SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Bu sayıda

'Va-tan sa-na ca-nım fe-da'

Karikatürler: Komedya

bak şu konuşana

Kazara bir şişe raftan düşerse 99 şişe rafın üstünde.... Kazara bir şişe raftan düşerse 98 şişe rafın üstünde.... **Kazara bir şişe raftan düşerse 97 şişe rafın üstünde....** Kazara bir şişe raftan düşerse 96 şişe rafın üstünde.... **Kazara bir şişe raftan düşerse 95 şişe rafın üstünde....** Kazara bir şişe raftan düşerse 94 şişe rafın üstünde.... **Kazara bir şişe raftan düşerse 93 şişe rafın üstünde....** Kazara bir şişe raftan düşerse 92 şişe rafın üstünde.... **Kazara bir şişe raftan düşerse 91 şişe rafın üstünde....** Kazara bir şişe raftan düşerse 90 şişe rafın üstünde.... Kazara bir şişe raftan düşerse 89 şişe rafın üstünde.... **SONU GELECEK!**

Solda güç birliği mümkün

ÖDP, EP ve HADEP'le görüştük

■ SÖYLEŞİ 10 ve 11. SAYFALARDA

Yerel seçimler yaklaşıyor

Kirli partileri değiştir, artık ÖDP var!

■ YAZISI 6. SAYFADA

Muhalifler ne yapacak?

Habitat uyku hapları

■ 14. SAYFADA

Gözaltında kayıplar...

Bu yaz yine kayıplara mı karışacağız?

■ YAZISI 20. SAYFADA

● TARİH: 18 MAYIS 1996 ● SAYI: 66 ● FİYATI: 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Kim bu Selçuk Parsadan? Dolandırıcı mı, yoksa ...!

Örtüler kaldırılınca...

Bir sözde "dolandırıcı" ekranlarda akla hayale gelmeyecek "ifşaat"ta bulunuyor, devletin en "dokunulmaz" fonlarına el attığını, değme Arsen Lüpen'e taş çıkartırcasına -aklı başında her insanda şüphe uyandıran bir küstahlıkla- ilan ediyor, koskoca bir partinin Genel Başkanı'ndan Çölaşanvari bir siniklik ve kabalıkla söz ediyor ve bu memleketin siyaset ve medya erbabı "cık, cık" diyerek ciddi ve endişeli bir suratla bu adamı dinliyor...

Kim bu adam.

Adı Selçuk Parsadan...

İddialara bakılırsa adi bir dolandırıcı...

Cumhurbaşkanı Demirel'i, Başbakan Çiller'i ve daha nicelerini sözüm ona "dolandıran" bu adam gerçekten bir dolandırıcı mı?

Başka misyonu yok mu?

Varsa, bu "milli amale hizmet" misyonunu bugün hangi amaç uğruna feda ediyor? Ya da onu bu mukaddes misyondan kim geri alıyor?

Bu soruların kesin yanıtlarını devletin gri koridorlarına, bir ara STASİ'nin, KGB'nin koridorlarında boy gösterenler misali, bu halkın çalışan evlatları el atıncaya kadar, herhalde alamayacağız.

Ama insanoğlunda akıl var iz'an var...

"Ben Öztorun paşayım, uçlan şuradan birkaç milyar" diyen birine bir Başbakan'ın ya da "Baba, Yeşilçam'da duman oluyoruz, ben Perihan Savaş, yap bize bir babalık" diyen birine Cumhurbaşkanı'nın şıpın işi örtülü ya da örtüsüz ödenekten para vereceğine kim inanır?

Ama, "kapalı istihbarat"ın kirli insanlarının yemlendikleri kaba tükürdükleri, hizmet ettiklerine hıyanet ettikleri, işe yaramaz hale geldikleri zaman, geçmiş hizmetleri esnasında elde ettikleri "görgü ve bilgileri" bu defa "kişisel amale hizmet" amacıyla kullandıkları devlet denilen aygıtı biraz tanıyan her insan için anlaşılır bir şeydir.

"Kapalı istihbarat"ın ikili, üçlü yaşamlara mahkum ettiği insan müsveddelerinin yozlaşmaları, her türlü tertibin, komplonun, hıyanetin ucuz aletlerine dönüşmeleri, iradeleri felce uğramış, her zaman ipleri başkalarının elinde olan ve içine girdikleri çok şey vaadeden bu nu er geç anlayan bu zavallıların yaşayan cesetler haline gelmeleri, kokmaları ve toplumu kokutmaları şaşırtıcı bir şey midir?

Bu Selçuk Parsadan denilen kimse sakın bir zamanların "seçkini", bugünün fasaryası olmasın?

Bakın şu işe, Selçuk Parsadan Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Necdet Seçkinöz'ün yeğeniymiş meğer...

Bu sözde dolandırıcı "yeğen"in doğuştan dolandırıcı olduğuna inanmamızı isteyenler bizi ahmak yerine koymuş olurlar. Belli ki bu insan, bir zamanlar "zirve"ye yakın mekanlarda yaşamıştır. Peki acaba, "kapalı istihbarat"ın kanunları gereği bir "vatan hizmeti"ne alınmış mıdır? O da "zirve"nin yakınlarında, çeperinde dolanıp duran, hısımlıktan gelme "güvenilirlik" derecesi "iyi" olanlardan mıdır? Parsadan belki de geçmişte böyle bir Allah'ın kulu olmuştur.

Yaptığı "hizmetler" belki de "örtülü ödeneğin" kapsamına girmiştir.

Belki de bu yüzden "bir telefonla", ama öyle sıradan bir telefonla değil, şifreli, dinlenemez türden bir telefonla "zirve"ye kolayca ulaşanlardan biri olmuştur.

Belki yine öyledir de, aldığı emirle, yeniden kılık değiştirmiş, basketbol formasının yerine bir dolandırıcı "yavşaklığı" ile sahneye mi itilmiştir? "Zirve"deki iktidar kavgasında amansız bir değişikliğin kahramanlığına mı soyunmuştur?

Ya da bir kirli çamaşır gibi ölümle-sefalet ikilemine fırlatılıp atılmıştır da, daha bildiği kanallar kapanmadan son bir "voli" mi vurmuştur?

Evet, akla gelenler böyledir...

Ömrü billah dolandırıcı olduğu iddia edilen bu keratanın bir türlü yakalanamayışının üzerindeki örtü nedir acaba?

Bunu da yeğenlerden temiz olana, yani Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Necdet Seçkinöz'e atfen verilmiş bir haberden öğrenelim:

"Selçuk Parsadan'ın yakalanması için girişimlerde bulunan Genel Sekreter'in çabaları sonuçsuz kaldı."

"Seçkinöz", diye yazıyor 15 Cansever, Orhan Taşanlar ve Ramazan Er gibi emniyet müdürlerinden, Parsadan'ın defalarca yakalanmasını istediğini anlattı. Seçkinöz, adının kullanılarak dolandırıcılık girişimlerini önlemek için de büyük çaba harcadığını vurguladı..."

Pes değil mi?

Bu öyle bir oyundur ki, ilk konuşan kazançlı çıkıyor...

Okka altında, ya da örtülü ödenek altında kalana gelince...

"Kapalı istihbarat"ta delik açmadıkça, paçasını kurtarması ancak bir mucizedir.

Sahi ilk konuşan kimdir?

Parsadan'ın üslubunda biz tanıdık birinin gölgesini görür gibi olduğumuzu daha en başta yazmıştık.

Hürriyet Gazetesi şişinerek şöyle yazıyor:

"Örtülü ödenekten S.P. isimli bir şahsa ödeme yapıldığını yazarımız Emin Çölaşan ortaya çıkarmış, 12 Mayıs tarihli yazısında 'Öztorun adını kullanan çete, Çiller'den DYP'ye yardım için 5.5 milyar aldı mı' diye sormuştu..."

Bakın hele şu işlere...

Ve bu skandalın en ilginç yakınması da şöyle:

13 Mayıs tarihli Sabah'ta Güngör Mengi dehşet içinde sorular soruyor:

"Türkiye'de Atatürkçü bir derneği yaşatmak, ülkenin güvenlik çıkarları için tahsis edilmiş kayıtdışı bir fona başvurmaya mı kaldı? Atatürkçülüğü desteklemek devlet için gizli faaliyet haline geldiyse yandık demektir..."

İlahi Güngör Mengi! Siz hala yanmadık mı sanıyordunuz?

Açın ve okuyun kendi gazetenizde Mehmet Altan'ı:

"Geçenlerde", diye yazıyor Mehmet Altan, "Milli İstihbarat Teşkilatı, Mustafa Kemal Atatürk'ün 'istihbaratçı' olduğunu açıkladı...."

Ortada bir kriz olduğu kesin... Kim kiminle vuruşuyor?

"İstihbarat" üstüne "istihbarat" yağdığına bakılırsa, siyasetçi ya da dolandırıcı kılığına girmiş istihbaratçılar arasında amansız bir savaşa tanık oluyoruz... Eski Doğu Avrupa ülkelerindeki çözülmeye ne denli benziyor değil mi?

Bir de Kızılordu paşaları misali "sota"ya yatmış olan "Kuvvacı" paşalar var: "Emekli Orgeneral Necdet Üruğ, örtülü ödenekten beslendiği bilinen dernek hakkında şöyle diyor: "Emekli paşalar Mustafa Kemal Derneği'nde faaliyet gösteriyoruz..." Gösterin bakalım...

Eğer bu duruma sivil güçlerin gerçek temsilcisi olan sosyalistler tek bir blok halinde ve Kürt demokratlarıyla birlikte müdahale edemezlerse, "istihbaratçı"nın "istihbaratçı" ile vuruşmasından çürüme, büsbütün gericileşme ve saldırganlıktan başka hiçbir şey çıkmaz...

Bu vuruşmanın son ürününe gelince, bu da asker ya da sivil bir "istihbaratçı" paşadan başka bir şey olamaz...

Peki Çiller'in istihbarat kanalı nedir? Bu tamamen İngilizcedir ve aynı zamanda "Top Secret"...

Yaşayan çok şey görecek...

SÖZ'den

Mali kampanya

Şu sıralarda bayi satışı 2000 - 2500 arasında değişen, abone ve Avrupa satışlarıyla birlikte toplam satışı ise 3000-3500 arasında seyreden SÖZ'ün ücretler dışında aylık masrafı 450-500 milyon civarında. 2000-2500 civarındaki bayi satışı sonucunda dağıtım şirketinden alınan para 400 milyona yakın oluyor. Avrupa'da yapılan az sayıdaki elden satış ve çok sınırlı olan ilan gelirleriyle birlikte aylık gelirler aşağı-yukarı ücretler dışındaki kalemleri karşılıyor. Çalışanlar ne yapıyor, nasıl yaşıyor derseniz, orasını bir çalışanlar, bir de ... yine çalışanlar biliyor! Avrupa ülkelerindeki abonelerin yenilenmesiyle ortaya çıkan gelirler dışında çalışanlara verecek para kalmıyor. Bu durumda ise bu koşullarda çalışmak ve bu yayını yaşatmak için olağanüstü çaba harcamaktan başka yapacak bir şey kalmıyor...

Ancak tabii ki herkesin bir tahammül sınırı var ve önümüzdeki yaz aylarında satışların bir miktar düşebileceği öngörüsüyle endişeli günler yaşıyoruz.

Gerek teknik olarak devreye sokup bazı masraf kalemlerini çok düşüreceğimiz iki makine almak, gerekse de yaz aylarında çalışanlara ödeme yapmak için bir fon oluşturmak üzere bir mali kampanya açmayı tasarladık. Bu kampanyada okurlarımızdan ve SÖZ'ü çeşitli biçimlerde destekleyen dostlarımızdan karşılıksız bir şey istememek için ise tasarladıklarımız şunlar:

İstanbul'da yemek

7 Haziran Cuma akşamı İstanbul'da 150-200 kişilik bir yemek düzenleyeceğiz. Ancak bu yemeğin davetiyeleri 3 milyon lira olacak. Aslında bu miktarın bağış olduğunu düşünmek gerekir, ama karşılığında dostlarımıza müziğin de olduğu hoş bir gece yaşatmak istiyoruz. Oluşturmayı düşündüğümüz fonun en önemli kaynağı bu yemek olacak. İstanbul'da bize böylesi bir bağış yapacak 200 kadar dostumuzun, SÖZ'ün yaşaması için omuz verecek okurumuzun olduğunu düşünüyoruz. Bu yemeğe katılmak isteyen okurlarımız bizimle ilişki kurabilirler. Ayrıca yemeğe gelmeyecek/gelemeyecek de olsa davetiyelerden alabilirler. Biz karşılığında bir şeyler vermek için yemek düzenlemek yoluna gidiyoruz. Ayrıca belirtmeliyiz ki, SÖZ'e karşılıksız olarak destek sunmak isteyenler de olabilir ve bizimle ilişki kurabilirler veya Muzaffer TUTKAN adına açılmış Türkiye İş Bankası Galatasaray Şubesi 1022 - 716948 No'lu hesapla da doğrudan ilişki kurabilirler...

İstanbul dışı

İstanbul dışındaki dostlarımızdan da mali destek bekliyoruz. Onlara yemek sunamayız. Ancak şu üç seçenekten birini tercih edebilirler; dergiye kendileri veya istedikleri birini abone yapabilirler, ilan yayınlatabilirler veya SÖZ'ün bir yıllık(1-52. sayılar) iki cildini edinebilirler. SÖZ'ün ciltlerinin tanesi 10 milyon liraya, iki cildini ise17,5 milyon liraya satışa çıkarıyoruz.

Yurtdışı

Yurtdışındaki abonelerimiz ve dostlarımızdan da destek bekliyoruz. Her abonemizden 6 aylık bir abone parası daha (100 DM) istiyoruz. Bu parayı Haziran'ın 15'ine kadar göndermelerini rica ediyoruz. Doğrudan doğruya bağış yapabilirler, bir dostlarını SÖZ'e abone yapabilirler veya bizzat kendilerinin bir sonraki dönem aboneliklerini yenileyebilirler, yani abone paralarını erken ödeyebilirler.

Ayrıca SÖZ ciltlerini yurtdışında da satıyoruz; bir cilt 200 DM, iki cilt ise 350 DM karşılığı satılacak. Yurtdışındaki okurlarımız isterlerse ilan da yayınlatabilirler.

Bayiden alarak satış

Bu arada bu kampanyanın bir parçası da satışları artırmak, özellikle yaz aylarında ciddi bir düşüşü engellemek, olmak zorunda. Bazı ÖDP il ve ilçe örgütlerinden bize başvuruda bulunup, elden satış yapabileceklerini söyleyen dostlarımız oluyor. Bunu bazı yerlerde yapıyorduk. Ancak şöyle bir sistemin daha iyi olacağına karar verdik; böylesi bir istek içinde olan ÖDP il ve ilçe örgütleri veya başka dostlarımız doğrudan bulundukları şehrin, semtin bayisinden satabilecekleri kadar SÖZ alıp çevrelerine satabilirler. Şu anda Mersin ve Giresun'da böyle bir satış başlamış durumda. Özellikle yaz aylarında bu tür satışlar başka yerlerde de yapılabilir.

İlan

Son olarak ilan gelirlerini artırmaya da çalışmak durumundayız. Aslında örneğin bir Nokta dergisi kadar veya belki daha da fazla okuru olan SÖZ - 3500 civarındaki tiraj 12 binin üzerinde gerçek okura tekabül ediyor- daha çok ilan alabilir. Bu konuda bizimle çalışmak isteyen arkadaşlarımız olacağını düşünüyoruz. Özellikle yaz aylarında bazı genç arkadaşlarımız bize ilan toplayabilirler. İlgilenenler bizimle ilişki kurabilirler, ilan fiyatlarımızı öğrenebilirler. Getirilen ilanların yüzde 30'unu bu arkadaşlarımıza bırakabiliriz. Okurlarımızın, dostlarımızın bu konuyla da ilgilenmelerini bekliyoruz.

Bir mali kampanya çerçevesinde bizim düşündüklerimiz bunlar. Okurlarımız, dostlarımız başka şeyler de düşünebilir ve bizimle ilişki kurabilirler.

Bir kez daha her türlü desteğe ve ilgiye ihtiyacımız olduğunu vurgularken, okurlarımıza, dostlarımıza güvenmek zorunda olduğumuzu belirtiyoruz...

'Milli mutabakat'a karşı erken seçim ve solun güçbirliği

Manzara hayret ve dehşet uyandırıcıdır.

Siyaset koridorlarını lağım basmıştır...

Medyanın neşeli yorumcuları zevkten dört köşe skandal zincirini tiraj ve raiting artışına bağlamış, ağızlarının suyu aka aka anlatıyorlar...TEDAŞ sürprizi...TOFAŞ'la Çillere açılan Yüce Divan yolları...500 milyarlık örtülü ödeneğin buharlaşması...Parsadan'ın örtülü ödeneği dolandırması... Mercümek ve Erbakan'a da Yüce Divan yolunun görünmesi...

Ve ardından yapmacık bir iyimserlik: Çiller ve Erbakan'ın soruşturma komisyonlarına gönderilmesiyle, Türkiye'de nihayet "temizeller" döneminin başladığına dair uydurma, uydurma olduğu kadar gerçek kirliliği perdeleme amaçlı yazılar...

Bu olup bitenler, her ülkede, her kapitalist düzende sık sık rastlanan ve ortaya çıktığında kamuoyunu sarsan, hemen ardından da unutulup giden türden işler değildir.

Mevcut rejimin kendi iç çelişkileri su yüzüne işte böyle çıkıyor... Sorun skandalları ve müsebbiplerini aşmak sorunu değil, bugünkü rejimi aşmak sorunudur.

Her solcunun ezbere bildiği bu gerçek, medya marifetiyle bulandırılıyor, Türkiye'nin karşı karşıya olduğu tüm sorunların çözümsüz kalması, güya parlamentodaki partilerin yozlaşmasına, kendi içlerinde çatışmalarına bağlanıyor.

Gerçek bunun tam aksidir: Türkiye'nin çözümsüz kalan sorunları zirveyi patlatıyor, düzen partilerinin krizini derinleştiriyor, çalışanların siyasal arenadan 12 Eylül darbesinden bu yana dışlanmasıyla oluşturulan ve kimi zaman adına "düşük yoğunluklu demokrasi" denen mevcut politik rejim süregen bir krize giriyor...

En sondan başlayalım: "Düşük yoğunluklu demokrasi" deyince, askeri darbe ile oluşturulan hukuk sistemi ve devlet aygıtını koruyan, buna karşılık konjonktüre bağlı olarak muhalif güçlere, her an geri alınabilir sözde "fiili" hareket serbestisi tanıyan, muhalif güçlerin her militanlaştığı durumda onları amansızca bastırma mekanizmasını harekete geçiren bir rejim anlıyoruz.

Bu, gerçekten de esnek bir otoriter rejimdir, gelgelelim, artık işleyemez duruma gelmektedir.

12 Eylül rejimi kendisini işçi sınıfının, çalışan halkın ve sosyalist hareketin devrimci atılımlarına karşı silahlandırmakla birlikte, iki alanda savunma mekanizmalarını oluşturma fırsatı bulamamıştır;

Kürt hareketi ile İslami köktendinci hareket.

Şu anda parlamento içinde süregiden ve giderek keskinleşen çatışma RP ile diğer partiler arasındadır.

Öte yandan Kürt sorununda rejimin tıkanması, tüm uluslararası ilişkilerde ortaya çıkan bunalım, RP'nin karşısına dikilen

partiler blokunu paramparça etmiş, bunları birbirine düşürmüştür.

Bu karmaşık tablo, "soğuk savaş" sonrasında büyük devletlerin hegemonya alanlarını yeniden paylaşmaları süreci tarafından büsbütün içinden çıkılmaz hale getirilmiştir.

Olgular bu söylenenleri doğrular mahiyettedir.

ANAYOL hükümeti, ordu ve sermaye tarafından RP'nin iktidarını önlemek için zoraki gerçekleştirilmiştir. Bu zoraki hükümet ortaklığı, RP'nin soruşturma önergeleriyle bir fiskede yıkılmış, ortaklar birbirlerinin gırtlağına sarılmıştır. DSP devlet partisi olarak, bu ortaklığın kurulmasına büyük bir katkıda bulunmuş ve şimdi son Anayasa mahkemesi kararıyla ne yapacağını şaşırmıştır.

Parlamentodaki ilişkileri belirleyen RP'dir.

Bütün bunlar, devrimci, demokrat muhalefete karşı kanlı bir darbeyle tepeden tırnağa silahlanan bugünkü rejimin RP baskısı karşısında ne denli zayıf olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan geçen hafta belirttiğimiz gibi Çiller'e yöneltilen saldırılar aynı zamanda RP'ye karşı operasyonun başlangıcı olmuştur. Nitekim geçtiğimiz hafta içinde TBMM, Erbakan ile Mercümek arasındaki ilişkiyi aştırmak üzere bir meclis komisyonu kurmayı kabul etmiştir. Bu öngörümüz hafta içinde bir dizi yazar tarafından da paylaşıldı.

Örneğin 13 Mayıs tarihli Hürriyet'te Yavuz Gökmen, 15 Mayıs tarihli Milliyet'te de Güneri Civaoğlu ve Derya Sazak, Erbakan'ın da Çiller'in akıbetine uğrayacağından söz etmektedir.

Bu tabloya Anglo-Sakson çevrelerde Çiller'e arka çıkan raporlarla, Yılmaz'ın Alman-ya'dan güç alma girişimleri eklenmiştir.

Siyaset sahnesindeki bu karmaşıklık, Türkiye'nin bölgede "güç merkezi" olma amaçlı siyasetinin kaçınılmaz bir ürünüdür.

Medyada Türkiye'nin şu son zamanlarda bölgedeki rekabette zayıf düşmesi hükümet krizine bağlanıyor olsa da gerçek burada da tam tersi bir yönde durmaktadır.

Türkiye'nin izlediği hege-monyacı dış politika siyasal krizi derinleştiriyor. Bu da doğaldır. Çünkü, ekonomik potansiyeli böylesine sınırlı bir ülkenin bölgede güç merkezi olma iddiası, "güçlü bir hükümet", tepeden tırnağa militarist bir rejim yaratılmaksızın gerçekleşemez. Türkiye, İsrail değildir. Sözde bile olsa parlamenter rejim, hegemonyacı, militarist siyasete dar gelmektedir.

Nitekim Türkiye'nin yüzyüze olduğu dış politik başarısızlıkları Doğan Heper şöyle özetliyor:

"Stefanopulos ABD'de Türkiye'yi saldırgan ilan ediyor. (...) Kazakistan, Rusya'nın tutumuna destek veriyor.(...) İran bölgede Türkiye'yi geride bırakacak bir prestij peşinde. Azeri petrolündeki ortaklık payı arttı. Kazak petrolünün bir bölümünü de İran satacak. (...) Suriye su konusunda tüm Arap ülkelerini aleyhimize kışkırtıyor. Yunanistan ile anlaşarak Türkiye'yi tehdit ediyor. (...) Türkiye'nin İsrail'le yaptığı uçuş eğitimi anlaşması da Arap ülkeleri tarafından infialle karşılandı. (...) Irak, Türkiye'ye memorandum veriyor. Türkiye'nin sınırlarını ihlal ettiğini söylüyor. (..) Bir kaç yıl gibi kısa bir sürede herkesin kafa tutabildiği zavallı bir hale geldi Türkiye...."

Bu uluslararası zorluklara şu da ekleniyor: Rejim seçim barajlarıyla Emek, Barış, Özgürlük Bloku'nu, bu arada Kürtler açısından legal temsiliyet sağlayan HADEP'i parlamento dışında tutarak, keskin bir şekilde PKK ile karşı karşıya geldi.

PKK'ye karşı girişilen askeri hareketlerin dramatik başarısızlıklarına, PKK'nin "ateş kes" ilan etmesi tuz biber ekti ve Türkiye tüm uluslararası platformlarda büsbütün köşeye sıkıştı.

Ve derken 1 Mayıs...Solun "el base badel mevt"i...Yeniden dirilişi... Rönesansı...

Bu olgular, şimdi büyük rezaletlerle yaşanan krizin kimi nedenlerini gözler önüne sermek için yeterlidir.

Tüm bunlar aynı zamanda krizin oligarşik grup tarafından bilinçli olarak sürdürülüp, derinleştirildiğini, meydanın otoriter bir rejime açılması için büyük çabalar gösterildiğini de kanıtlıyor...

Rejim köşeye sıkışmıştır. Darbe yapamıyor.... Buna dünya ve bölge durumu, aynı zamanda yüz yüze olduğu İslami tırmanış ve Kürt ayaklanması izin vermiyor. Rejim seçim de yapamıyor. Çünkü seçimin herşeyden önce RP'ye yarayacağından korkuyor, aynı zamanda bir seçim durumunda var olan merkez sağ partiler arasındaki rekabeti kaldıramayacağını biliyor.

Geriye ne kalıyor?

Geriye SÖZ dergisinin bu hükümetin kuruluş arefesinde söylediği ve şimdi hemen herkes tarafından vurgulanan biricik şık kalıyor. Bunu da isterseniz Derya Sazak'ın 15 mayıs tarihli Milliyet'teki yazısından aktararak anlatalım;

"Başkentteki son senaryolardaki adıyla 'milli koalisyon' ya da günümüzdeki tanımıyla 'dayanışma hükümeti' denilen 'mutabakat' formülleri içermektedir."

Yavuz Gökmen yepyeni bir enformasyon içeren yazısında şunları söylüyor: "'(Daily News'da çıkan) demeç Ankara'daki yoğun kulislere göre Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Çevik Bir'den alınmış ya da onun tarafından verilmiştir. Demek ki yakında bir partilerüstü hükümetle tanışacağız."

Egemen güç, krizden işte böyle çıkmayı planlıyor.

Bu oyun nasıl bozulabilir?

Bu oyun devrimci realizmle bozulabilir.

Krizden çalışan halk yararına devrimci bir çıkış için şu anda gerekli nesnel ve öznel koşullar ne yazık ki yoktur.

Ama bu koşulları olgunlaştıracak adımları atmak için elimizde her türlü olanak birikmiş bulunmaktadır.

Rejimin, krizi gizlenmiş süngü zoruyla kurulacak bir zoraki 'milli mutabakat' hükümetiyle aşmasını önlemek gereklidir.

Bu ise parlamentoyu militan bir sokak gücüyle erken seçime zorlamaktan geçiyor. Erken seçime RP ile DSP 'evet' dese de, devletin 'zinde güçleri' bunların yakasına yapışmış bulunmaktadır. Eli kolu serbest olan sol, güçlerdir, Kürt hareketidir.

ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras "Eylülde seçime gidilmesi" için tüm devrimci, demokrat güçlere, sivil toplum örgütlerine başvurmuş bulunmaktadır.

ÖDP'nin, HADEP'in, Emek Partisi'nin, öteki sol güçlerin işbirliği ile parlamentoyu erken seçime zorlamak mümkündür. Böylesi sınırlı bir hedef uğrundaki mücadelenin şimdiki hedefi halk karşıtı bir "milli mutabakat" zorlamasını geri çevirmek, bu uğurda elde edilecek başarılarla daha öte hedeflere yönelme olanağını yaratmaktır.

Bataklıkta bir ölü çiçek

Alibeyköy'de Aynur Bedir anlatıyor:

"Çocuk yere düştükten sonra çevredekiler hastaneye götürmek istedi. Ama polisler engel oldu. Hatta polis çocuğun sırtına oturdu. Daha sonra bir arabaya koyup hastaneye götürdükleri sırada bile bir polis üzerinde oturuyordu..."

Bu tanıklık Kars doğumlu, Refah Lisesi son sınıf öğrencisi on yedi yaşındaki İrfan Ağdaş'ın polis tarafından nasıl öldürüldüğüne dairdir.

Ellerinde "Kurtuluş" dergisi olan bir grup gencin arasından kurşunlar ona değdi. İki mermi akciğerlerini parçaladı, diğeri kalbini... Dirseğinden de vuruldu İrfan...

Polis "dur" ihtarına uymadığı için vurduklarını açıkladı, ilk anda...

Sonra uydurma tutanaklarla gençlerin silahla mukabele ettiği iddia edildi.

Ama halk tanıktır...

1 Mayıs'ta medyanın büyük desteği ile yaratılan ortam böylece ilk meyvesini verdi. Yeni Emniyet Müdürü'nün kelle avcıları "varoş"larda sürek avına çıktı.

Yolsuzluk, hırsızlık, mafyalaşma, tüm düzen partilerinin kirli çamaşırlarının havalarda uçuştuğu şu bataklıkta, on yedi yaşındaki delikanlının ölümündeki güzellik, elbette bataklığa karşı büyük bir öfkeye dönüşecektir.

Kapayalım şimdilik bu konuyu, ama araya bir resim koyalım: Konumuzla bir ilgisi olsun ya da olmasın, bu resmin üstüne bir de başlık atalım: **KİM BU HAYVAN?**

Hayır, hayır, elbette Türkiye Cumhuriyeti'nin emniyet kuvvetlerini tahkir ve tezyif edecek kadar aklımızı peynir ekmekle yemedik...

"Bu hayvan" elbette moskof polisidir. Bizde asla rastlanamayan bu hayvan türü Moskova'da icra-i sanat eylemektedir.

Tekme mi, çifte mi her neyse bir şeyler atıyor işte...

Ya bizim polis?

En büyük polis bizim polistir çünkü...

Tekrar başa dönelim...

Polis yaptığı açıklamada, İrfan Ağdaş'ın örgüt üyesi olduğunu açıkladı. Böylece öldürülmesinin meşruluğunu da ifade etmiş oldu!

Öyle mi beyler...

Öyleyse, bu dergide çalışan herkes "örgüt üyesi"dir... İrfan hangi örgütten ise o örgütün üyesidir...

Şehitlerin partisi yoktur, onlar hepimizin üyesi olduğu bir büyük örgütün üyesidirler... Biz onlardanız.

O halde vurun bizi de..

Altı kumarbaz bakana iki de fuhuşçu bakan eklendi!

Yafes efendinin evrak-ı metrukesi

Mehmet Ağar Adalet Bakanı... Adliye mahzenlerinde yatan dört adet deftere en kolay uzanabilecek kişi o...

Bir de Ağar zor durumdaki Çiller'e yakın bir şahsiyet...

Ve TEDAŞ, TOFAŞ ve örtülü ödenek filan denirken...

Medyada bir karşı salvo...

Müteveffa Yafes efendinin dört adet defteri...

İçeriği Mesut Yılmaz cephesini alt üst edecek türden... Müteveffanın adı Yafes, soyadı Öztürk... Bir trafik kazasında sizlere ömür... Geride dört kadın...

Şimdi bu yurttaşımızın kimliğini ve defterlerinin önemini anlayalım:

14 Mayıs tarihli Sabah'ta manşet şöyle: "Sır defterinde iki bakan mı?"

"Ataköy kontu olarak bilinen ünlü 'C Motelleri'nin sahibi Yafes Öztürk'ün para verdiği tüm kişilerin isimlerini yazdığı defterlerinin bulunması, Ankara'yı karıştırdı."

Demek ki bu Yafes, bazı kimselere para veriyor.

"Defterlerde biri önceki hükümette görev almış, biri de halen ANAYOL hükümetinde görev yapan iki bakanın da bulunduğu bildiriliyor." Gazete "şimdilik" kaydıyla bu bakanların adını açıklamasa da, okuyucu bunların ANAP'lı hovardalar olduğunu kolayca anlıyor.

1 Mayıs nedeniyle yerini kaybetti kaybedecek olan İstanbul Valisi Rıdvan Yenişen'in yardımcısı Ümit Esmer'in de suyu ısınmış olmalı ki, defterlerden birinde onun adı veriliyor. 125 milyon lira aldığı yazılı burada.

Kim bu Yafes efendi?..

Necati Doğru adam hakkında ayrıntılı bilgiye sahip. Anlatıyor:

"Hayata genelev önünde seyyar lahmacun satıcısı olarak başlamış..." Sonra 'Allah yürü ya kulum' demiş, yürümüş, zengin bir işadamı olmuş...

Lahmacun satışını bırakmış bırakmasına da, başka şeyler satmaya başlamış: "İstanbul'un en seçkin semti... Ataköy'deki moteli... Devletin aşk evi haline getirmiş. Politikacılar, parti başkanları, yüksek bürokratlar, hakimler, savcılar, rütbeli subaylar bu motele gelmişler, yemişler, içmişler, fuhuş yapmışlar... Yafes de bunun karşılığını almış..."

Hazret ANAP'a bir hayli yakın... "Bir ANAP'lı milletvekili ile birlikte bir kentten öbür kente giderken trafik kazasında sizlere ömür..."

Peki ama, TC cumhurbaşkanlarının bu adamla ülfeti nereden kaynaklanıyor?

Baksanıza olan bitenlere:

"Yafes Öztürk'e şimdiki Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel bir tabanca hediye etmiş. Bundan önceki Cumhurbaşkanı Turgut Özal da çok kıymetli bir saat..."

Bu memleketin cumhurbaşkanları beyaz kadın tacirini niçin armağanlara boğuyorlar? Bunlar ne biçim ilişkilerdir?

Yafes efendinin defterlerinden anlaşıldığına göre, bu TC

yurttaşı, en az iki bakana para vermiş... Kimbilir hangi iş takibi için... Bunlar fuhuş da yapmışlar...

Peki ama TC cumhurbaşkanları Yafes'i hangi hizmetlerinden ötürü ödüllendirdiler?

13 Mart tarihli Sabah'ta ilginç bir ipucu veriliyor: "Adı silah kaçakçılığına da karışan Öztürk ilkokul üçüncü sınıftan terk olmasına rağmen, hakim, savcı, polis müdürü tayini yapabilecek kadar güçlendi..."

Silah kaçakçılığı...

İşte zurnanın zırt dediği yerdir burası... Elbette Yafes Öztürk TC tarafından üretilen modern tankları, füzeleri filan dışarıya satıyor değil. Fakat, Türkiye'nin, şu mahut örtülü ödenek rezaletinde sözü edilen "kapalı savunma hizmetleri" faslından iş yapmış olmalıdır.

Washington Post gazetesinin haberine göre, "ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı Anthony Lake Bosna'ya gönderilecek yardımlar için 'Türk Hattı' kurulduğunu söyleyerek bu hattan Bosna'ya silah ve para gönderdiğini söyledi..."

Bu arada örtülü ödenek tartışmaları sırasında ağızdan kaçanları da hatırlayalım. Mesut Yılmaz'a yakınlığı ile tanınan Enis Berberoğlu 14 Mayıs tarihli Hürriyet'te şöyle yazdı: "Acemi ve geveze siyasetçi Tansu Çiller sayesinde ödediğimiz vergilerin örtülü ödenekten nerelere harcandığını cümleten öğrendik: Örnek: Suriye taraflarında başarısız operasyonlar düzenlenir, Karadeniz'de gemi kaçıran Çeçenler'e yardım edilir... "

Bu ve başka işlerin yapılması için Yafes efendi gibi silah kaçakçılarına devletin ihtiyacı vardır.

Cumhurbaşkanlarımızın "devlet aşk yuvası" sahibine tabanca ve saat armağan etmelerinin ardında böyle bir "milli" silah kaçakçılığı yatıyor.

Eğer bu doğru değilse, beyaz kadın taciri ile TC cumhurbaşkanlarının arasındaki münasebeti anlamak büsbütün güçleşir ve insanı komik fanteziler üretmeye zorlayabilir.

Şimdi "meçhul bakanların" sayısında artış olmuştur ve biz bu bakanların isimlerini öğrenmek isteriz...

Taşanlar'ın deyimiyle kumar mafyasının Meclis'te ve hükümetteki uzantısı olan altı kumarsever bakan kimlerdir?

Ve Yafes Öztürk'ün deyimiyle rüşvet alan ve fuhuş yapan iki bakanın isimleri nedir?

Bizi kimler yönetiyor? Merak ediyoruz?

Kimin istihbaratı kimin cebinde!

Ertuğrul Özkök şöyle yazıyor:

"Şimdi Tansu Hanım açıklamalıdır. Bu paralar nereye gitmiştir? Bizim bilmediğimiz bir ordu mu var? MİT'in dışında başka bir istihbarat örgütü mü var?"

İşte bu olmadı... Durup durup devletin en mahrem yerlerinden bilgi derleyen Özkök'ün, birdenbire bildiklerini unutması hayra alamet değildir. Başbakanlara verilen örtülü ödenek nedir?

Örneğin "kapalı istihbarat"tan ne anlamak gerekir?

MİT'in de istihbaratı gerçekte kapalıdır. Ama resmidir. Kayda geçmektedir, raporlara "çift ay" simgesiyle ve "çok gizli" kaşesiyle konu olmaktadır. Elbette şifrelenmekte, kodlanmakta, çelik kasalarda gizlenmekte, her bir nüshası farklı "kripto"larla bir tür mayınlanmakta, kişiye özel bu belgelerin dışarıya kim tarafından sızdırıldığı bu suretle öğrenilsin diye her türlü tedbir alınmaktadır.

Ama yine de MİT'in kapalı istihbaratı, örtülü ödeneğin "kapalı istihbaratı"ndan farklıdır.

"Kapalı savunma" da öyledir.

Elbette Milli Savunma Bakanlığı'nın ve Genelkurmay Başkanlığı'nın yürüttüğü "savunma hizmetleri"nin de büyük kısmı tam bir gizlilik ve "kapalılık" içindedir. Ama bunların da resmi kararları, kayıtları, raporları vardır.

Bunların yanı sıra gerek MİT'in, gerekse Genelkurmay'ın "kapalı istihbarat ve savunma hizmetleri"ne göre, çok daha kritik, kirli ve hatta kanlı operasyonları gerektiren durumlar için tüm devletler gibi Türkiye de özel bir fona sahiptir. Bu fonun adı örtülü ödenektir.

Örtülü ödenek, yerli ve yabancı insanları satın almak, onları iç ve dış istihbaratta kullanmak için sarfedilir. Bu işlerle, elbette yine MİT'ten, ya da askeri istihbarattan özel olarak görevlendirilen kişiler ilgilenir. Bunlar kendilerini kim görevlendirmişse yalnızca onlara hesap verirler... Örtülü ödenek şu ya da bu yayın organında dezenformasyon amaçlı haberler yayınlatmak, herhangi bir "dost" ülke içinde askeri, politik ve ekonomik casusluk faaliyeti yürütmek, "düşman" ilan edilen ülkelerde psikolojik savaş yöntemleri uygulamak, buralara sızmak, sabotaj ve suikastler düzenlemek, yıkıcı faaliyette bulunmak gibi işlerin finansmanına yarar.

Örneğin MİT ve Genelkurmay Başkanlığı bütçesinden, diyelim ki bir yabancı ülke diplomatıyla özel olarak ilişki kuran ve ondan bilgi sızdıran bir fahişeye resmi olarak para verilemez. Örtülü ödenekten verilebilir. Herhangi bir silah ambargosu sırasında, silah açığını kapatmak isteyen, ya da BM tarafından silah ambargosu uygulanan bir ülkeye, örneğin Bosna-Hersek'e silah sevkiyatı yapmak isteyen devlet, bunu resmi bütçe ile değil, ancak örtülü ödenek ile finanse edebilir. Bunu ise büyük silah kaçakçıları ile işbirliği yaparak gerçekleştirebileceği için söz konusu ödemeler asla resmi kayıt altına alınamaz. Büyük silah kaçakçıları ile kurulan temas aynı zamanda uyuşturucu kaçakçılarıyla kurulan ilişki anlamına geldiği için yapılan her kalem iş maksimum düzeyde gizlilik değeri taşır ve resmi olamaz.

Bütün bu işler illegal işlerdir. Devletin yürütmesini elinde tutanlar, işte bu ve benzeri illegal işler yaparlar.

Şimdi medya, örtülü ödenek meselesini, sıradan bir vurgunculuk gibi göstererek çarpıtıyor.

Saklanmak istenen nedir acaba?

Devletin tepesinde, örtülü ödenekle finanse edilen karanlık, kirli, kanlı ve ahlakdışı işlerle ilgili anlaşmazlık patlamıştır. Bir grup, diğerinin işlerini onaylamamaktadır. Burada her şey mümkündür: Çeşitli büyük devletler arasındaki anlaşmazlıklar, bizdeki zirveyi çatlatmış da olabilir, birinin çıkarına Çiller tarafından girişilen bu kabil kirli, kanlı ve karanlık operasyonlar bir diğerinin şiddetli direnişini getirmiş olabilir. Bu gibi operasyonlarla ilgili zirvede var olan farklı konseptler arasında bir ölüm kalım savaşı patlamış olabilir...

Peki, bu arada örtülü ödenek Başbakan tarafından kişisel amaçları için kullanılamaz mı?

Kullanılır elbette... Başbakan bu paralarla kendi konumunu güçlendirmeye çalışabilir, ev satın alabilir, eşe dosta armağan yağdırabilir v.s.

Ama insaf ile konuşun beyler, bu türden bir "yolsuzluk" mu önemlidir, yoksa yukarıdan beri saydığımız kapitalist-militarist devlete özgü kirli, karanlık ve kanlı işler mi?

Özkök itiraf ediyor:

"Telaş içerisinde devlet sorumluluğu bir kenara bırakılarak, nerelere paralar aktarıldığına dair imalar yapılıyor. Öyle imalar ki, Türkiye'nin başını bir anda büyük uluslararası belalara sokabilir..."

Peh peh...

"Dış mihraklı" terörden ağlaşan şu resmi zevatın haline bir bakın hele...

Örtülü ödenekle finanse edilen operasyonlara da başkaları, Araplar, Acemler, Ruslar, Ermeniler, uyuşturucudan canı yanan Batılılar, tıpkı onlar gibi, "dış mihrak" işleri diye bar bar bağırıyorlar.

Besbelli... Çiller'e açıklayamayacağı işleri yaptırmışlar... Şimdi kalkmış 'örtülü ödeneği nereye harcadın' diye soruyorlar...

Niçin?

Bize kalırsa, başları öylesine dertte ki, işledikleri uluslararası suçlardan, Çiller'i harcayarak kurtulmaya çalışıyorlar..

Çiller konuşamaz. Uluslararası karanlık operasyonlar hakkında konuşmak ve örtülü ödeneğin bu yolda nerelere sarfedildiğini açıklamak vatana hıyanet suçudur. Konuşursa vatana hıyanetten, konuşmazsa yolsuzluktan gidecektir.

Çiller hangi suçu işlemiştir...

O kadarı bizi hiç mi hiç ilgilendirmiyor.

ÖDP, Bakırköy, Sivas, Rize, Konya-Meram ve Zonguldak-Güneşli'de seçimlere katılıyor

Kirli partileri değiştir! Solcu solunda gerek!

Haber Merkezi - 2 Haziran yerel seçimlerine iki hafta kadar bir süre kala siyasi partiler de seçim hazırlıklarını sürdürüyorlar. Sol partilerden yalnızca ÖDP ve HADEP bu seçimlere katılıyorlar. İP de bu seçimlere katılan partilerden biri. Emek Partisi, Demokrasi ve Barış Partisi henüz yeni kurulan partiler olarak, yasada belirtilen koşulları oluşturamadıkları için yerel seçimlere katılamıyorlar. SİP de edindiğimiz bilgilere göre, seçimlere katılmıyor. Seçimlere girmeyen veya giremeyen sosyalist partilerin, seçim politikalarını önümüzdeki günlerde netleştirmeleri bekleniyor. Demokrasi ve Barış Partisi, üye ve taraftarlarını, barıştan, emekten ve özgürlükten yana adayları desteklemeye çağırdı. DBP'liler, bu seçimlerde üye ve taraftarlarını ÖDP veya HADEP'i destekleme konusunda serbest bıraktı. DBP'liler ayrıca seçimlerin yakınlaştığı tarihte bu doğrultuda bir bildiri hazırlayarak dağıtacaklar.

HADEP'liler en çok Bingöl merkezde yapılacak olan seçimden umutlular ve adaylarının burada kazanacağına inanıyorlar. HADEP'lilerin İstanbul-Bakırköy'deki adayları ise kapatılan Yeni Politika gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Leyla Peköz. Henüz seçim kampanyasına başlamamış olan HADEP'lilerin hazırlıkları sürüyor.

Seçim kampanyasına en hızlı giren ÖDP

ÖDP'liler kampanya bildiri ve afişleri hazırlayarak, bunları katıldıkları seçim bölgelerinde duvarlara asmaya, halka dağıtmaya başladılar. ÖDP'liler ayrıca basın toplantılarıyla adaylarını da halka açıkladılar. Sıvas-Merkez, Kdz. Ereğli-Güneşli, İstanbul-Bakırköy, Rize-Merkez, Konya-Meram'da seçimlere katılacak olan ÖDP, bazı bölgelerde seçime katılma kararlarına ilişkin gerekçeleri il ve ilçe örgütlerine gönderdiği fakslarda şöyle açıklıyor:

"ÖDP öncelikle Sıvas, Rize, Konya-Meram gibi gerici güçlerin ağırlıklı olduğu, şeriat hedefleriyle insanları hareket ettirme çabalarının yoğun olarak yaşandığı illerde seçimlere katılmayı uygun görmüştür. 37 insanın gericilik tarafından katledildiği, Alevi yurttaşlarımızın baskı altına alınmaya çalışıldığı Sıvas'ta, ÖDP inadın, aydınlık bir geleceğin, özgürlük ve demokrasinin örgütlü gücü, umudu olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir.

Rize ve Konya-Meram da başka nedenlerle Sıvas'a benzer bir profil verdiği için ÖDP açısından tercih edilen kentlerdir.

İstanbul-Bakırköy ise başka açılardan önem taşımaktadır. Giderek bir megapole dönüşen İstanbul'u yaşanmaz hale getirenler karşısında ÖDP, farklı bir kent tasarımı ortaya koymayı hedeflemektedir. Ayrıca ÖDP kırsal alana verdiği önemden dolayı Karadeniz Ereğli'nin Güneşli beldesinde de seçimlere katılmaktadır."

ÖDP, seçimlerdeki hedefini de şöyle açıklıyor: "Bu seçimlerde ÖDP, kendi örgütsel yapısını pekiştirmeyi, mevcut siyasi partiler karşısında farklı bir bakış açısını ve siyaset tarzını ortaya koyabilmeyi hedeflemektedir."

Bir seçim komisyonu kuran ÖDP, ayrıca her seçim bölgesi için bir Merkez Yürütme Kurulu üyesini görevlendirdi.

Bakırköy ilçesinde geçtiğimiz günlerde ÖDP adayı Engin Akdağ'ı bir toplantıyla, kamuoyuna ve basına tanıtan ÖDP'liler, 100 bin civarında bildiri dağıttılar, duvarları afişlediler. ÖDP afişlerinde "Kirli partileri değiştir.. Artık ÖDP var, "Cilalı imajcı, bankacı, rantiyeci, tarikatçı, müteahhit, polis şefi adaya gerek yok... Solcu solunda gerek" ifadeleri yer alıyor. Bakırköy'ün belli başlı yerlerine bez pankartlar da asan ÖDP'liler, 20-23 Mayıs tarihleri arasında kahve toplantılarına ağırlık verecekler. Değişik günlerde araç konvoylarıyla Bakırköy'ü dolaşacak olan ÖDP'liler 25 Mayıs günü bir de miting düzenleyecekler.

Sıvas'ta iki katlı il binası tutan ÖDP'liler, mahalle komiteleri kurdular. Yerel seçim politikası, Sıvas'ın problemleri, gericilik, Kürt sorunu gibi 8 ayrı konuda 8 ayrı broşür hazırlayan ÖDP'liler, kampanya boyunca bu broşürleri dağıtacaklar. Demokratik kitle örgütleri, sendikalarla görüşmeler yaptıklarını ve destek istediklerini ifade eden ÖDP'liler, çoğunlukla olumlu yanıtlar aldıklarını söylüyorlar.

Yeni bir belde olan Güneşli beldesinde ÖDP'liler ilk iş olarak, buradaki sorunları ayrıntılı saptayacak bir çalışma sürdürüyorlar. Kurban Bayramı'nda başlayan tek tek ev ziyaretlerinin ise sürdüğünü ifade eden ÖDP'liler, ayrıca bir kooperatif çalışması yürütüyorlar. Rize-Merkez'de de ÖDP'liler, tanıtım toplantılarını başlattılar.

ÖDP adayları

Sıvas: Hidayet Yıldırım; 1957 yılında Yıldızeli ilçesi Nallı köyünde dünyaya geldi. İlkokulu doğduğu köyde bitirdi. 1974 yılında DDY Çırak Okulu'nu bitirerek işçilik hayatına başladı. 25 senelik işçilik hayatı 1996 yılının ocak ayında emekli olmasıyla sona erdi. Evli ve 3 çocuk babası. Halkevleri ve İHD üyesi olan Yıldırım, İHD Şube Başkanlığı'nı yapıyor.

Bakırköy: Engin Akdağ; 1955 yılında Nişantaşı'nda doğdu. Meslek hayatına pazarlama faaliyetiyle başladı. 1980 yılına kadar serbest olarak çalıştı. 1980 yılında Kocasinan Belediyesi Sular İdaresi'nde amir yardımcılığı, 1981 yılında yine aynı belediyenin hesap işleri bölümünde şef yardımcılığı yapan, Bakırköy Belediyesi'nde çeşitli görevlerde bulunan Akdağ, 1986 yılında kendi isteği ile işine son verdi. 1986 yılından beri kendi şirketinde çalışıyor, 1967'den beri de Bakırköy'de oturuyor. Aynı zamanda Doğal Hayatı Koruma Derneği üyesi.

Rize: Fail Topçu; 1956 yılında Rize'de doğdu. Evli olan Topçu harita mühendisi olarak çalışıyor.

Konya-Meram: Cesim Avcı; 1959 yılında Erzurum-Horasan'da doğdu. 1964 yılında ailesiyle birlikte Konya'ya yerleşti. 1985 yılından beri fotoğrafçılıkla uğraşıyor. Daha önce Milliyet gazetesi ve TRT muhabirliği yapan ve evli olan Avcı, aynı zamanda Halkevleri üyesi.

Kdz. Ereğli - Güneşli Beldesi: Tacettin Erçin; 1959 yılında Ereğli'de doğan Erçin, lise mezunu ve serbest olarak çalışıyor. Demokratik kitle örgütlerinde mücadele eden Erçin, 12

Tık, tık, tık...
Merhaba! ÖDP'den geliyorum

Hülya ÜSTÜN

1976–1980 yıllarında daha çok kendi mahallem dışındaki mahallelere giderek, kapısını çaldığım, tanıştığım, sevdiğim insanlarla; bu kez kendi mahallemde aynı yöntemle buluşmanın sarhoşluğu içinde idim üç gün boyunca. Cihangir Caddesi, Akyol, Başkurt Sokak, Kazancı, Ülker Sokak, Gümüşsuyu dahil, evlere bildiri ve davetiye dağıtımında on altı kişiyiz. Hepimiz aynı sokağa giriyoruz. Sekiz kişi sağ, sekiz kişi sol tarafa ayrılıyoruz. Birer kişi aşağıda kalıyor ve girilmeyen apartmanlar konusunda bize yardımcı oluyor. Her apartmana iki kişi giriyor, son hızla üst kata çıkıyoruz. Birkaç kez derin nefes alıp dinleniyor (bu hareket 40 yaşlarındakiler için mutlaka gerekli), kapıyı çalıyoruz.

ze davetiye getiren Hülya!" Hemen kapı açılıyor; şaşırmış ve açılmış bir çift göz. "Merhaba! Ben Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden geliyorum. Size, kendimizi anlatan şu metni ve kahvaltı davetiyemizi vermek istiyorum." Sonuç, kesinlikle, tebessüm, teşekkür ve iyi gün dilekleri.

Üç günlük, kapı kapı dolaşmadan bize kalan birkaç hoş hareketi; bize cesaret veren, yüreklendiren yaklaşımları paylaşmadan edemeyeceğim:

Kazancı'dan, bir apartmanın en üst katından bir sepet sarkıtılıyor. Biz zaten çıkacağız oraya, ama ne hoş bir tavır. Bildiri ve davetiyeyi sepet koyuyorum, ipi iki kez "tamamdır" anlamında çekiyorum, sepet süzüle süzüle yukarı alınıyor.

şan arkadaşlar diğer gruba hava atarak, çikolataları yiyorlar.

Yine Kazancı'da bir kapıyı çalıyorum. İçeriden kadın sesleri: "Gel"; kapıyı itiyorum, her zaman çok samimi bulduğum beyaz tülbentli bir grup kadın gülüşüp, konuşuyorlar. Davetiye ve bildiriyi verip, çıkıyorum. Pencereden el sallıyorlar, içim ısınıyor.

Ülker sokak hem bizim için, hem sokak sakinleri için çok eğlenceli geçiyor.

Kazancı'da bir kahvede mola veriyoruz. O kadar çok yorulmuşuz ki, sandalyeleri çekişimiz, ohh çekerek oturuşumuz, görülmeye duyulmaya değer. Kahveci bizim için taze çay demlerken, koyu bir sohbete dalıyoruz. Yarım saat sonra Alman Konsolosluğu arkasındaki sokaklara dağıtım için kalkıyoruz. Bu arada yolda gördüğümüz insanlara da bildiri ve davetiye veriyoruz tabii ki.

Dağıtım işi bitti. Cumartesi gecesi tüm arkadaşların aynı şeyi düşündüğünü biliyorum. Pazar kahvaltısına kim gelecek, kaç kişi gelecek?

Akyol, Kazancı, Ülker Sokak, Gümüşsuyu bölgesindeki ÖDP'liler, ÖDP'ye yakın duranlar, merak edenler, 1 Mayıs Pazar sabahı, saat 11.30'da Fındıklı Parkı'ndayız.

Sıcak, canlı, neşeli bir topluluk oluşturuyoruz hep birlikte. Her masada ÖDP anlatılıyor, konuşuluyor. Eksikler, yapılan çalışmalar tartışılıyor.

Program-tüzük isteyenler. Üye olmak isteyenler...

Üye olan ya da olmayanların izleyebileceği, katılabileceği toplantıların gün ve saatleri duyuruluyor masalarda.

Her şeye arşiv gözüyle bakan Rana çay kuyruğunu, masaları görüntülüyor.

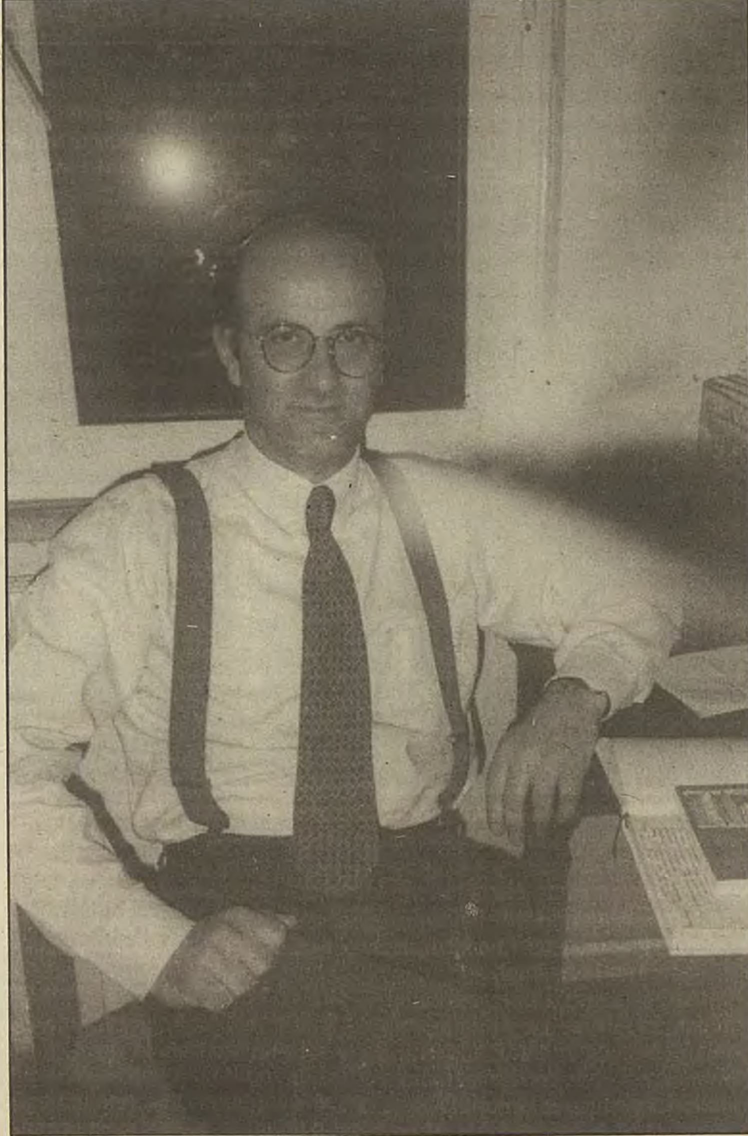
Artık yavaş yavaş ayrılmalar başlıyor Fındıklı Parkı'ndan. Sıra Cihangir, Firuzağa, Galatasaray, Tophane'deki ÖDP'liler, yakın duranlar ve merak edenlerle bir araya gelmede.

Bu mahallede yaşadığımı bir kez daha hissediyorum.

ÖDP Bakırköy Belediye Başkan Adayı Engin Akdağ ile görüştük:

Umutların partisi olmanın yükünü hissediyoruz

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin Bakırköy'den adayı olan Engin Akdağ, önemli seçim sonuçlarının değil, partinin yaygınlaşmasını sağlayacak disiplinli bir çalışmanın gerçekleştirilmesi olduğunu söylüyor. Akdağ, sorularımızı yanıtladı.

Diğer adaylar gibi merkezden atanmadınız, nasıl seçildiniz?
Seçimlerden bir iki ay önce bir toplantı yapıldı. Seçimlere girip girmeme konusunda bir karar alındı, iki arkadaşın muhalefeti dışında genel eğilim seçimlere girmek biçiminde çıktı. MYK da bu haberi bekliyordu. 29 Nisan'dan bir hafta kadar önce, henüz ben de gündemde yoktum, MYK'dan ve ilden de yetkililerin katıldığı bir toplantı yaptık, bizden bir an önce adayı belirlememizi istediler. O akşam isimler telaffuz edildi. 40 kişi kadar vardı. Birkaç arkadaş aday olarak çıktı. Bir arkadaş beni önerdi, ben şaşırdım, benim bir belediyeciliğim vardı, ama ÖDP benden daha iyisini çıkarabilirdi. Oradaki toplantıdan bir sonuç çıkmadı, bir daha toplanma imkanı olmadığı için bir heyet seçildi ve bu heyet mevcut adaylardan birini seçecekti. Arkadaşlar da beni seçtiler. Tamamen Bakırköy örgütünün seçimi oldu. Herhangi bir arkadaşımızın da muhalefeti olmadı.

Basın açıklamasında söz, karar ve yetkinin halka verileceği bir yerel yönetim anlayışı geliştirileceği, semt komitelerinin oluşturulacağı söyleniyor. Bu konuyu biraz açar mısınız?
Var olan yerel inisiyatiflerden hareket edeceğiz. Bakırköy Halk Şurası var, bu şurayı yok saymak olmaz. Sadece bu değil, Bakırköy'de demokrasiyi, insan haklarını önemseyen 182 kuruluş belirledik. Biz bunları seçimler öncesi de bire bir ziyaret ediyorduk. Ve olumlu sonuçlar aldık. Bunu yalnızca usulen gerçekleşen bir ziyaret olarak değil, birlikte iş yapmanın yollarını aramak, kalıcı bir ilişki sürdürmek amacıyla yapıyoruz.
Bakırköy Şurası şu anki yapısıyla bir halk şurasından çok, belli bir elit kesimin şurası durumunda. Örneğin toplantılarını Holiday Inn'de yapıyorsunuz ve girişi paralı yapıyorsunuz. Biz bunu dönüştürebiliriz.
Semt komiteleri önemli, örneğin bir A sokağını ele alalım, A sokağının bir semt komitesi olacak ve biz onlara danışacağız, nasıl bir sokak istiyorsunuz; ve yine onlarla dayanışma içinde bu önerileri gerçekleştirmeye çalışacağız.
Biz alternatif bir şehircilik anlayışını her şeye karşın insanlara götürmeye çalışacağız. Bu durumda, çeşitli baskılarla karşılaşacağımızı da biliyoruz, ancak bu bizi yıldırmayacak ve halkla birlikte bunu aşmaya çalışacağız.

Kampanyanızda diğer partilerden ayırıcı olarak neler yapıyorsunuz?
Seçim kampanyası boyunca şöyle bir yol izliyoruz: Birincisi, anneler gününde ev ev dolaştık, bildirilerimizi, bunun yanı sıra birer karanfil ve çikolata verdik. Diğer partilerin belediye başkan adaylarının her seçimde vaat ettikleri bir şey vardı, kıyılardaki tel örgülerin kaldırılması. Bakırköy'de 3621 Sayılı Kıyı Yasası ihlal ediliyor, Ataköy'de Marina'dan başlayıp da Yeşilköy'e kadar kıyılar tel örgülerle çevrilmiş durumda. Hemen hemen her belediye başkan adayı bunları seçim ancak seçimden sonra karşılıklı çıkar ilişkileri olduğu için bu tellere dokunmamıştır. Biz, seçilmeden sadece vatandaş olarak bu tel örgüleri kaldırıyoruz, deyip tel örgüleri sökeceğiz ve orada piknik yapacağız. Kampanyadaki eylemlerimizden biri bu. Bir diğeri, Ataköy çok kozmopolit olmasına rağmen, orta ve yüksek gelir düzeyi olduğu için Yeşilyurt gibi, Yeşilköy gibi seçmenlere daha farklı hitap edeceğiz. Bir anlamda oradaki doğacı, çevreci insanlara seslenmek amacıyla bisikletlerle genel başkanımızın da eşliğinde turlar düzenleyeceğiz. Trafik çıkmazını protesto için. Bir diğeri ağaç dikme şenliği olacak. Bakırköy'de Marmara'yı kirleten derelerin kenarlarına ağaç dikme kampanyamız olacak.

Seçime diğer sol partilerden de katılanlar oluyor; onlarla temas kurdunuz mu?
HADEP ve İşçi Partisi katılacak, EP ve SİP başvurmadı. HADEP son güne kadar başvurmadı. Biz de başvurmayacaklarını düşünüyorduk. Hepsiyle görüştük. SİP'lilere teklif götürdük, sizi destekler miyiz desteklemez miyiz, bunu ancak şey söyleyemeyiz dediler, bir işbirliği yapmamız söz konusu olamadı. İP'le bir araya gelmemiz mümkün değil, ancak onlardan bir teklif geldi. Sol adına, yani ÖDP, İP, EP, SİP, CHP, DSP olarak ortak bir aday çıkaralım diye bir öneri geldi, bunu reddettik.

Seçimden nasıl bir sonuç çıkar, beklentiniz ne?
Emek, Barış, Özgürlük Bloku'nun 24 Aralık seçimlerinde 2 bin 300 kadar oyu var. Fakat bu seçim daha farklı, o zaman ÖDP yoktu. Bugün sürdürdüğümüz çalışmalarda ilginin çok yoğun olduğunu görüyorum. Elbette ki bir oy hedefimiz olacak. Ancak ben farklı bir noktadan bakıyorum. İnsanların iş üzerinden örgütleneceğini düşünüyorum. ÖDP çok değişik bileşenlerden oluşuyor. İş üzerinden örgütlenirsek, insanların daha iyi kaynaşacağını düşünüyorum. Bu seçim çalışmasını, önümüze koyduğumuz bir iş olarak görüyorum. Seçimlere tıpkı kazanacakmış gibi çalışalım, partinin genel politikasını, yerel yönetimlere ilişkin politikasını bu vesileyle duyuralım, diye düşünüyorum. Sonuç ne çıkarsa çıksın, disiplinli çalışırsak, oy oranı beni demoralize etmez. Önemli olan çalışmayı yaygınlaştırmaktır.
Ben yapı olarak iyimser bir insanım. İlgi gerçekten fazla. Osmaniye Kültürevi'nde tiyatroya davet edildim, biz protokolde oturmayı tercih etmedik, kenarda oturduk, orada ANAP'ın adayına gösterilen ilgi kadar bize de ilgi gösterildiğini gördüm. Pek çok insan bizi desteklediğini söyledi. Çalışmalarımızda umutların partisi olduğumuzu gördüm ve omuzumda Bakırköy'deki hatta İstanbul'daki ÖDP'nin yükünü hissettim. Bir taraftan gurur duydum, diğer yandan da daha çok çalışmamız gerektiğini düşünüyorum.

ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ

Burdur'da şenlik

■ Özgürlük ve Dayanışma Partisi Burdur il örgütünce 11 Mayıs Cumartesi gecesi Kapalı Spor Salonu'nda düzenlenen Dayanışma Gecesi'nde coşkulu bir katılım vardı.
Üç bine yakın kişinin salondan taştığı geceyi İl Başkanı Ayşe Mert bir konuşma ile açtı. Bu dönemde ÖDP'nin önemine ve yerine işaret eden Mert; "Bu coşku; bu salonlara sığmaz. Özgürlük, barış yağmurları yağdırsın susamış topraklara. Bizi yok sayanlar, yıllarca ezen, sömürenler gerçeği görsünler, ne kadar çok olduğumuzu görsünler, bundan böyle biz 'varız" dedi.
Azime Korkmazgil ile Veli Gürcan'ın da katıldığı gecede, Tolga Çandar, Hasan Tatar, Sevinç Eratalay, Grup Yankı ve Grup Ezgili Yürek de sesleri ve sazlarıyla yer aldılar. Gerçek bir şenliğe dönüşen dayanışma gecesi gelecekte daha büyük salonları doldurma umudunu

Almanya

■ "Bremerhaven Özgürlük ve Dayanışma Grubu" oluşturuldu. Bremen Eyaleti'ndeki Bremerhaven şehrinde Türkiyelilerin oluşturduğu "Özgürlük ve Dayanışma Grubu" 1 Mayıs'ta parti standı açtı. Daha sonra Bremerhaven'daki ilerici bir derneğin gecesine katılan "Özgürlük ve Dayanışma Grubu"nun açtığı stand da çok ilgi gördü. Standta "Söz" dergisi satıldı ve yeni abone kaydı gerçekleştirildi. Standta ayrıca ÖDP'nin el ilanları dağıtıldı. Parti tüzüğü, parti bülteni ve rozeti satıldı. Parti hakkında bilgi verilen ve olumlu tartışmalar yapılan standta partiye gelir sağlandı.

Beşiktaş

■ Özgürlük ve Dayanışma Partisi Beşiktaş ilçe Binası 18 Mayıs Cumartesi günü açılıyor. Beşiktaş ÖDP'liler ilçelerinin açılışını bir kokteyle kutlayacaklar. Beşiktaş İlçe binasının adresi şöyle: Ihlamur Kuyu Cad.

Ancak Kürtlerin ilgisine mazhar olabilen bir azınlık grup

Bizim 'Kızılderililer' Yezidiler

Yelda

• Mardin-Midyat-Çayırlı köyü yakınlarında önceki gece 22.00'de, adı tespit edilemeyen 50 yaşlarındaki Yezidi bir çoban, pusudaki askerler tarafından vurularak öldürüldü. *(4 Ekim 1992 Ö. Gündem)*

• Yezidiler Birliği Başkanı Emin Akbaş: "(Müslüman Kürt halkı) birçok kez egemen güçlerce, Yezidiler'e yönelik yapılan saldırılar ve katliamlarda yer alabildi."

"Öyle bir baskı altında yaşıyorduk ki, bugün bile çevremizdeki köylerin birçoğunda hâlâ talan edilmiş tabak çanağımızı bulmak mümkün."

"Geçtiğimiz yerlerde halk, çocukları kışkırtarak bize saldırtıyordu. Bizleri işaret edip ıslık çaldırtıyordu. Oysa ıslık çalmak bizim dinimizde günah değil. Onların maksadı bizleri diğer insanlara teşhir etmek ve ezilmişliğimize biraz daha katkıda bulunmaktı. Bu tür uygulamalarla Hıristiyanları, Yahudileri, Süryanileri bırakmadılar ve hepsini dağıttılar. Son olarak da bizleri dağıttılar." Bunlar da Demokrasi gazetesinden. *(18-19 Nisan 1996)*

Yezidilerle ilgili Türkiye'de az sayıda da olsa haber, yazı, kitap çıktı ve bunlar Kürtlerin izini taşıyor. Bunun tesadüf olmadığını, ezilenlerin kendileri dışındaki ezilmelere de duyarlı olduklarını düşünüyorum. Çünkü Anadolu'daki Yezidiler dışındaki diğer dini, etnik azınlıklarla ilgili bilgileri de çoğunlukla aynı yayınlarda görebiliyoruz.

Hiçbir şey yapmayan yanlış da yapmaz. Gelgelelim hiçbir şey yapmamak da yanlışın kendisi olabiliyor. Türk solunun çoğunluğunun ırkçılık ve azınlıklar meselesine bakışının, doğrusu, gözlerini kapayışının bana çağrıştırdıkları bunlar. Konuyla ilgili yayınlar gösteriyor ki, Kürtler ise birlikte yaşadıkları diğer etnik grupları yok saymıyor. Egemen gruba göre daha ilgili, meraklı ve araştırıcı. Berlin Parlamentosu Birlik 90/Yeşiller milletvekili Rıza Baran'ın dediği gibi, "İnsanlar birbirine yaklaşarak ırkçılığa karşı mücadele edebilir, uzaklaşarak değil". *("Avrupa'da Emek", Şubat 1996)*

Öte yandan, ezilenler arasında da hiyerarşik bir sıralama yapıldığına da tanık oluyoruz. 'Evet, azınlıkların hakları tanınmalıdır. Ve fakat Kürtler azınlık değildir, azınlık konumuna düşürülmez! Kürtler bu toprakların yerlileridir! (Sanki diğerleri değil...) vb. Egemen olanlar gibi, iktidara aday olanlar da kendileri dışındaki grupları 'farklı ve eşit' görmekte zorlanıyorlar galiba.

Yezidilik kimine göre, Kürtlerin en eski dini olan Zerdüştlüğün devamı, kimine göre ise, evet ama artık karma bir dindir*. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından yayınlanan Hayri Başbuğ'un 'Yezidilik İnancı' kitabı ise, Yezidi inanışlarını Altay Türklerinin mitolojisinde aramakta, benzerlikler

Geleneksel kıyafetiyle bir Yezidi kızı

Türk resmi kokusu saçan aynı kitapta, Yezidilerin Türkmenlerle birlikte Moğollara ve "Ermeni eşkiyasına karşı" savaştıkları da yer almakta.

Bugün dönüp Yezidilerin tarihine bakıldığında görülenler, bakanların durdukları yerle yakından ilgili. Örneğin Demokrasi gazetesindeki yazı dizisinde Salih Güler ve Hüseyin Şimşek, Yezidilerin gayrımüslim Kürt olduklarını yazdılar. Bence önemli olan, kendisini Yezidi olarak tanımlayanların ne dedikleri. Ancak tabii ki bütün Yezidiler de aynı bakış açısına sahip değil. Yezidi merkezi Başkanı Emir Anvar Muaviye ismail'in bildirgesinde şu sözler yer almaktaydı: "..istisnasız tüm Kürt partilerini ..Yezidilerin bir Kürt milliyetine ait olduğuna dair asılsız yalanlarını durdurmaları ..için ikaz ederiz. ..'Yezidiler Kürt milliyetinin bir parçasıdır' şeklindeki asılsız yalanları, zulüm ve katliamlarını unutturmak için(dir)." Yezidilerin etnik olarak Kürt olduklarını söyleyenler olduğu gibi, Asurilerle (Süryanilerle) aynı milletten, Asur soyundan olduklarını savunanlar da var. Yezidiler artık Avrupa'da örgütlüler: 1983'te Paris'te açılan Azday Merkezi ile 1993'te kurulan, merkezi Almanya'da olan Yezidiler Birliği arasında bir fark sezilmekte. Azday Merkezi, "Biz Azday halkı daha fazla Yezidiler adı altında tanınıyoruz. ama kendi aramızda Ezdey ve İzidi adlarını kullanırız" diyor.

Onlar da göçüyor

Türkiye'de Siirt, Beşiri, Kurtalan, Batman, Mardin, Midyat, Savur, Nusaybin, Urfa, Viranşehir, Ceylanpınar, Suruç, Diyarbakır, Çınar, Bismil, Gaziantep, Kilis, Kars, Adıyaman yörelerinde yaşayan Yezidiler Türkiye metropollerine ve Avrupa ülkelerine göç ettiler, ediyorlar. Türkiye dışında, Irak (yoğun olarak Musul, Sincar yörelerinde), Suriye, İran, Ermenistan ve Gürcüstan sınırları içinde yaşamak-

1966'da Türkiye'de sayılarının 50 bin olduğu belirtilmekte, bugünkü sayıları hakkında bir bilgi edinilememekte. *(İnançları, Gelenek ve Görenekleri ile Yezidiler, Şevket Beysanoğlu, 1988)* Çünkü nüfus sayımlarında, yaşadıkları yerlerde, Türkiye'de ya sayılmadılar ya da Türk ve İslam sayıldılar. *(Yezidiler, Salih Güler, Hüseyin Şimşek, 18-19 Nisan 1996, Demokrasi)* Irak gibi Sovyetler Birliği de Yezidi kimliğini tanımayı reddetti ve istatistik ve resmi belgelere "vesaireler" veya "diğerleri" olarak geçirdiler.

Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti İçişleri Bakanı ve beraberindeki heyet 20 tane Yezidi köyü gezdikten sonra 'Yezidiler göç edip Avrupa'ya geldiklerinde o beton duvarlar arasında kültürlerini kaybediyorlar. Onların göç etmeyip yerlerinde kalabilmeleri için yardımcı olalım, yerlerinde yaşasınlar' diye önermiş. Bu öneriye Midyatlı bir Kürt şu gerekçeyle karşı çıkmış: "Kendileri gibi yoksul diğer köylerin arasında sadece bu köyleri destekleyip abad etmek... Böyle bir durumda çevre köyler rahat bırakmaz. Başta, devlet rahat bırakmaz." Bu heyetin, Midyat'ın Bacıne köyünü ziyaretinden iki saat sonra güvenlik güçleri köye baskın yapmış, 'ne konuştunuz onlarla' diye. Sonra bu kişiler konsolosluğa sığınmış ve Almanya'ya gönderilmişler...

Yezidiler için göçün daha ağır bir anlamı olsa gerek, çünkü geleneklere göre, "Bir Yezidi memleketinden bir seneden, bazılarına göre, altı aydan fazla uzakta kalamaz". Sayılarının azalmasının da ağır sonuçları var: Yezidiler kendi içlerinde evlendiklerinden eş bulmada zorluk çekiliyor. Kirvelik geleneği Yezidiler'de de vardır. Nüfusları az olduğundan Sünnilerden kirve seçerler, çünkü kirve çocuğuyla evlenilemez.

Devlete göre, Yezidilik din değil

12 Eylül Anayasası'nca, zo-

kültürü öğreten değil, islamiyet propagandası yapan- başka dinden olanlar ve dinsizler için de geçerli. Kimliklerde din hanesinin varlığı tartışma konusu. Yazılmaması gerektiğini savunanlar, madem yazılıyor, o halde bütün din ve mezhepler yazılsın, dediğinde ise kabul edilmiyor.

Dini Yezidi olan Kürt

Batman-Beşiri-Kurukavak kütüğüne kayıtlı Yezidi Cındi Çatuk, "Ben dini Yezidi olan bir Kürt'üm" diyerek, kimliğinde boş olan din hanesine bunun yazılmasını istedi. İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'ne başvurdu. Bunun üzerine İHD'nin İçişleri Bakanlığı'na yaptığı başvuruya verilen cevap şöyle oldu: "1587 sayılı Nüfus Kanunu'nda aile kütüklerine, kişilerin kimlik bilgilerinin yanına dinin de yazılacağı hükme bağlanmıştır. Ancak Yezidilik gibi din dışında bazı soy ve mezhep belirten ibareler Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nın görüşlerine uyularak müstakil bir din özelliği taşımadığı için nüfus kütüklerine yazılmamaktadır. Yazınızda adı geçen Cındi Çatuk'un müracaat etmesi halinde dini sütununa İslam, Hıristiyan veya Musevi dinlerinden birinin yazılması mümkün olacaktır." *(27 Mayıs 1993 Ö. Gündem)*

Bu topraklarda yöneticilerin Yezidiliği yok saymaları, Yezidilere baskıları yeni değil, Cumhuriyet'e özgü değil: "Aralarında I. Süleyman, IV. Murat ve V. Mehmet'in de bulunduğu birçok Osmanlı Padişahı, Yezidileri putperest ilan eden özel fermanlar çıkarırken, Mollalar da Yezidileri öldürmenin kutsal bir görev olduğunu ilan eden fetvalar çıkarmışlardır." *(Erol Anar, Azınlık hakları ve Türkiye yazı dizisi,10 Mayıs 1996 Demokrasi)* Yezidi inanışına göre, insan yaratıldığı zaman, Allah buyuruyor: Melekler diyor, Adem'e secde etsin. Bütün melekler secde ediyor, sadece baş melek itiraz ediyor: "Ben yalnız sana itaat ederim; çünkü beni yaratan sensin." İşte bu Melek-i Tavus, Yezidiler'e göre, en yürekli, cüretli, açık düşünceli olan kutsal melektir; kötülüklerin kaynağı değil, en dürüst olanıdır.

Soykırım adayı

Tek tanrılı bir din olan Yezidilikteki Melek-i Tavus'u çok sayıda Kur'an bilgini hem incil'de hem de Kur'an'da sözü edilen Şeytan'la aynı kefeye koyduklarından, Yezidilere 'şeytana tapanlar' denildi ve böylece katliamların doğal adayı oldular. Kelle uçuran Osmanlı askerleri Şeytan'a karşı mücadele ettiklerine inanıyorlardı. *(Muaviye bin İsmail el-Yezidi, age)*

Yezidiler Osmanlı'ya en zor ve en az asker veren azınlık grubu çünkü savaş ve öldürmek, nedeni ne olursa olsun, en büyük günahtır Yezidilikte.

Ermeniler için Talat Paşa nasıl "unutulmaz" ise, Yezidiler için de Faruk Paşa. İnançlarını terketmeleri ve islam'a dönmeleri için bu tümen komutanının, "onbinlerce Yezidi, Alevi, Nasturi Asur ve Mandi'nin katledildiği askeri operasyonları hazırladığı söylenir. Bu arada kendi halkı arasında adı unutuldu. Ama biz onu unutmadık; onu affettik" diyor Muaviye bin ismail el-Yezidi. *(Erol Sever, a.g.e)*

Yezidiler hac için Musul yakınlarındaki, Şeyh Adi'nin ve çok sayıda Emir'in mezarının bulunduğu Laleş tapınağına giderler. Daha doğrusu, gidemezler...

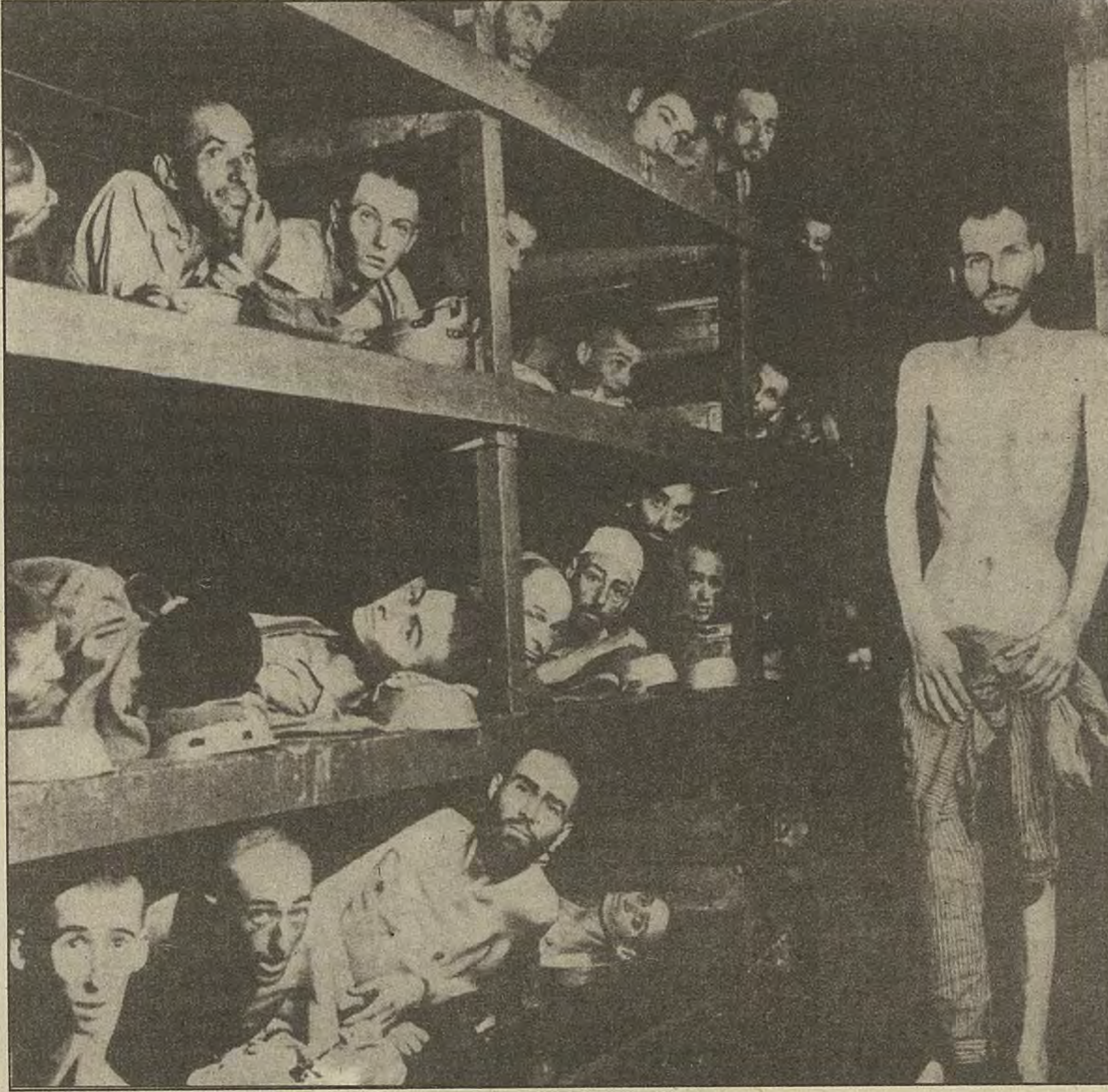
Almanya, İngiltere, İspanya'da neler oldu?

Faşizme karşı mücadelede üç deney

Ergin YILDIZOĞLU

İki dünya savaşı arasındaki dönemde, kapitalist sistem derin bir kriz yaşıyor ve bu kriz en şiddetli bir şekilde kendini Avrupa'da gösteriyordu. İşsizlik, hiperenflasyon, orta sınıflarda yoksullaşma, savaş sonrası dönemin getirdiği toplumsal felaket havası, Avrupa ülkelerinde siyasi istikrarı hızla tahrip ediyor ve kapitalist sınıflar açısından, ülke ekonomilerini, parlamenter sistemin çerçevesi içinde kalarak yönetmeye devam etmek zorlaşıyordu. Faşist hareket bu koşullarda ortaya çıktı, bugünle karşılaştırılamayacak kadar güçlü sosyal demokrat ve komünist partilerin ve devasa sendikaların olduğu bir dünyada giderek güçlendi ve sonunda İtalya, Almanya ve İspanya'da iktidar oldu. İngiltere'de faşist hareket ise birkaç hamle yaptıktan sonra durduruldu ve gelişmesi engellendi.

Faşizm Almanya'da sosyal demokratların, mücadele etmeyi reddetmesi, komünistlerin de işçi hareketini bölecek bir politika izlemesi faşizmin iktidar olmasına yol açtı. İspanya'da ise komünistlerin sol sekterlikten sağ politikalara savrulması, işçi hareketinin direnme gücünü kırdı, iç savaşta antifaşist güçlerin felç olmasına yol açtı ve Franko'nun zaferini kolaylaştırdı. İngiltere'de ise faşist hareket dahi küçük iken başlangıçta komünistlerin, sosyal demokratların, sendikaların ve diğer antifaşist güçlerin kitlesel sokak gösterileri ve direnişleriyle durduruldu, kitleselleşmesi engellenerek marjinal bir konuma itildi. Şimdi bu üç deneye kısaca bakalım.

Almanya: Bölünmüşlük ölüm getirdi

1. Dünya Savaşı'nın ardından Almanya şiddetli sosyal çalkantılara boğuldu. Küçük burjuvazi ve hatta orta sınıflar sistemden ümitlerini kesmeye başlayarak Sosyal Demokrat Parti'ye ve Komünist Parti'ye yöneliyorlardı. Ancak gerek 1919'da SDP'nin gerici-militarist freikorps aracılığıyla Münih ayaklanmasını bastırması, 1923'de KP'nin Ruhr ayaklanmasında kitlelere önderlik etmeyi becerememeyerek başarısızlığa uğraması, orta sınıfların bu iki partinin bir değişiklik getirebileceğine güvenini sarstı. Bu tabakalar moral çöküntüsü içinde yeni arayışlara yöneldiler.

Nazi partisi, Münih ayaklanması bastırıldıktan sonra sağcıların kalesi haline gelen Bavyera'da 1919'da, 50 kişilik küçük marjinal bir grup olarak kuruldu. 1925'te başkanlık seçimlerinde Nazi partisinin oyu sadece yüzde 1.1 idi. Üç sene sonra 1928'de meclis seçimlerinde Nazilerin oyu yüzde 2.6 ile hala çok düşüktü. Ancak maya tutmaya başlamıştı, parti artık istikrar kazanmıştı ve büyüyordu. 1929 yılında tüm dünyayı sarsan ekonomik kriz sırasında Nazi partisinin büyümesi hızlandı, ancak 1930'da meclis seçimlerinde oy oranını, merkez partilerin dağılmaya başlamasıyla, yüzde 800 artırarak 6 milyon 409 bine yükseltince, üye sayısı da 1931'de 800 bine ulaştı. Nazi partisinin sokaklara hakim olmak ve terör estirmek için vurucu güç olarak kullandığı komandoların, SA'ların sayısı 1923'te 6 bin iken, bu rakam 1931'de 225 bine yükselmişti.

Nazi partisinin bu hızlı yükselişine bakınca, faşizmin iktidar olması kaçınılmaz gibi görünebilir. Ancak böyle bir sonuç çıkarmak çok yanlış olacaktır. Çünkü, işçi sınıfının iki partisinin (sosyal demokratların ve komünistlerin) toplam gücü Nazi partisinden çok daha fazlaydı. Sosyal demokratların aldığı oy Nazi partisininkinden fazlaydı. Komünist partisinin üye sayısı 1931'de 360 bin iken, sosyal demokrat partinin üye sayısı ise 1 milyona yakındı, yarı-askeri Reichbanner örgütüne ise 3 milyon 500 bin işçi üyeydi. En önemlisi faşist hareket işçi hareketi içinde hiçbir şekilde tutunamamıştı. 1933 fabrika komiteleri seçimlerinde Nazi partisi sadece yüzde 3.5 oy aldı. Üstelik Alman işçi hareketi zaman zaman, 1931'de Brunswick şehrinde olduğu gibi, birlik içinde davrandığında faşist hareketi sürüp atabiliyordu.

Esas olarak iki nedenden dolayı Almanya'da hem faşist hareketin yükselişi sırasında başı ezilemedi, hem de daha sonra işçilerin birleşik bir cephesi kurularak faşizmin iktidar olması engellenemedi. Birinci neden gerici askeri birlikleri kullanarak bastırmış olan sosyal demokrat liderliktir. Bu liderlik, orta sınıfları korkutmamak için faşistlerle karşı tavır almadı, Yahudi düşmanlığına göz yumdu ve nihayet Hindenburg, Hitler'i şansölye olarak atadığında, bu kararı yasal olduğu gerekçesiyle kabul etti. Sosyal Demokrat Parti böylece, faşizme karşı bir mücadele birliği kurmak bir yana, tabanını oluşturan ve hiçbir aşamada faşistlere yaklaşmamış olan işçilerin faşizme karşı direnişini ve mücadelesini engellemiş oluyordu.

SDP'nin bu teslimiyetçi liderliğine ek olarak, KP'nin benimsemiş olduğu sol sekter tutum işçi hareketinin bütünleşmesini engelledi. Bu sol sekter tutumu kavrayabilmek için, Alman Komünist Partisi'nin Komintern üyesi, Komintern'in de o sırada SBKP denetiminde olduğunu hatırlamak gerekir. O yıllarda SBKP içinde Stalin ile Bukharin arasında bir fraksiyon mücadelesi sürüyor ve Stalin, mücadeleyi "sağcılar blokuna karşı!", "Sosyal demokrat sapmaya karşı" gibi sloganlarla sürdürüyordu. Bu mücadele Komintern'i de etkiledi. Tam bu sırada komünistlerin reformist ve ulusalcı güçlerle işbirliği çabaları, Komintang deneyi ve Anglo-Rus Sendikalar Komisyonu da çökünce, SBKP önderliğindeki Komintern bir sol dönüş yaparak, 6. Kongre'de III. Dönemin başladığını ilan etti; artık SDP'ler gerici partilerdi, faşizmin ikiz kardeşiydiler ve tabanları (bu partiler likide edilemalıydı. Bu politikanın Almanya'daki yansıması KP'nin sosyal demokratları, sosyal faşist ilan etmesi olacaktı. Böylece sosyal demokrat işçilerle, komünist işçiler ve bu partilere bağlı sendikalar arasında bir işbirliği olasılığı ortadan kalktı. Bu taktiğin yanlışlığını iki olay çok güzel gösterir. Birincisi, 1931'de Brunswick'de işçi hareketi ve sendikalar KP ve SD liderliğinin iradesini reddederek birlikte davranıp, büyük bir SA gösterisini dağıtmasıdır. İkincisi de yine aynı yıl komünistlerin Prusya'da Nazilerin referandum kampanyasını dolaylı da olsa desteklemesiyle Sosyal Demokrat Parti'nin bu bölgede iktidarını kaybetmesidir.

İşçi hareketinin bu iki partisi arasındaki husumet işçi hareketinin birleşmesini engelledi. 1932-33 yıllarında komünistler faşistlere karşı kahramanca, ancak tek başlarına savaşmak zorunda kaldılar ve bu savaşta ne yazık ki faşist–polis işbirliği karşısında direnemediler, sokakları faşistlere terketmek zorunda kaldılar. Almanya'da faşizmin yükselişi ve iktidar olması engellenebilirdi, eğer sosyal demokratlar faşistleri sokaklarda, daha başlangıçta durdursalardı, eğer daha sonra komünistler, sosyal demokratlara karşı birleşik işçi cephesi taktiği uygulayarak işçi hareketinin birlikte mücadele etmesini sağlayabilselerdi. Sosyal demokratlarla komünistlerin farklı toplumsal stratejilerine rağmen, ayrı ayrı yürüyerek, faşistlere beraberce vurmaları, sırf hareket etmeleri gerekiyordu. Bunu gerçekleştirmediler!

İspanya: Yanlış birlik felakete yol açtı

Almanya'da sol sekterlik, antifaşist mücadelenin elini kolunu bağladı, İspanya'da ise tam tersi oldu, sağ sapma, yanlış bir birlik anlayışı antifaşist güçlerin mücadelesini felce uğrattı.

İspanya'da 1936'da iç savaş başladığında, Komintern sol sekter "sosyal faşizm" teorisinden vazgeçmiş, Almanya yenilgisinin de yarattığı korkuyla ve yeni bir dünya savaşının yaklaşmakta olduğunun artık iyice belli olmasıyla ve bu yüzden SSCB'nin Almanya'ya karşı İngiltere ve Fransa ile ittifak arayışları içine girmesiyle, faşizme karşı olan herkesle birlik olma politikalarını, "halk cephesi" taktiğini benimsemişti. İspanyol Komünist Partisi'nin bu taktiği; iç savaşın tam ortasında, ülke koşullarını ve antifaşist mücadelenin gelişme aşamasının özelliklerini göz önüne almadan uygulamaya koyma, faşizmin zaferini kolaylaştırdı.

1930'ların ilk yarısında İspanya sosyal çalkantıların burgacındaydı. Grevler, ayaklanmalar, darbe girişimleri birbirini izliyor ve faşist parti gelişiyor, egemen sınıf Alman ve İtalyan deneylerine özenerek faşist partiye yaklaşıyordu. Özetle İspanya'da sınıf kutuplaşması hızla keskinleşiyordu.

Bu sürecin yönü 1936 yılındaki iki gelişmeyle belirlendi. 1936'da General Franko bir İspanyol sömürgesi olan Fas'ı ele geçirdikten sonra İspanya'ya geçti. Aynı yıl şubat ayında bir Halk Cephesi hükümeti seçimleri kazandı. Bu hükümet iki liberal parti, iki Katalonyalı parti, Bask ulusalcı partisi, sosyalistler, komünistler ve en büyük sendikalar konfederasyonunun temsilcilerinden oluşuyordu. Halk Cephesi faşizme karşı mücadeleyi benimsemekle birlikte, işçi sınıfı ve burjuvazinin birleşerek cumhuriyeti koruması hedefiyle kendini sınırlandırıyordu. Bu ise o sırada İspanya'da derinleşmekte olan sınıf mücadelesini durdurmak, soğutmak anlamına geliyordu.

Gerçekten de, grevler, direnişler ve çatışmalar İspanya'yı bir içsavaşın eşiğine getirmişti. Burada 'sağ kanat'ın liderliği ve çözüm için Franco ortaya atıldı. Buna karşılık, sol kanatta KP, önderliği almak ve krizi sermayenin projesinin dışında bir çözüme götürmek, bunun için de işçi inisiyatifini geliştirmek için ileri adım atılmadı. KP, Halk Cephesi'nin sınırları içinde hareket etmeyi kabul etti. Böylece ülke sınıfa karşı sınıf ekseninde hızla bölünürken, KP antifaşist mücadele eksenini, işçi hareketini, daha geri bir düzeyde, antifaşist mücadelenin daha önceki bir aşamasına ait olması gereken bir taktikle, mümkün olmayan, hatta zararlı uzlaşmalara zorluyordu. Daha sonraki gelişmeler bu tutumun ne kadar zararlı olduğunu gösterdi ve İspanyol işçi

hareketine, sadece bir faşist diktatörlüğe değil, aynı zamanda bir devrim fırsatının da kaçmasına mal oldu.

Franko İspanya'da ilerler ve yeni yeni zaferler kazanırken, Halk Cephesi'nin sağcı kanadı Franko'yla sürekli bir görüşme, uzlaşma aradığı için, Halk Cephesi hükümeti bu haberlerin Madrit'te yayılmasını ve tansiyonun yükselmesini engelledi; ta ki Sevilla katliamına kadar. Savaşın başından beri işçi hareketi köylülerle birlikte orta sınıfların, aydınların da desteğiyle faşistlere karşı mücadele ediyor ve başarılar da kazanıyordu. Faşistler 6 büyük şehirde yenilgiye uğratıldı. Barselona ise adeta bir devrimin başlangıcıydı. Anarşist ve diğer solcu milisler şehrin kontrolünü ele geçirdiler, işçiler fabrikayı işgal etti, köylüye toprak dağıtıldı. Şehrin yönetimi silahlı işçi milislerinin elindeydi. Bu deneyden hareketle milisler ilerledikleri yerlerde köylüye toprak dağıtmaya başladılar, aldıkları destek hızla arttı. Bu gelişmeler İspanya'nın o andaki toplumsal dinamiklerine uygun olarak, mücadelenin salt bir antifaşist mücadele olmadığını, sınıfa karşı sınıf aşamasında olduğunu ve safların hızla belirginleşmesiyle bir devrim olasılığının gündeme gelmekte olduğunu gösteriyordu.

Halbuki bu sırada Madrit hükümeti, Halk Cephesi'ni yaşatabilmek ve bir ümitle orta sınıfların faşistlerin safına geçmesini engellemek için, uzlaşma ararken fırsat üstüne fırsat kaçırıyordu. Örneğin Fas'a bağımsızlığını vererek, Franco'nun cephesini arkadan çökertebilirdi, bunu yapmadı; köylüye toprak verilmesine karşı çıktı ve kendi askerlerini Barselona'ya göndererek, milislerin iktidarını kırdı. İçinde komünist partisinin bulunduğu Halk Cephesi güçleri, zaman zaman direnenlere ateş açtı. Böylece Halk Cephesi'ni oluşturan sınıfların arasında da bir savaş çıkarken, önündeki aşamayı demokratik devrim aşaması (cumhuriyeti korumak) ve taktiğini de Halk Cephesi olarak tespit eden KP, bir işçi iktidarı için gerekli inisiyatifi gösteremedi, yeni bir antifaşist liderlik ve inisiyatif oluşturmayı denemedi; hatta yanlış bir safta yer aldı. Böylece giderek felç olan Halk Cephesi, sınıfa karşı sınıf aşamasına geçerek işçi cephesine dönüşemediği için antifaşist iç savaşı kaybetti.

İngiltere: Antifaşist birliğin zaferi

Faşist hareket, Britanya Faşistler Birliği, bir İngiliz aristokratı Oswald Mosley tarafından 1933'de, büyük ekonomik kriz sırasında kuruldu. BFB özellikle orta tabakalar, serbest meslek sahipleri, dükkancılar vb. arasında örgütleniyor ve egemen sınıfın temsilcileri tarafından da sempati ile karşılanıyordu. Daily Mail gazetesi, 1934'te "Yaşasın siyah gömlekler" başlığını atarken, Windsor Dükü açıkça Nazi yanlısıydı. Churchill ise Hitler'e ve Mussolini'ye hayranlığını gizlemiyordu. Buna karşılık İşçi Partisi ve Sendikalar Konfederasyonu hem faşist diktatörlüğü, hem de proletarya diktatörlüğünü mahkum eden bir deklarasyon yayınladıktan sonra, sanki yeni bir durum yokmuş gibi

koşullar faşistlerin gelişmesi için çok uygundu.

Diğer taraftan, 6 bin üyeli İngiliz Komünist Partisi, hem işçi hareketinin inisiyatifini belirleyemeyecek kadar küçüktü, hem de Komintern tezlerinden ve yalpalamalarından daha az etkileniyordu. Bu yüzden kıta Avrupası'ndaki faşist gelişmenin tabanında ve işçi hareketinde yarattığı nefretin basıncına göre davranmak zorunda kaldı.

Antifaşist mücadelenin ilk dönemeç noktası Haziran 1934'te faşistlerin Olimpia konser salonunda düzenledikleri toplantıdır. Faşist hareket elindeki bütün imkanları kullanarak büyük bir toplantı örgütledi. Amacı moral yükseltmek ve geniş kitlelere güven vermek, bir çekim merkezi oluşturmaktı. Komünist partisi mümkün olan en geniş güçleri harekete geçirerek toplantı kapısına 5 bin kişilik bir kalabalık yığdı. Bir kısım üyeleri ise büyük bir cesaret gösterip içeri sızmışlar ve konuşanlara laf atarak toplantı düzenini bozmaya çalışıyorlardı. Salondakiler antifaşistler, faşist zorbalardan çok fena halde dayak yediler. Polis ise dışarıdaki göstericilere saldırdı ve bir kısmını tutukladı.

Bu direnişten sonra bile, faşistlerin gerçek yüzünü göremeyen İşçi Partisi, komünistleri konuşma özgürlüğünü kısıtlamakla suçladı. Ancak her şeye rağmen faşistlerin saldırganlığı, polisin taraf tutması, genel kamuoyunda nefret uyandırdı ve antifaşist havayı güçlendirdi. Bu ortamda faşist hareket uygulamakta olduğu taktikle genişleyemeyeceğini düşünerek çalışma tarzını değiştirdi ve Londra'nın Doğu Yakası'ndaki işçi bölgesine yöneldi. Bu bölgenin bir özelliği de Avrupa'dan gelen Yahudi göçmenleri barındırıyor olmasıydı. Bölgede yoksulluk, işsizlik ve konut sorunu had safhadaydı, faşist hareket Yahudilere saldırarak, bölge sorunlarından Yahudileri sorumlu tutarak, sokakta terör uygulayarak örgütlenmesini hızlandırdı.

Nihayet faşist hareket sokaklardaki başarısını yeni bir evreye sokmak, güç olduğunu göstererek kitleselleşme aşamasına geçmek için 4 Ekim 1936 tarihinde büyük bir gövde gösterisi düzenledi. Faşistler Yahudi mahallesinde gösteri yapacaklardı! Tüm uyarılara rağmen İçişleri Bakanlığı, bu son derecede tehlikeli ve her an Yahudi kıyımına yol açabilecek yürüyüşü yasaklamadı. Bunun üzerine Bağımsız İşçi Partisi ve Yahudi asıllı Eski Askerler Derneği ile birlikte bir karşı gösteri, direniş örgütlemek için çağrıda bulundular. KP, o sırada aydınlarla ve liberallerle birlikte bir geniş cephe kurma çabası içindeydi ve bu sonu ne olacağı belli olmayan sokak gösterisine katılmakta önce tereddüt etti. Sendikalar Konfederasyonu ve İşçi Partisi ise açıkça bu antifaşist gösteriyi boykot ettiler. Ancak KP tabanından gelen basıncın etkisiyle de olsa gerek, gösteri yürüyüşünden üç gün önce katılma kararı alır almaz da tüm gücünü seferber etti.

Yürüyüş günü faşistlerin geçeceği yollar 100 binin üstünde işçi ve gösterici tarafından kurulan barikatlarla, "faşizme geçit yok" sloganıyla kapatıldı. Polis, bu yolları faşistlere açmaya çok uğraştı, uzun çatışmalar yaşandı, ama barikatlar yerinde kaldı. Sonunda polis faşistlerin yürüyüşünü iptal etmek zorunda kaldı. Böylece faşistlerin bu gövde gösterisi, başarısızlıkla sonuçlandı, antifaşist güçlerin oluşturduğu birlik, faşist hareketi daha gelişmesinin başında sokakta durdurmuştu. Bundan sonra antifaşist güçlerin, bu sokak direnişinden de kazandığı moralin etkisiyle faşist hareket sürekli geriletildi.

Bir değerlendirme

Almanya, İspanya ve İngiltere'deki antifaşist mücadele deneyleri gösteriyor ki, faşist hareketi henüz kitleselleşmeden, egemen sınıflardan destek almadan, bir temsil ilişkisi oluşturmaya başlamadan önce, geniş kitlelerin katkısıyla durdurmak ve yenmek gerekir. Bu yüzden ilk aşamada, faşist hareket henüz kitleselleşmeden, bütün antifaşist güçleri bir araya getirmeye, mümkün olan en geniş birliği kurmaya çalışmak gerekir. Faşistler kitleselleştikten sonra ve egemen sınıfın bir kısmı da faşistleri desteklemeye, güvenlik güçleri taraf olmaya başladıktan sonra, bu en geniş birliği, sağa kayarak, bir arada tutmaya çalışmak, hele hele bunu gerçekleştirmek adına, işçi hareketinin, grevleri vb. engellemeye kalkmak son derecede büyük zarar verecektir. Bu aşamada artık faşist hareket, esas olarak ve öncelikle işçi hareketinin, sosyal demokratları, komünistleri ve sendikaları bir araya getiren bir birleşik işçi cephesi ve sınıfa karşı sınıf taktiği ile engellenebilir. Bu aşamada artık antifaşist mücadelenin sınırları burjuva düzenini aşmaya başlamıştır. Bu krize, burjuva sınıfının önerileri ve projesi çerçevesinde çözüm bulmayı kabul etmek geçmişte faşistlerin iktidar olmasına yol açmıştır.

Bugün Türkiye'de faşist hareketin, (Türkiye politik coğrafyasının özgün koşullarını da dikkate alarak) gelişmesinin birinci ve ikinci aşama arasında, bir geçiş sürecinde bulunduğunu düşünüyorum. Bu yüzden en geniş kitleleri bir araya getirmek, ancak bunu emeğin çıkarlarına özel ağırlık vererek, yani sendikaları ve sol partileri esas alarak gerçekleştirmeye çalışmak gerekir. Böyle bir birliğin sağlanmasına önderlik edebilmek için, çeşitli sol partiler, örneğin ÖDP ve Emek Partisi sosyalizm teorisine, tarihe ve geleceğe ilişkin beklentileri farklı olmasına rağmen, salt antifaşist protesto temelinde, en geniş ve kitlesel birlik içinde bir şekilde bir araya gelebilirler. Böyle bir kitlesel birlik inisiyatifi ise toplumda solun birliği ruh halini güçlendirecek ve moral yükseltecek, başarılı olduğu ölçüde, hem faşist hareketin yükselmesini durdurabilecek, hem de islami hareketin karşısında emekçiler ve yoksullar için önemli bir çekim alanı oluşturabilir. Faşizme karşı bir mücadele birliği kurmanın tam zamanıdır. Maddi ve manevi koşullar ve solun ruh hali bugün buna uygundur. Yarın geç olabilir.

ÖDP, HADEP ve EP temsilcileri ile 1 Mayıs olayları ve sonrasını görüştük

'Güçbirliği, işbir

1 Mayıs ve sonrası gelişmelerin tartışmasına Özgürlük ve Dayanışma Partisi, Halkın Emek Partisi ve Emek Partisi ile devam ediyoruz. ÖDP İstanbul İl Başkanı ***Mehmet ATAY****, HADEP İstanbul İl Yönetim Kurulu üyesi* ***Mahmut CAN*** *ve Emek Partisi İstanbul İl Yönetim Kurulu üyesi* ***Yakup UMUR*** *ile* Seyfi ÖNGİDER, Vehbi ERSAN *ve* Veysi SARISÖZEN *görüştü.*

1 Mayıs ve sonrasındaki olaylar gerek sol içinde, gerek diğer siyasi çevrelerde çeşitli tartışmalara konu oldu. Kadıköy'de olan-bitenleri 'devrimci bir tutum' olarak değerlendirenler olduğu gibi, sola zarar verdiğini, 1 Mayıs'ın meşruiyetinin sarsıldığını belirtenler de var. Sizler 1 Mayıs'ı ve sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mahmut Can: Bu olaylar sonucu 1 Mayıs'ın meşruluğu tartışılır hale mi gelmiştir, yoksa sol, devrimci güçler sarı sendikacıların kürsüsüne el koyup, devrimci inisiyatif mi göstermiştir, gibi bir ikilem içine sıkışmak doğru değil. Her ikisi de gerçeği yansıtmıyor. Bu yıl 4 büyük işçi konfederasyonu tarafından düzenlenen 1 Mayıs'a biz de diğer partiler gibi davetliydik. Yüzbinlerce üyesi olan işçi konfederasyonlarının o gün kürsü etrafını dolduramayacak kadar işçi getirmesi kafada soru işareti yaratıyor. Hem müracaatları var, hem de sonuçta sahayı terk etme tutumları var, kürsü etrafını dolduramayacak kadar işçi getirmemiş olmaları var. İşte bu noktada insan bu sendikaların yöneticilerinin tutumundan şüphe duymaya başlıyor. Acaba zımni bir anlaşma mı var, acaba işin perde arkasında devletin oynamak istediği oyuna alet mi edildi, bilinçli olarak mı böyle gelindi, yoksa gerçek güçleri o muydu? Bence gerçek güçleri o değildi.

Konfederasyonlar kasıtlı mı oraya işçileri getirmedi?

Can: Ben kasıtlı olduğunu

Kürsü etrafına her konfederasyonun en azından 10 bin işçisi gelse, 50 bin işçi oraya yığıldığı zaman kürsüye nasıl çıkarlardı? Dört konfederasyon oraya 50 bin işçi getiremez miydi?

Çeşitli illerde yapılmış 1 Mayıslar'ın hiçbirinde sendikaların taşıdığı önemli sayıda işçi yok. Sendikaların güçsüzlüğünden kaynaklanmış olamaz mı?

Can: Vali, "Bana konfederasyonlar, 5 bin tane görevli koyacağız dedi" diyor. Ortada bir tane görevli göremedik. Bir ses cihazı, bir işaret, hiçbir şey görmedik. Her şey Allah'a emanet edilmişti. O gün 50 kişi de ölse, 100 kişi de ölse herhangi bir olayı sahiplenme görülmüyordu. Konfederasyonlar sorumlulukların bilincinde değillerdi.

Peki bunun siyasi sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Can: 1 Mayıs son yıllarda giderek kitleselleşmeye başlamıştı. Bir yandan Kürt devrimci dinamiği, öte yandan batıdaki emek güçlerinin alanları doldurması rejimin işine gelmiyordu. Bu günü yine toplumu rahatsız eden, huzursuz eden biçime sokmak istediler ve buna maalesef bazı sol gruplar da son anda, bir yerde doğal tepki denebilir, ama zemin hazırlayabildiler. Sebepsiz yere iki kişi öldürüldü. Orada aramaya karşı çıkan grupların başka türlü pasifize edilmesi mümkünken ateş edilmesi bir kere işin başından öldürme olayının planlandığını gösteriyor. Nasıl 1977'de 1 Mayıs'ı kitlelerin bir daha alanlara çıkmasını engelleyecek biçimde ölümle neticelendirdiyseler, 1996 1 Mayısı'nı da ölümle neticelendirerek kitlelerin korkusuzca alanlara çıkmasını engelleyecek bir formülü ortaya koydular. Ne var ki, bu kez insanlar kaçmadılar; '77'de insanlar birbirlerini çiğnercesine bir panikle kaçtılar, fakat Kadıköy'de böyle bir durum olmadı. Farklılık bu. Benzerlikler ise çok.

Vurulanlardan ikisi kalbinden,

alınarak ateş açılmış. Burada maalesef bazı sol, devrimci grupların doğal, meşru tepki biçiminde de olsa gösterdikleri tepki doğru değil. İşçi sınıfı 1 Mayıs'ta barışçıl, insancıl, haklarını ararken ölümle karşılaştığı için devlet zor durumda kalacaktı. Ama bazı maddi hasarlar verilerek, medyanın da yardımıyla o olayı tezgahlayanların da yardımıyla, farklı boyuta taşındı. Çünkü bazı tanıklar şunu da söyledi, o sol gruplar bankaların camını kırarken sivil polisler de özel işyerlerinin camını kırıyordu. Bu neyi hatırlatıyor? Biz bir şey yapalım, onlar da taş falan atarlar, bizim sivil güçlerimiz de camları kırarlar, biz de sol grupların cam kırdığını, mağazaları yağmaladığını, topluma zarar veren birtakım unsurlar olduklarını göstererek, kamuoyunun vicdanında mahkum edecek bir ortam yaratalım. Arka planda düşünülen bu. Sanki insanlar ölmemiş, canların hiçbir değeri yokmuş gibi öldürülenlerden bahsedilmedi. Hiçbir soruşturma da açılmadı. İşin faturası o camları kıranlara ve Vali'ye çıkarılmak isteniyor, Emniyet'i işin içinden tertemiz çıkardılar.

Kadıköy'deki olayları siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yakup Umur: Bize göre sonuçları irdelemek o kadar önemli değil. Kadıköy'deki cam kırmalar veya başka olaylar eylemin niteliğini belirlemiyor. Bütün kitle gösterilerinde, işçi gösterilerinde her zaman provokasyon olabilir. Önemli olan bu provokasyonun hedefi neydi, o hedefe ulaştı mı? Niye provokasyon ve provokasyonu kim yaptı? 1 Mayıs 1996, içinde bulunulan koşullarla birlikte değerlendirilirse daha doğru sonuçlara varılır diye düşünüyorum. Gericilik ve sermaye her hak mücadelesini terör olarak nitelendirip kendisine dikensiz bir gül bahçesi istiyor. Çünkü ülkemizde güneydoğu savaşı vardır, yıllardır bunun faturasının emekçiler üzerinden kesilmesine karşı bir kıpırdanma var. 1 Mayıs'ın kutlanmasını da

bu hakkını zorla almıştır. Bu belli bir noktaya kadar gelecekti. 1996 1 Mayısı'nda gerek sendikalar tarafından, gerekse devrimci demokratik kitle örgütleri tarafından bu durum dikkate alınmalıydı. En doğal hak örgütleri sendikaları sınıfın gündeminden nasıl tasfiye edebiliriz, diye düşünüyorlar. Sermaye bunu yıllardır işliyor. '96 1 Mayısı'nın altı doldurulması gereken bir yanı budur.

Bu, devletin bir provokasyonu mu?

Umur: Evet. Sendika ağalarını, sendika bürokrasisini, onları zorla kürsüden indirerek, sendikalara, sendikaların tüzel kişiliğine saygısızlık yaparak yenemeyiz. Tersine sendikal örgütlülüklere sahip çıkarak, sendikaların tavanıyla tabanı arasındaki kopukluğun giderilmesi için çalışmak devrimcilerin görevidir. Sendika bürokrasisi görevini yerine getirmediği zaman alaşağı etmenin yollarını açmak gerekir. 1996 1 Mayısı'nda devrimci örgütler tarafından yapılması gereken buydu. Cam kırma olayı o kadar önemli değil. Ben de oradaydım, polis de kırdı. Taşladığını, copunu fırlatıp camı kırdığını gördüm. Bunları önceki eylemlerde de gördük. Terörü yaratan, polis. Niye gerek gördü, gücü vardı, niye girmedi? Birincisi polisi temize çıkarmak gerekiyordu, "işte biz saldırmadık." İkincisi, devleti temize çıkarmak gerekiyordu. Üçüncüsü, devrimcilerin sınıfla zayıf olan bağlarını iyice zedelemek gerekiyordu. Ve sendikaların bu şekildeki ittifakının alana dökülmesini engellemek. Bunu başardı mı? Bana göre başardı.

Benim miting tertip komitesiyle ilişkim vardı, gidip geliyordum, o süre içinde bazı sol grupların arasına 10 bin kişi rahatlıkla girebilirdi. Kasıtlı olarak bazı örgütlerin, mesela Emek Partisi'nin, ÖDP'nin, HADEP'in alana girmemesi için sanki özel çabaları vardı.

Biraz önce bir provokasyon olduğunu belirtmiştim. Bu örgütler de buna bu tutumlarıyla yardımcı oldu. Ama örneğin Doğu Perinçek'in yaptığı gibi, devrimciler olmasaydı bunlar olmayacaktı diye bütün faturayı o gruplara çıkarmak da doğru değil. Sonuçta Can Yücel'in dediği gibi sıfıra sıfır. Bunu tersine çevirme olasılıkları var. Bize düşen, geri çekilmekten ziyade daha derli toplu olarak, sınıfa bu provokasyonun neden yapıldığını sözlü ve yazılı ajitasyonla götürüp, onu örgütlenmenin ileri bir adımı olarak kullanmak.

Siz aynı zamanda DİSK'in son genel sekreteri idiniz, sendikaların az işçi getirmelerinde bir kasıt olabilir mi, yoksa güçleri buna mı yetiyordu?

Mehmet Atay: Ben orada sendikacıların özel olarak bir şey yaptıklarını düşünmüyorum. Çünkü öyle düşünebilecekleri güçleri de yok. Sendikal harekette bugün akıl almaz bir gerileme var. Bu aslında nesnel olarak sendikal hareketin geldiği noktadır. O yüzden

mesini doğru bulmuyorum. Katılım olsaydı, bazı şeylerin önüne geçilebilirdi. 1 Mayıs'ın hazırlık safhasında bizler, yani EP, HADEP, ÖDP ve bazı başka demokratik kuruluşlarla beraber katkı vermemiz gerektiğini düşünüyorum. Tertip komitesi hazırlıklar sırasında o grupların talepleri doğrultusunda iyi niyetle siyasi partileri daha sonraya bırakarak öne almış. Ama bu durum, pek hesap edilmeyen böyle bir sonuç çıkardı. Halbuki alana ÖDP, HADEP, EP önceden girmiş olsaydı, acaba bu kadar yüklenebilirler miydi diye düşünüyorum.

Sonuçta 12 Eylül sonrasında en kitlesel olabilecek bir 1 Mayıs'ta, işçilerin, memurların, öğrencilerin hareketinin yükseldiği bir noktada yeniden başa döndük. İnsanları yeniden alanlara, sokaklara nasıl taşıyacağız, diye düşünmeye başladık.

Sonuç olarak, Metin Göktepe olayıyla kaybettiği inisiyatifi polis yeniden kazandı. Şu günlerde geçmişte pek olmayan şeylerle karşılaşıyoruz, bir rock konseri yasaklanıyor, birkaç gün önce Alibeyköy'de 16 yaşında bir çocuk vuruldu. 1 Mayıs ertesinde bütün bunlar doğal karşılanır hale geldi. Solun üze

rine yeni bir baskı dalgası geliyor. Bu baskı tedbirlerine karşı solda ne tür bir güçbirliği yapılabilir? Bu güçbirliği yerel seçim kampanyasıyla birlikte düşünülebilir mi?

Can: Sol maalesef dağınık. İşçi ve emekçiler veya sol, demokratik güçler yürüyüş, miting, genel grev, genel eylemlilik süreci yaşamaları gerekirken, şu anda bi savunma durumuna geçtiler. Bu hiç de iyi bir durum değil. Yerel seçimlerde, 1 Mayıs olayını ortaya koymak, devleti her alanda mahkum etmek gerekiyor. Birtakım siyasi partilerimiz basın açıklamalarıyla sanki görevlerini yapmış gibi davrandılar. Savunmaya geçtiğimiz zaman var olan hakları da yitirebiliriz. Yerel ara seçimlerde hem 1 Mayıs, hem de esas gündemi belirleyen Kürt sorunu,

...liği yapmanın yolunu bulmalıyız'

...gerekenin vurgulanması gerekiyor.

Salon toplantıları, tartışmalar, çeşitli kurum ve kuruluşların bir araya gelerek günü değerlendirmeleri, medyaya açık büyük toplantılar yapılabilir ve buralarda gerek 1 Mayıs, gerekse de Kürt sorunu, ateşkesle ilgili her şey tartışılabilir.

Bu partilerin bir araya gelip ortak davranacaklarını deklare etmeleri bile önemlidir. Böyle bir şey yapılabilir mi?

Can: Mümkün ve bence ilk hafta bunu yapmalıydık. Partilerimiz, en üst organları vasıtasıyla, buna SİP de dahil edilerek, devletin bu militarist mantığına karşı toplumun vicdanı olabilmeliydi.

Atay: Aslında ÖDP'nin bu yönde bir dizi girişimi var. Bu 1 Mayıs'tan kalkarak bunun zemini ne olabilir, sorusu temelinde ziyaretler başlattık. Biz bu görüşmelerde ortak bir nokta olduğunu gördük. Bu medyatik saldırı sonrasında deyim yerindeyse bir 'karşı medya' oluşturmak gerekiyordu. Biz bunu '77 1 Mayısı'nda da yapmıştık. Bütün belgeleri toplayarak, filmler, fotoğraflar, malzemeler, tanıklıklar... orada kim hangi konumdaydı, devlet orada neredeydi, bu nesnellikte kitlelerdeki bu beyin yıkamayı ortadan kaldıracak bir mekanizma oluşturmak gerekiyor. Bunu yapmazsak herkesin bilinçaltına yerleştirilen yanlışlar ve çarpıtmalar gerçek sanılacak.

Bu 1 Mayıs sonrasında devlet psikolojik üstünlük sağladı. Birinci adım olarak 1 Mayıs'ta solun aleyhine yapılan propagandayı etkisizleştirecek birliktelik noktası sağlanabilir. Bu işbirliği giderek barıştan, emekten, özgürlükten yana güçlerin bir hat oluşturmaları doğrultusunda ileri adımlarda dönüşmelidir.

Sol içindeki ilişkilerde şu kritik noktayı da ele almak lazım. Perinçek'in değerlendirmelerinden şu anlaşılıyor; bu olaydan hareketle örneğin solun buradaki partiler gibi kesimleriyle radikal gruplar arasında çatışma hazırlayıcı bir mantık yürütülüyor. Sanki onlarla çatışmaya girilirse, Türkiye'de işler daha iyi yürüyecek, 1 Mayıs'lar daha iyi yapılacak gibi. Oysa her zaman yüzümüzü egemen güçlere çevirmemiz gerekiyor. Bu oyuna gelmeyecek bir ilişki kurmak gerekiyor bu partiler arasında.

Umur: Buna katılıyorum, ama sınıf sorumluluğunu gözden kaçırmamak lazım. Yıllardır Türkiye'de özünde 'sağ', görünüşte 'radikal', aslında kitle diye derdi olmayan bu gibi gruplar ideolojik olarak hep eleştirilmiştir, ama pratikte açık bir tavır alınmadı. Ama solcuların birbirine düştüğü bir duruma sürüklenmemek gerekir. Biz bunları kazanmak, ama pratikte de tavır almak, hem kazanma yönünde, hem de tecrit yönünde davranmak durumundayız. Çünkü bunlar sınıf önünde engel. Bunların da kendilerine çeki - düzen vermeleri gerekir.

Atay: Bu hareketler biz istesek de, istemesek de var olacaklar. Ama gerçekten onların da bilmelerinde yarar var. Sınıfı ve kitleyi kucaklamayı temel alan zeminde hareket eden partiler var, ötekilerin farklı mücadele biçimleri var. En azından belirli kuralları kabul ederek geldiğiniz bir yerde, onun koşullarına uymak zorundasınız. Koşullarına uymayacaksanız gidip başka yerde yapmak zorundasınız. Bu yöntemleri temel alan gruplar, kendilerinin tecrit edileceğini bilmeliler, zira sınıf hareketi, kitle mücadelesi zarar görüyor.

Rıdvan Budak bir açıklama yaptı, onları bir daha çağırmayacağız dedi. Böyle yöntemler doğru mudur?

Atay: Çağırıp çağırmamaktan önce, yapmak istediği gösterideki programını, planını ne boyutta gerçekleştireceği üzerinden hareket etmek gerekir. Senin kararlılığının ve gücünün onlar için caydırıcı bir önemi vardır, katmıyorum demek işi çözmez.

Umur: Eksiklik özellikle örgütsüz kitlelerin, sıkıntı içinde olanların, ama sistemden ümidini kesmiş emekçi kesimin örgütlenmesi ve bununla birlikte tavır alınması, bunun sokağa taşınması... Rıdvan Budak kendi güvensizliğini, kitlelere mal eden bir tavır içerisine giriyor.1976'da sopayla kürsüyü işgal eden bir grup çıktı, o grubun içindeydim, işçiydik gerçekten, ama oradaki görevliler sardı kürsünün etrafını, işçiler kararlıydı, kürsüye sahip çıkıyordu.

Öte yandan, bence ekmek olmazsa barış da olmaz. Barışı dış mihraklarda aramak yanlış. Barış ancak sistem muhaliflerinin, emekçilerin omuzunda ve kollarında sağlanır. Kapitalizmin içerisinde ne koparırsak kardır mantığı Türkiye'de barışı getirmez. Emekçi kesimin örgütlenerek, ekmeğiyle, aşıyla, işiyle barışı birlikte istemesi gerekir, Kürt sorunu da böyle çözülür. Emperyalizm, Türkiye'deki egemen sınıflar ulusal sorundaki radikal çıkışın önünü nasıl kesebilirim, onu kısmi haklarla, kendi güdümüme takarak nasıl kurtarabilirim hesapları yapıyor. Barış talebini dile getirirken, bu oyuna düşmemek gerekiyor.

Mehmet Atay'ın sözünü ettiği girişimler ve görüşmelerden bir sonuç çıkar mı sizce?

Umur: Bence çıkıp çıkmaması biraz da bu saldırılara karşı göğüs gerilmesinde grupların, örgütlerin veya partilerin sorumluluklarına ne kadar ciddi sarıldıklarına da bağlı. Ben EP'li olarak bundan ümitliyim. Sistemin bu saldırılarını masaya yatırmalı, herkes kendi konumunu da masaya yatırmalı. Benim eksikliğim nedir, sınıf hareketini yükseltmek, sisteme karşı aktif tavır almak için neler yapabilirim? Bu girişimlerden ümitliyim ve devam etmelidir diyorum.

Bütün bu tartışmaları yaptığımız ortam aynı zamanda sistemin ciddi bir krizine tekabül ediyor; yolsuzluklar, darbe söylentileri ortalığı kapladı. Bu krizden çıkış yolu olarak emekten yana güçler ne önerebilir? Örneğin bir erken seçim istenebilir mi?

Can: Bizim genel başkanımızın bir erken seçim çağrısı var. Erken seçimin şu an mevcut yasalarla yapılması yine bir şeyi değiştirmez. Yüzde 10 baraj, Kürt illerinde başçavuşların, korucuların denetiminde bir seçim, büyük metropollerde milyonlarca insanın kütüklere yazılmamış olması vb. Bu koşullar altında bir seçim 24 Aralık seçimine benzer ve sonuçta bir şey değiştirmez. Eğer Türkiye'de sistem en azından burjuva anlamda bir demokratikleşmeyi düşünüyorsa bence önümüzdeki seçimin asgari demokratik koşullarını yaratması gerekir.

Bir erken seçimde emekten, barıştan yana güçler bir blok oluşturmalı mı?

Can: 24 Aralık'ta oluşturduğumuz blokun faydası çok oldu. Bunun olumlu yansımaları günümüzde de devam etmektedir. Enternasyonalizm, halkların kardeşliği, barış, dostluk ancak böyle somut etkinliklerle olur. Bir yandan işçi ve emekçi sınıflarla bütünleşme, birlikte çalışma, bir yandan da savaşın olumsuzluklarının Karadenizliler'e, Trakyalılar'a anlatılması enternasyonal dayanışmayı sağlıyor. Bunu gördük, yaşadık. Önümüzdeki seçimde bu politikamız daha da gelişerek devam edecektir.

Umur: EP'nin bu konuda somut önerisi gelişen güçler dengesine bağlıdır. Şu bulunduğumuz koşullarda, kitle muhalefetinin yükseltilmesi için tabii ki bir bloklaşma olmalı. Ama sınıf tavrını öne çıkaracak bir blok oluşturulmalı. İşçi sınıfının bağımsız sınıf tavrını zedelemeyen bir çıkış olmalı.

EP, HADEP'le bir blok yapabilir mi?

Umur: Tabii. Sınıf tavrını öne çıkarmak koşuluyla yaparız. HADEP'i düşman olarak görmüyoruz ki.

Kürt sorunundaki bakış farkı buna engel mi?

Umur: Değil. Sınıf tavrını, sınıfın bağımsız tavrını zedelememeliyiz. Kürt sorunu da öne çıkmalı, ama sınıf tavrı zedelenirse böyle bir ittifak olmaz. Erken seçimden herkes söz ediyor. Bir erken seçimde kim gelirse gelsin aynı şeyleri yapacağını kamuoyuna açıklamamız lazım. Seçme seçilme hakkı demokratik bir temelde düzenlenmediği sürece bir seçimin çözüm olabileceğine inanmıyorum. Önerimiz şu, bütün sivil toplum örgütleri, demokrasi güçleri toparlanıp seçim öncesi geçici bir hükümet kurulmalı. Geçici devrimci bir hükümet, bu süreci yargılayabilecek, 12 Eylül'den sonrasını yargılayabilecek bir hükümet. Geçmişte Yunanistan'da kurulan hükümet gibi bir hükümet... Toplumun sivil güçdışında oluşturulup kurulacak bir hükümetin hazırladığı bir seçim. Her sınıfın, her tabakanın, her kesimin adil, demokratik olarak katılabileceği bir ortam yaratılmalı. Mevcut sistemin, mevcut partilerin önünü kesmeliyiz, kesemediğimiz oranda o zaman demokrasi güçlerinin en az yara alabileceği bir ortamı nasıl sağlayabiliriz, bu o günkü koşullara bağlıdır. Şu anki erken seçimde taraf olmamak lazım, tam tersine sisteme karşı yargılayıcı ve hesap sorucu bir ortamın yaratılması için çalışmak gerekir.

Atay: 24 Aralık'ın ortaya çıkardığı tablo yeni bir seçimdi zaten. Bugün erken seçime gidiliyor gibi ama gerginlikle gidiliyor. 24 Aralık baskın ve talihsiz bir seçim oldu. İstediklerini kendileri bile alamadılar. Bu kadar hesaplaşmanın yaşandığı, toplumun da buna alet edildiği bir süreçte bir erken seçimi istemek doğru olur diye düşünüyorum. Ama bunun için demokratik bir seçim yasası hazırlanmalı ve Mahmut'un sözünü ettiği türden değişiklikler olmalı... Bir seçim ittifakı yapılabilir mi, sorusuna gelince... En geniş anlamıyla kitlelere de umut veren bir blokun oluşabilmesi hepimizin dileği. Tabii bu ne kadar olabilir, nasıl olabilir, bütün boyutlarıyla tartışılacak. Etnik sorunların değil, daha çok sınıfsal sorunların ve demokrasinin öne çıktığı bir noktadan düşünülerek yapılabilir.

**Parti temsilcilerinin konuşmalarından anlaşılıyor ki, ülkenin, emekçilerin kritik bir anında bu üç parti en azından kendi içinde belirli bir dayanışmayı, dirsek temasını, işbirliğinin biçimini araştırabilir ve bunu başarmak için iradeleri vardır. Bunu söyleyebiliriz herhalde. Bunun önemi ve anlamı

Burası 1 Mayıs Mahallesi...

Bu insanlar uzaydan gelmedi!

Ayla ÖNDER

Ümraniye'ye bağlı 1 Mayıs Mahallesi.. Yeni adıyla Mustafa Kemal Paşa Mahallesi... Bu mahalle ne kadar gelişmiş. 5 -6 katlı siteler. Her çeşit eşyanın satıldığı mağazalar... Genellikle Güneydoğu'dan göç eden insanların yaşadığı 1 Mayıs mahallesi de "varoş" olarak adlandırılıyor. Bu mahallenin geçmişi, 12 Eylül'den çok öncelere dayanıyor. "Başını sokacak bir gecekondu" için insanlar günlerce sokaklarda kalıyor. Hatta ölenler oluyor, yıkım ekipleriyle mahalleli arasında çıkan çatışmalarda.

Şimdi bu gecekondular çok değişmiş. Onların birçoğu sahipleri tarafından yıkılıyor, yerine iki - üç katlı binalar yapılıyor. Mahallede hiçbir spor tesisi yok. Çocuk parkı da.. Diğer kenar mahallelerde sıkça görülen birahaneler de çok az. 6-7 birahane var. Eskiden ruhsat almak çok zor olurmuş. Şimdi birahane ruhsatını çok rahat veriyorlar. Bir başka ilginç nokta ise bu mahallede hiç atari salonu olmaması. Daha önce atari salonu açma girişimleri olmuş, ancak halkın tepkisi nedeniyle kapanmış. 35-40 bin dolayında insanın yaşadığı mahallede nüfusun çoğu emekçi, işçi ya da esnaf. Burada MHP'nin binası yok. Fakat geçen seçimlerde MHP 300 oy almış, BBP ise 60 oy.

Günde dört kez arama

Mahalle sakinlerinin anlattığına göre, '96 1 Mayıs mitingine 10 bine yakın insan katılmış buradan. Alevisiyle, Kürdüyle bir arada yaşayan 1 Mayıs mahallesi sakinleri üstelik engellemelere rağmen katılıyor bir Mayıs'a. O gün bütün sokaklarda sivil polis arabaları cirit atıyor. Mahallenin girişi ve çıkışı çevik kuvvet tarafından tutuluyor. Mitinge giden arabalar tek tek aranıyor.

1 Mayıs'tan sonra bazı gazetelerin muhabirleri buraya geliyor; "1 Mayıs'a katıldınız mı, kaç kişi katıldınız, hangi örgütle katıldınız" gibi sorular soruluyor. "Sizlerle böyle bir görüşme yapmak istemiyoruz" deyip gönderiyorlar gazetecileri. Gazetecilerin bu araştırmasının polise yarayacağını düşünüyorlar çünkü.

Mahalleye gittiğimizde kafamızda birçok insanla görüşme fikri vardı. Ancak bir esnafla görüşmemiz oldukça uzun sürdü. Başka insanlarla konuşmaya zaman kalmadı. Ancak onun anlattıkları, hem mahalle hakkında genel bir fikir verdiği için, hem de 1 Mayıs olaylarına yönelik farklı bir bakış açısı getirdiği için önemliydi.

1 Mayıs mahallesinde esnaflık yapan S. K. "Tunceliliyim" diye söze girdi. "13-14 yıldır buradayım. Teknik lise mezunuyum. Buradaki insanların büyük bir kısmı da gelip yerleşmişler."

Oldukça doluydu S.

"Devlet, mahallede gençlerin herhangi bir dernekle, siyasi partiyle ya da kurum ya da kuruluşla ilgilenmesini istemiyor. Lümpen bir yapıda olmasını istiyor." Mahallede çok sayıda tinerci çocuk olduğunu anlatıyordu S. Çocukları tiner bağımlılığından kurtarmak için birtakım çalışmalar yapıyorlar. Mahallenin muhtarı seçimlerden önce bu konuda çalışma yapacağı sözünü veriyor. Seçimlerden sonra sözünde durmuyor. "Sağda - solda tiner, bali kokluyor bu çocuklar. Çünkü kültürel herhangi bir çalışma yapılmasına devlet izin vermiyor. Yani burada kurulan bir kültürel derneğe çeşitli baskılar oluyor ve bir süre sonra kapatılıyor."

S., bütün bunlara karşın 1 Mayıs mahallesinde yaşayan insanların kültür seviyesinin yüksek olduğunu anlatıyor.

1 Mayıs'tan iki ay önce Gazi olaylarının yıldönümünde polis baskısı yoğunlaşmış. "Biz o zaman Ümraniye'ye günde 4 kere gidip geldiğimiz zaman, 4 kere aranıyorduk. Sıkı bir güvenlik vardı."

'1 Mayıs'taki polisler özel seçilmişti'

"Tüm baskılara rağmen neden 1 Mayıs mahallesinden 10 bin kişi rahatlıkla 1 Mayıs'a katılıyor. Bunu sormak lazım" deyip sorusunun yanıtını yine kendi veriyor:

"Çünkü buradaki insanlar uzaydan gelmedi.. Burada yaşayan insanlar Alevidir, Lazdır, Kürttür, Çerkezdir. Yani Anadolu coğrafyasının insanlarıdır.. 1 Mayıs günü çok büyük engellemeler vardı. Sivil polis arabaları cirit atıyordu burada. Mahallenin girişi ve çıkışı çevik kuvvet tarafından

bayramı oldu, ezilen insanların bayramı oldu. Yani bu ülkede gerçekten demokrasiyi, kardeşliği, insan haklarını isteyen, savaşın bitmesini isteyen insanların bayramı oldu."

S.,1 Mayıs'ta yaralandığını anlatıyor. Olaydan sonra doktora gidiyor. Ayağından yaralanmış; "Ben özel bir hastaneye gittim. Doktor neden yaralandığımı sordu. Top oynarken oldu dedim. Şaşırdı. Sonra yakasında İHD rozetini görünce kapıyı kapadım ve 1 Mayıs'ta yaralandım dedim. Sonra soyundum. Her tarafım morluk içindeydi. Doktor 10 gün iş göremez raporu verdi. Fakat, 'benim verdiğim rapor geçerli değil, Adli Tıp'tan rapor alman lazım' dedi. Ama Adli Tıp'ın kapısında polis bekliyor! Burada birçok insan 1 Mayıs'ta yaralanmıştı. Bunların hepsi legal partilerin üyesi ya da sendika üyesi işçiler. Ben 8- 10 polisin arasında kaldım. Polis bana vururken ben copunu tuttum. Üzerimde HADEP önlüğü vardı. Ben legal parti üyesiyim dedim. Ona rağmen dövdüler. Orada dikkatimi çekti. Yüz yüze geldiğim polislerin hemen hepsi özel seçilmiş. Karadenizli ya da göçmen tipler. Sarışın, mavi gözlü. Dikkatimi çekti. Oraya gelen polisler bilinçli seçilmişti bence.

Niye 1 Mayıs'a geldiniz diye vuruyorlardı. Tekme tokat. Bir sürü yaralanan arkadaş doktora gidemedi. Kendi tanıdıklarına tedavi oldular.

Bakın bu insanlar devlete muhalif diyorlar. Ama gerçek olan şu. Asıl devlet bunlara muhalif! Devlet, demokrasiyi savunan insanları, çok sesliliği isteyen insanları istemiyor."

Medyanın "İşsiz, güçsüz, yoksul" tanımına da itirazı var S'nin. "İşçiler çoğunluktadır burada. Burada işçi olmayan, iyi

var; bir şirkette müdürdür ya da herhangi bir yerde atölyesi vardır. Maddi durumu iyi olan da var. Bakın devletin yaptığı birtakım olaylara kılıf bulma sorunu var. 'Yani varoşlardan geldiler, saldırdılar' diyor. Sanki dağdan ayı inmiş köye! Bizim zamanımızda avcılar gider, pusu atardı. Burada polisler gidip, pusu atıyor.

Burada okuma- yazma oranı çok yüksek. Kültür seviyeleri çok yüksek. Buradaki insanlar ne pahasına olursa olsun çocuğunu okutur. Ben Dersimliyim. Tunceli'de okur - yazar oranı yüzde 98'dir. Ben köyde ilkokulu 15 km. yürüyerek gidip, okudum. Burada herhalde burnunun dibindeki okula tabii ki çocuğunu verecektir. Ama ne oldu? Eğitim politikasındaki değişiklikler, devletin koyduğu harçlar, özel okulların ortaya çıkması ve bu kenar mahallelere devletin iyi öğretmen tahsis etmemesi genç kuşağın eğitimini olumsuz etkiliyor. Daha yeni mezun öğretmen ya da sürgün şeklinde öğretmen yollaması, okuldaki yetersizlikler buradaki öğrencinin eğitim seviyesini tabii ki düşürüyor."

"Lale dövme" olayına çok kızıyor. "Şimdi gazetede diyor ki, o çiçeklere saldıran kız hayatta lale görmemiştir. Biz hepimiz gördük Bizim yaşadığımız dağ köylerinde bunların görmediği kadar çiçek vardır. Ama oradaki ruh hali önemli. Belki o insan o çubuğu sallarken yerde ne olduğunu görmemiştir. Bakın 1 Mayıs'a yüzbinlerce insan katılmış. Burada polisin katliamı ve medyanın saldırısı olmasaydı, halkta antipati değil, sempati uyandıracaktı. Sola, devrimci insanlara sempatiyle bakacaklardı. Bu sene yüz bin dolayında insan katıldı. Önümüzdeki sene yüzbinler

devlete zaten alıştık. Görsel ve işitsel medyanın devletin istemi dışında bir yayın yapmasının imkanı yok. Çünkü devlet onları satın aldı."

'Rambolar savaştan sonra buralara mı gelecek?'

"Bu tip mahallelerde Alevi- Sünni, Türk-Kürt herkes bir arada yaşıyor. Adam gidip de Kadıköy'de ev sahibi olamamış. Devlet ona olanak sağlamamış. Kendilerine bir ev bulabilmek için bu tip mahalleler oluşturulmuş. Buralarda insanlar bayramlarda birbirine gidip gelir. Kimsenin bir başkasının malına tecavüz ettiği, birinin boğazına yapıştığı görülmemiştir. Bunu kesinlikle medya kışkırtıyor."

Kentin bu tip yerleşim alanlarında zannedildiği veya iddia edildiği ölçüde bir şiddet furyası olmadığını belirten S. şöyle devam ediyor:

"Eğer iddia edildiği gibi bir şiddet düşkünlüğü olsa buralarda hergün bir- iki insan ölür. Bir - iki insan bıçaklanır. Böyle bir şey olsa gazeteler yazar. '1 Mayıs mahallesinde her gün bir - iki insan öldürülüyor, bıçaklanıyor' diye medya niye yazmıyor. Beyoğlu'nda da hergün adam bıçaklanıyor, öldürülüyor. Maçlardan sonra ülkücülerle fanatikler birbirini bıçaklıyor, öldürüyor. Devlet futbolu destekliyor. Orada şiddeti körüklüyor. Sonra önüne geçemiyor. Güneydoğu'da da korucu takımları kurdurmuşlar. Maçlarda insanlara 'Biji devlet' sloganı attırıyorlar. Bu da metropolün yansıması. Oraya gidin. Ülkücüler devletin yanında. Ama bu insanlar maçlardan sonra bir yerlere saldırıyor. Çünkü o da dolmuştur. O da geçim sıkıntısı içindedir."

Aslında şiddeti devletin beslediğini söyleyen S., futbol maçlarındaki tablonun da bunalan insanların rahatlaması, boşalması olduğu kanısında; "Orada bir futbol takımı için birbirini bıçaklıyor. Fakat 1 Mayıs'ta farklı. 1 Mayıs'ta polis insanlara saldırmıştır. Devlet insanları kışkırtıyor; Türk- Kürt, Alevi- Sünni. O da tutmazsa maçlarda Fenerli, Trabzonlu diye. Onu bilinçli olarak yaratıyor. Ama sonra da önüne geçemiyor.

Amerika'nın da Vietnam'da ramboları vardı. Vietnam'daki savaşı kaybettikten sonra kendi içinde onları evcilleştiremedi. Şu anda Amerika'da mafya, esrar, adam öldürme, adam kaçırma gibi tüm işleri o savaşta kullandığı kontrgerilla yapıyor. Devlet hem şiddeti besliyor, hem de bir zaman sonra onun önüne geçemiyor.

Devlet, bugün Güneydoğu'da kullandığı kontrgerillayı yarın öbür gün savaş biterse ne yapacak bilmiyorum. Herhalde bu insanları savaş biterse bu

Dünyanın en uzun on metresi...

Lefkoşa'dan Lefkoşa'ya devrialem

Neşe YAŞIN

Şimdi size anlatacağım dünyanın en uzun on metresini nasıl aştığımın hikayesidir. Lefkoşa'dan Lefkoşa'ya ulaşmak için üç uçak değiştirdiğimin hikayesi... Larnaka Havaalanı'nda beni karşılamaya gelen arkadaşlarımın coşkusunu anımsıyorum:

"Neşe! sonunda burdasın!"

Sonunda ordaydım... Ama neresiydi orası?

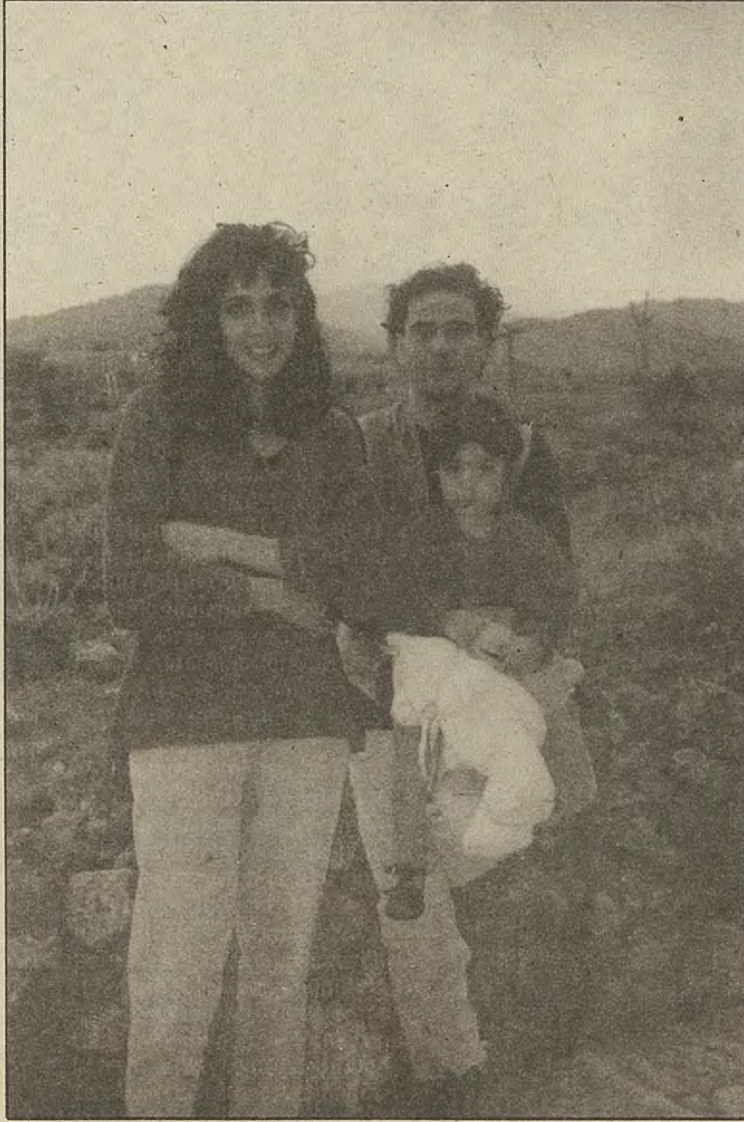
Uçakalanında bavullarımı beklerken uzun bir yolculuğun ardından (O kadar kilometreyi katettikten sonra Amerika'ya ulaşmış olurdum herhalde!) başka bir ülkeye gittiğim duygusunu taşıyordum. Evdeki Alman konuk, "Nerede oturuyorsun" sorusunu sorana dek sürdü bu. O an, şaşkınlıkla kendimin de birden ayırdına vardığım bir gerçeği itiraf ettim:

"Şey... Aslında ben bu şehirde oturuyorum."

Evimin ne kadar yakında olduğunu anımsamam bir şok etkisi yarattı. Evim ne kadar yakın ve ne kadar uzaktı...

Önümü kesip duran duvarlar, içimi burkan yaşam öykümüzün dekorları olarak bu garip oyunu anımsatıp duruyordu bana...

Önümde dört hafta vardı ve yapmak istediğim onlarca şey! Şimdi bütün bu olup bitenleri güzel bir düş gibi anımsıyorum... Baharla birlikte doğanın çıldırdığı o günlerde yaşadığım bir barış serüveni... Sarfedilen bütün sözlerin anlamlı, yaşanan bütün anların dokunaklı ve coşkulu olduğu bir bahar gecesi rüyası... Bütün bunları anlatmaya çalışırken binlerce küçük ayrıntının hücumuna uğruyorum... Herkesle, özellikle adanın kuzey yarısındakilerle paylaşmak istediğim bu deneyim açıklanamaz hale geliyor; anıların görkemi dillenemiyor... En iyisi albümden birkaç fotoğraf seçmek ve uzak yolculuklardan dönenlerin yaptığı gibi inanılmaz hikayeler anlatmak...

'İnan ki bebeklerini görmedim'

Onun adı Sotirulla; bir zamanlar Peristerona köyünde yaşayan bir küçük kızdı. Yemyeşil bahçelerde birlikte koştuğu, avlularda birlikte oynadığı Neşe adında bir arkadaşı vardı; aynı yaştaydılar... Henüz çok küçüktü ikisi de... 1963 Noel'i kana bulandığı zaman iki katlı evlerin alt katlarında oturmuş olağanüstü bir zaman yaşıyorlardı. Sotirulla'nın yaşadığı evin üst katında elleri silahlı EOKA'cılar vardı. Şöyle demişti babası:

"Ne yaparsanız yapın; size karışamam. Yalnızca komşularımıza ateş etmeyin."

Aynı gün, aynı anda Neşe de köşebaşındaki iki katlı evin alt katında ağlaşıp duran kadınlarla oturuyordu. Üst katta silahlı erkekler vardı... Herkes korku içindeydi. Bir gece silah sesleri arasında kaçtılar oradan... Sotirulla o sırada derin bir uykuda, karışık düşler içindeydi...

Ertesi gün köşebaşındaki iki katlı ev yağmalandı.

Neşe, enklavlarda * yaşamaya başlamıştı... O günden sonra artık birlikte oynamadılar.

Bir sabah köşebaşındaki evin önüne bir kamyonet geldi. Neşe'nin babası ve dedesi eve girip geriye kalan birkaç parça eşyayı kamyonete yüklediler... Neşe, küçük göçmen evinin eşiğine oturmuş bebeklerini bekliyordu... Kamyonet geldi...

"Bebeklerim, bebeklerim" diye ağlıyordu Neşe... Son parça eşya da indirildi.

Sotirulla otuz üç yıl sonra televizyonda Neşe'yi gördü... Bu olayı anlatıyordu... Bebeklerini beklediğini... Onların savaş tutsakları olduğunu düşündüğünü söylüyordu...

Gazeteler, Yazarlar Birliği ve Barış Merkezi'nin şair Neşe Yaşın için bir gece düzenlediğini yazıyorlardı... Oraya gitti...

Gece bitince yanına yaklaştı...

"Seni görmek ve sana bir şey vermek istiyorum" dedi.

Neşe, Sotirulla'nın evinde... Otuz üç yıl saklanmış bir vazo ve bir tabak seti ve evden alınıp yıllarca büyütülmüş bir çiçek...On altı yıl önce yitirilmiş bir anneye ait...

"İnan ki bebeklerini görmedim" dedi Sotirulla... "Bunları annem gönderdi. Bir köşede atılı bulmuş, saklamış... Bana 'bunları Neşe'ye vermelisin' dedi."

Masanın üzerinde duruyor-

Onlar, yaralı bir çocukluğu anımsamaktaydılar.

"Hatırlıyor musun, kardeşim evleğe düşmüştü..."

"Hani bahçedeki o eski otobüsü oyun evi yapmıştık..."

Neşe, vazoya, tabaklara dokundu... Otuz üç yıllık bir yolculuktan gelen sevgi sesine, o sesin sahibi Sotirulla'ya...

Ona baktı ve o an anladı ki:

Barışı ancak savaşın acısını içlerinde duyanlar böylesine özlerler...

Aşkın soyadı barış

Onlar birbirlerine aşık oldular. Birinin adı Salih'ti, ötekininki Yoda.. Artık pek çoklarınca bilinen o inanılmaz serüveni yaşadılar... İkiye bölünmüş o küçük adada oradan oraya kaçıp durdular. Melissa adlı bir kızları oldu... Babası bir basın toplantısı yapıp şunları söylediği zaman, annesinin kucağında uyuyordu Melissa:

"Bugün (24 Eylül 1993) askere çağrılıyorum. Bana insan öldürmeyi öğretecekler. Hangi düşmanı öldüreceğim: Eşim Yoda'yı mı? Kızım Melissa'yı mı? Yoksa onların akrabalarını, arkadaşlarını mı? Ordunun düşmanları benim düşmanlarım değil. Öyle olsaydı eş olarak Yoda'yı seçmezdim. Ordudayken karşımdaki düşman, izindeyken eve döndüğümde nasıl eşim, nasıl kızım olacak? Asker elbiseleriyle kızımı, eşimi nasıl kucaklayacağım."

Sonra hapse girdi babası ve Melissa annesiyle birlikte Kuzey'den Güney'e kovuldu. Sü-

Barışa dair hikayeler

Yoda, Salih ve Melissa... Barış gibi birşey *(solda)*

Sotirulla ve eşi... vazo, tabaklar ve çiçekler...

Ve üstteki fotoğrafta'da Neşe Yaşın için düzenlenen gecede Katia Economidu söylüyor: "Benim yurdum ikiye bölünmüş ortasından"

ağlıyordu. "Kesin şu tiyatroyu" diye bağırıyordu korkunç bakışlı subay...

Hükümet değişikliğinin ardından Melissa ile birlikte geriye döndü Yoda... Salih hapisten çıkınca askere alındı... Ama ordunun düşmanları onun düşmanları değildi... Ve hep birlikte Güney'e kaçtılar...

Bir oraya... bir buraya... Ve her yerde mutsuz... Her yerde itilmiş, her yerden kovulmuş.

Sorunlar hala sürüyor... Rum polisi tarafından dövülen, üniversite mezunu olmasına karşın inşaatlarda çalışan Salih... Eşinin Türk olduğu öğrenilince işten çıkarılan Yoda...

Objektife gülümsüyorlar... Dostlar arasında geçen bir günün sevinciyle...

Bildiğim en gerçek hikâye

Larnaka Amerikan Akademisi... Bir zamanlar Kıbrıslı Türk ve Rum gençlerin aynı sıraları paylaştığı, dostluklar kurduğu okul... Şimdilerde o sıralara oturan gençler bu geçmişten haberdar mı acaba? Onların büyük çoğunluğu ömürleri boyunca bir Kıbrıslı Türk görmemişler. O sıralara oturup hep "düşmana dair" masallar dinlemişler... Haber bomba gibi düşüyor okulun ortasına:

Bir Kıbrıslı Türk gelip salon-

Sonra tepkiler yükseliyor:

"Asla! Asla!"

Bazı öğrenciler gibi öğretmenlerin yarısı da bu duruma karşı... Tartışmalar sürüp gidiyor... Ama konuk geliyor ve "Hep resmi tarih masalları dinlediğinizi biliyorum. Ben size kendi hikayemi anlatacağım, çünkü bildiğim en gerçek şey budur" diye başlıyor söze... Sonra sorular.... Sorular... Türk ordusu, kayıp kişiler, yerleşikler ve Kıbrıs sorunu denen hikâyeye dair her şey...

"Türkiye ile Kıbrıs arasında savaş çıksa hangi tarafı tutarsınız" diye soruyor bir öğrenci...

"Türkiye'deki ve Kıbrıs'taki barışseverlerin tarafını" diye yanıtlıyor konuk ve merakla bakan gencecik yüzlere bakıp:

"Keşke barış çıksa" diye geçiriyor içinden...

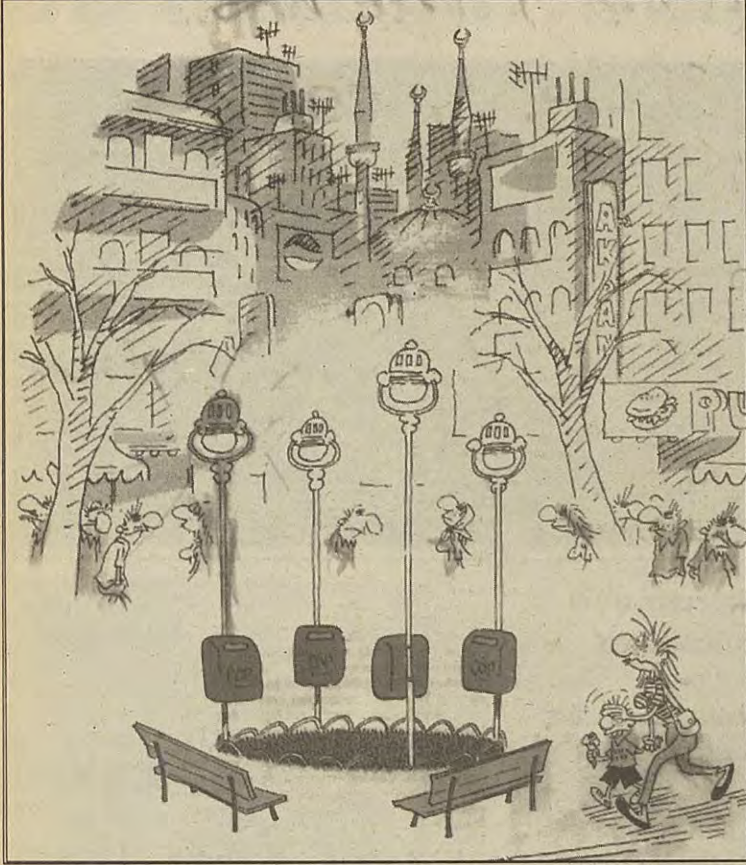
Size anlattığım bu üç hikaye, anıların nehrinde gürül gürül akıp beni dalgın düşlere sürükleyen o büyük deneyimin yalnızca bir parçası... Galiba bir düş gördüm ve ertesi sabah gözlerimi Barış için açtım. Oysa dikenli teller, duvarlar, kavgalar, nefret dolu sözler hala orada...

Ama benim içülkeme barışın sevinci geldi...

İnsana olan o engin inançla...

** Tecrit edilmiş yerleşim*

Habitat uyku hapları

Ömer UÇAR

Önce şurda burda okuduk! Habitat! Ne yapalım, öğrenmeye çalıştık. Bir salça markası değilmiş! Anladık... Sonra 6 milyar dünyalının İstanbul'a geleceğini söylediler. "Devlet babamız öyle diyo"du. Korktuk! İstanbul batar mıydı? Biz de başka yere mi gitseydik? Sonra İstanbul'un merkezi bir koca şantiye oluverdi. Hala, "bana ne" diyenlerimiz, hala "bir konferans işte, olcak bitcek" diyenlerimiz Habitat taşlarına takılınca, Habitat tozlarını yutunca, "ne oluyo ya" demeye başladık. Ama henüz uykudan uyanabildik mi, bu ağır uyku haplarının etkisi ne zaman geçecek belli değil.

Habitat II, "Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı" anlamına geliyor. Açılımı da basit olarak "yerleşim." 1976'da Kanada'nın Vancouver kentinde yapılan Habitat I Konferansı'nda sadece hükümet temsilcileri bulunmuş. İstanbul'daki II. Konferans'a sivil toplum temsilcileri de katılacakmış. Yani oldukça demokratik!

Vancouver'de alınan kararların uygulan(a)madığı açıkken, Habitat II'de, alınacak "güzel" kararların uygulanabilirliği ve uygulamanın denetlenebilirliği tartışma konusu olabileceği gibi, geniş toplum kesimlerinin yararına kararlar alınıp alınamayacağını da tartışabiliriz. Özellikle bu toplantıyı düzenleyen BM'ye bakmalıyız ve toplantının düzenlendiği Türkiye'ye...

BM, 2. Dünya Savaşı sonrasında galip devletlerin bir ittifak örgütü olarak ortaya çıktı. Kararlarda son karar merciinin Güvenlik Konseyi; yani egemen devletlerin olduğu bu kurum birçok bölgesel savaşa damgasını vurdu. Barış Gücü adı altında azgelişmiş 3. Dünya ülkelerine askeri müdahalelerde bulunuldu. Soğuk savaş koşullarında da devam eden bu durum duvarın yıkılmasından sonra çok daha işlerlik kazandı. Bugün eski Yugoslavya topraklarındaki BM askerlerinin savaşan taraflara eklemlenmiş bir savaşan taraf olduğu yadsınamaz bir gerçek. Bu durum, gelişmiş ülkelerin, yani G–7'lerin, yani emperyalist ülkelerin, yani ağırlıklı durumdaki ABD'nin politikalarının uygulanması anlamına geliyor. BM'de finansman ağırlığı olanlar borularını öttürüyorlar.

BM: Hem suçlu, hem güçlü

ABD ve diğer emperyalist devletlerin, yeni–sömürge ülkelere yönelik kalkınma modellerinin kendi çıkarlarıyla koşutluğu, azgelişmiş ülkelerin bir deneme–yanılma sahası, teknolojik ve nükleer çöplük olarak kullanıldığı ve tüm bunların yerleşim alanlarında oluşturduğu sorunlar genel olarak biliniyor.

Sorunun kendini emperyalizmle bütünleşmede mesafe katetmiş yeni sömürge ülkelerde göstermiş olması, sorunun emperyalizm kaynaklı olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz. Sorunu oluşturan devletler ve bu devletlerin örgütü BM (elbette hem suçlu, hem de güçlü olarak) şimdi soruna ilişkin kendi çözümlerini, yani yeni sorunları dikte ettirecekleri bir toplantı organize ediyor. Hem de azgelişmiş ülkeler arasında kendilerine en çok kul köle olan ülkelerden birinde yapıyorlar bunu: Türkiye'de.

IMF ve Dünya Bankası'nın komutları doğrultusunda yönlendirilen ülke ekonomisinde sorunlara yeni sorunlar eklenmekte, kır–kent dengesizlikleri artmaktadır. Bölgesel dengesizlikler nedeniyle belli bölgelerde nüfus boşalmaları yaşanırken, büyük kentler megapollere dönüşmektedir. Bütün bunlara ekniyle savaş bölgesinden Kürtler milyonlar halinde büyük kentlere sürülmüştür. Bütün bu ekonomi ve savaş politikalarını uygulayan devlet şimdi bir başka savaş politikası organı BM ile elele, "sürdürülebilir ve yaşanabilir insan yerleşimleri" konusunda konferans düzenliyor!

Onlar bunu hep yapıyor. Peki biz muhaliflere ne oluyor?

Habitat ve muhalifler

Bir anlayış, "Allah'ınızdan bulun" deyip hiç ilgilenmemek, vakit geldiğinde de bir basın açıklamasıyla bu yüzsüzlüğü kınamaktı. Ancak aylar öncesinden konferansın dünyaya, üzerindeki canlılara ve insanlara yönelik etkileri bir yana, İstanbul'da, hayatımız üzerinde etkileri ortaya çıkmaya başladı. "Paris gibi" İstiklal Caddesi taşları yeniden yapılıyor; üstelik daha kalitesiz. Sokaklardaki kaldırım taşı döşeme işi farklı kişilere ihale edilmiş. Eskilerdeki "her mahalleye bir milyoner", şimdi "her sokağa bir trilyoner" olmuş. Tabii bu işler için harcanan paraların nereden geldiğini sormalıyız!

Sokak kedileri–köpekleri vuruldu–zehirlendi. Sokak çocukları toplanıp uzak semtlere bırakılıyor. Toplumdaki bu duyarsızlıkla onların da vurulması–zehirlenmesi yakın. Habitat gözaltıları gündemde artık. Her şey temiz, şık bir Habitat için! Kahretsin...

Aylar önce "Kahretsin" diyen, yeşiller, ekolojistler ve savaş karşıtları bir araya geldi ve Alternatif Habitat Platformu kuruldu. Bireylerin ve grupların dayanışması temelindeki bu Platform her cuma saat 19.00'da Savaşa Karşı Barış Dergisi'nde (Nane Sokak 18/3 Beyoğlu) toplanıyor.

Alternatif Habitat Platformu'nun kurulduğu dönemde bu çalışmalara katılmayan ya da çeşitli toplantılara katılmasına rağmen kendini platform içinde ifade etmeyen, Habitat çalışmalarını kurum olarak sürdüren 28 kurum şimdi Habitat II Alternatif Forum Koordinasyonu olarak bir araya gelmiş durumdalar ve İHD İstanbul Şube merkezinden çalışmalarını sürdürüyorlar.

Şu anda bu alternatif çalışmaların nasıl eklemlenebileceği üzerine yoğunlaşılan bir süreçteyiz.

Ne olup bittiğini yeterince anlamayan muhalif çevrelerde, alternatif Habitat çalışmaları ile, resmi Habitat'ın Sivil Toplum Kuruluşları Forumu karıştırılıyor. Farkı bilen muhalifler ise, ikisini de devlete karşı muhaliflerin görüşlerini dile getirebilecekleri bir ortam olarak görüp, birinin içeriden, diğerinin dışarıdan aynı amaca hizmet edeceğini düşünüyor. Bir diğer yanılgı ise, resmi Habitat dışında bir de Sivil Forum olduğu şeklinde.

STK Forumu resmî Habitat dışı değil

Resmi konferansa paralel 6 forum var. Sivil Toplum Kuruluşları Forumu bunlardan sadece biri. Özel Sektör Forumu ya da Parlamenterler Forumu gibi bir forum. Kısaca STK Forumu resmi Habitat dışı bir etkinlik değil.

STK Forumu'na çağrılı olan Rotary Kulübü ya da Lions kulüpleriyle farklı olduğumuz açık. Ancak STK Forumu'na katılacak öyle kuruluşlar var ki "sivillik", muhaliflik, "hükümet dışı olmak" üzerine daha çok tartışmamız gerektiğini gösteriyor.

Sol cenahta olup, resmi Habitat çalışmalarına katılanlarla nasıl bir iletişim içinde olacağız? manın sol içinde yeterince belirginleşmemiş olması.

Bırakın dünyada ve bölgede yaşananları, BM ile Türkiye devletinin ekolojik yapıya darbelerini ve savaş politikalarını bir kenara, son yıllarda savaş nedeniyle göçler, köy yakmalar, Lice, Şırnak gibi kent tahribatları bu kadar belirginken, "bir BM ve devlet prodüksiyonu" olan Habitat'a katılım konusunda ne diyor STK Forumu'na katılan "muhalifler":

"Biz de bunları biliyoruz. Orada, geniş platformda bütün dünyaya duyuracağız. Bir platformu kullanmamak kimseye fayda sağlamaz. Dünyadaki/Türkiye'deki sivil toplum kuruluşları arasında iletişim ağı sağlanacak vs." Kısacası Habitat uyku hapları...

Şu ya da bu düşünceden önce galiba en önemli eksiklik vicdan! Yakılıp yıkılmış yerleşim yerlerinin tüten dumanı ile İstanbul'da Habitat taşlarının tozu dumanı arasında yerleşim konferansı düzenlemek hangi vicdana sığıyor, diye sormalı.

Ardından bu nasıl muhaliflik diye sormalı! Devletle, düzenle ideolojik kopuşu gerçekleştirememiş olmak, özellikle Habitat sürecinde ortaya çıkıyor. Düzen içi kanalları kullanmakla, düzen organizasyonu içinde davranmak ayrı şeylerdir. Muhalif bireyler ve örgütler tercihleri konusunda dikkatli davranmalı, devletin uygulamalarına payanda olmamalı.

"Ne oluyoruz? Ne bu sertlik, zıtlaşma? Devrim vakti mi? diye soranlar çıkabilir.

Hayır! Habitat vakti. Uyanalım!

Savaşa Karşı Barış dergisi

3 Mayıs neyin yıldönümü?

Türkçülüğün arkasındaki ırkçılık!

Hasan Basri KARABAY

1 Mayıs ve ertesindeki tartışmalar nedeniyle belki de pek çoğumuzun gözünden kaçan bir haber yayınlandı gazetelerde. MHP, 3 Mayıs'ı 'Türkçülük Günü' ve '3-9 Mayıs' tarihleri arasındaki haftayı da "Türkçülük Haftası" olarak yeniden kutlamaya başladı.

Peki neden 3 Mayıs? Bu tarih bizi, 1944 yılında açılan, sanıkları arasında Alpaslan Türkeş'in de bulunduğu "Turancılar Davası"na götürüyor. Üzerinden 50 küsur yıl geçtikten sonra nereden çıktı bu dava vesilesiyle 'Türkçülük Günü' kutlaması? Bu soruya yanıt aramadan önce Turancılar davasını ve o günleri kısaca hatırlamakta fayda var.

Faşistler sahneye çıkıyor

Yüzyılın başındaki işçi devrimleri dalgasının geri çekilmesinin ardından bir gericilik dönemi başlayacak, faşistler İtalya, Almanya ve İspanya'da iktidarı ele geçirecekti. 2. Dünya Savaşı'nın bitimine değin bu yönetimler altında, tarihin kaydettiği en büyük barbarlık dönemlerinden biri yaşanacak, 6 milyon insan yalnızca Yahudi olduğu için, 2.5 milyon insan Polonyalı olduğu için, 500 bin kişi Çingene olduğu için, 400 bin kişi Rus ve mahkum olduğu için, 100 bin insan sakat olduğu için, onbinlerce insan sendikacı olduğu, sosyal demokrat olduğu, eşcinsel olduğu, sosyalist olduğu için, yani kısaca faşistler tarafından "sağlıksız unsurlar" olarak görüldükleri için katledilecekti.

Gericilik dalgası elbette Türkiye'yi de etkisi altına almıştı. 1930'larda İlk faşist dergiler yayınlanmaya, faşist simalar daha görünür olmaya başladılar.

Türk faşistleri Almanya'nın Sovyetler Birliği'ni yenmesini arzuluyorlardı. Nazilerin galibiyeti onlar için de elverişli bir ortam sağlayacaktı, ordu içindeki çabalarının asıl amacı ise Nazi galibiyeti ertesinde bir hükümet darbesiyle iktidarı ele geçirme hevesiydi. Kurmak istedikleri yalnızca Türkiye ile sınırlı bir devlet de olmayacaktı. Alpaslan Türkeş mahkemede suçunu şöyle itiraf edecekti: *"Türkiye'de yalnız Türk soyundan gelenler yaşamalıdır. Karışık ırklar memleketten ayrılırsa, nüfus azalacaktır, bu sebeple büyük bir Türk Birliği (devleti) kurmak lazımdır."*

Nazi yanlısı görüşler ordu içinde de yaygındı. Ordunun tüm orta ve üst dereceli subayları General Mittelberger gibi faşistler tarafından eğitiliyordu.

Naziler yenilince

Fakat faşistler açısından bu elverişli ortam uzun sürmedi. 1943 sonlarında Almanya'nın savaşı kaybedeceğine ilişkin belirtilerin ortaya çıkmasıyla birlikte, Türkiye 1944 yılı içinde daha önce yakın durduğu Nazi Almanyası ile ilişkilerini tamamen kesme ve müttefik kuvvetlerine yaklaşma yolunu seçti. Dış politikadaki bu değişiklik hükümetin ırkçı ve faşistlere ilişkin tutumunda da köklü bir değişikliğe yol açtı. Alman ordularının yenilmesiyle birlikte moral çöküntü içinde bulunan ırkçılar en koyu baskı dönemlerinde Sabiha Sertel, Behice Boran, Nazım Hikmet, Sabahattin Ali gibi bir avuç sosyalistin savunduğu anti-faşist fikirlerin yaygınlaşmaya başlamasıyla hırçınlaştılar, hükümetten komünistlerin bulunduğunu "ihbar" ettiler ve daha etkin bir Türkçü siyasetin uygulanmasını istediler.

Hükümet bu çağrıya faşistlerin önderi Nihal Atsız'ın Atsız Mecmua'sını kapatarak cevap verdi. Bunun üzerine ırkçılar 3 Mayıs 1944'de İstanbul'da ve Ankara'da yasadışı iki büyük anti-komünist gösteri ile güç göstermeye kalktılar. Bu kez tepki sert oldu. Pek çok faşist tutuklandı ve haklarında dava açıldı. Bu davanın sanıklarından biri de geçtiğimiz yıl siyasette (bir arkadaşın deyimiyle 'cinayette') 30. yılını kutlayan Alpaslan Türkeş'ti.

Kanmayın beyliğine onun da paşası var!

Savcılığın iddia belgesi 3 Şubat 1945 tarihli Akşam gazesinde yayınlandı. Davanın önemli isimlerinden Nihal Atsız savcıya şöyle diyordu: *"Faşizm ve Turancılıktan mahkumiyeti bir şeref telakki ederim."*, *"Devlet teşkilatının Türk ırkından olanlar tarafından idaresi lazım ve zaruridir. Bugün hükümet erkanı arasında karışık ırklar mevcuttur. Türkiye'de bulunan ve Türk tebaası olan gayri Türkler, Arnavut, Çerkez, Boşnak, Kürt, Laz ve sair unsurlardır. Bunlar mensup oldukları memleketlere gönderilmelidir."*

Atsız, Kürtleri ve Lazları nereye yollamayı planlıyordu bilmiyoruz ama, Atsız'ın, Kürtler konusunda gayet "açıksözlü" olduğunu biliyoruz. Atsız, Kürtlerin ayrı bir etnik topluluk olduğuna inanıyor, fakat onların aşağı bir kavim olduğunu, dolayısıyla Türklerin egemenliği altında yaşaması gerektiğini savunuyordu.

Bu ırkçı ve faşist olmaktan gurur duyan şahsiyet, Kürtleri daha sonra şöyle uyaracaktı: *"(Kürtler) Kürt devleti hayali peşinde koşarlarsa nasipleri yer yüzünden kazınmak olacaktır. Türk ırkı oluk gibi kanı ve sayısız emeği pahasına yurt edindiği Türkiye'ye göz dikenleri ne yapabileceğini göstermiş, 1915'te Ermenileri, 1922'de Rumları bu ülkede yok etmiştir." "Ya Türklük içinde erir, Türklüğü kabullenirsiniz, yahut yok edilirsiniz."*

İnsanın kanı donuyor değil mi? Peki Türkeş'in ne ilgisi vardı Nihal Atsız'la? Türkeş mahkemede delil olarak gösterilen 28.11.1943 tarihli mektubunda Nihal Atsız'a şöyle yazıyordu: *"Maateessüf biz çok dağınık ve başsız olarak yaşıyoruz. Türkçüliğün hakim ve muzaffer olması için mutlaka birlik ve baş lazımdır. Bunlara ne zaman kavuşacağız. Bu yolda yüksek hizmetlerinizin devam etmesini ve hızlanmasını canıgönülden dilerim."* Savcıya göre Atsız'ın ordu içinde ajanlığını yapan Türkeş, 4.4.1944 tarihli mektubunda ise *"Türk milletinin içinde bulunduğu tehlikelerden kurtulmasının mümkün olacağını umuyorum. Atsız'ın kılıçtan keskin olan kalemi bu işi herhalde muvaffakiyete erdirecektir. Kalem kifayet etmezse, o zaman işi silahlara bırakacağız. Ruhumuz, yüreğimiz, kılıçlarımız seninle beraberdir"* diyordu.

Silahla çözmek!

Atsız'ın çömezi Türkeş arzuladığı faşist darbeyi göremedi. 1960 yılında bir askeri darbenin örgütleyicilerinden biri oldu; ama bu darbe de onun arzuladığı darbe değildi. 27 Mayıs'cılar Türkeş'i 14 arkadaşıyla birlikte 'resmi bir görev için' yurtdışına gönderdiler. Burada boş durmayıp Franko deneyimini inceleyen Türkeş'in Türkiye'ye döner dönmez yaptığı ilk iş kendisine bir parti bulmak oldu. Türkeş ve şürekası 1965 yılında daha sonra Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) adını alacak Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'ni ele geçirdi.

Faşist parti 1960'lardan ve özellikle 70'lerden sonra etkinlik kazanmaya başladı. 1960'lar faşist partinin gelişmesi için elverişli bir ortam sağlıyordu. Türkiye kapitalizmi kriz içindeydi. Aynı zamanda işçi sınıfı hareketi ve sol muhalafet giderek toparlanıyor, güç kazanıyordu. DİSK'in doğuşu, 15-16 Haziran direnişi işçi sınıfının sınıf şekillenmesi yönünde ileriye doğru attığı adımların göstergesiydi.

Aynı yıllar şehirlere yönelik kitlesel göçün de başladığı yıllardı. Şehire gelenlerin bir bölümü işçi sınıfına dahil olurken, istihdam edilemeyen işportacılık benzeri işlerle iştigal eden geniş-çe de bir kesim ortaya çıkmıştı.

MHP saldırmaya başlıyor

Krizin derinleşmesi bir yandan kentlerin varoşlarında yaşayan ve iki sınıf arasında sıkışan, öte yandan da taşrada geleneksel konumları sarsılan orta sınıfları aşırı sağa doğru sürüklemekte gecikmedi. Taşrada MSP'yi destekleyen tabanın bir bölümü faşistlerin Alevilere ve Kürtlere yönelik saldırılara, katliamlara başlamasıyla bu partiye doğru kaydı. Daha çok küçük ticaretle uğraşan "Sünni Türkler", durumlarının kötüleşmesinin nedeninin Aleviler ve Kürtler olduğu yanılsamasına düşmekten kurtulamadılar. MHP, 1973 yılında yüzde 3.4 olan oy oranını bu saldırgan hattı sayesinde 1977 yılında yüzde 6.4'e çıkaracaktı.

1940'larda islama mesafeli hatta düşmanca yaklaşan faşistler (önemli bölümü 'Arapların dini' islamı aşağılıyor, Türklerin asıl dininin Şamanizm olduğuna inanıyordu) 60'larla birlikte islami motifler kullanmaktan da çekinmedi. MHP tarikat şeyhlerini kazanmaya çalıştı. Çok bilinen lafızla "Tanrı dağı kadar Türk, Hira dağı kadar müslüman" olduklarını iddia ediyorlardı. Hatta Türkeş hacca giderek hacı bile oldu.

1980'lere değin giderek tırmanan, Malatya'da, Sivas'ta, Çorum'da, Maraş'ta kitlesel katliamlara girişmekten çekinmeyen, binlerce devrimcinin, demokratın, işçi önderinin, sosyal demokratın canını alan faşist hareket 12 Eylül darbesiyle birlikte güç kaybetti. Darbenin egemen sınıf lehine sağladığı ekonomik toparlanma ve istikrar ortamıyla birlikte göreli olarak geriledi.

Ama yapısal kriz içindeki bu istikrar fazla uzun sürmeyecekti. 80'lerin ikinci yarısından ve 90'ların başından itibaren tekrar derinleşmeye başlayan kriz, MHP için yeniden elverişli bir ortam sağlıyordu. Üstelik 90'larda kriz ekonomik boyutun dışına çıkmış ve toplumsal bir kriz halini almış ve cumhuriyetin 70 yıllık temellerini sarsmaya başlamıştı.

Bu yıllarda boyutlanan Kürt halkının demokratik mücadelesi ve buna karşı sürdürülen kirli savaş, faşistler için istismarı kolay bir alan yarattı. Savaşla ortaya çıkan şövenist dalgayı arkasına alan, savaştan bıkmış halkın karşısına "Biz bu sorunu altı ayda çözeriz" palavralarıyla çıkan MHP, 1994 Yerel Seçimleri'nde kazandığı oy oranını tarihinin en yüksek noktasına çıkardı.

Aynı zamanda son yılların en önemli politik gelişmelerinden biri islami hareket güç kazanmaya başlıyordu. Yükselen ulusal mücadeleye kayıtsız kalamayan islami muhalefetin kimi kesimlerinin yer yer resmi tezler dışına çıkması MHP'nin istismar etmekten kaçınmadığı islami motiflerden göreli olarak uzaklaşmasına, Ergin Yıldızoğlu'nun deyimiyle anti-Kürt-laik bir pozisyona doğru yönelmesine yol açtı.

İşte Türkeş'in 1996 yılında Türkçülük günü kutlamaya karar vermesinin nedenlerinden birinin bu eğilim olduğu kanısındayım. Geçtiğimiz aylarda Nusret Demiral "Ezan Türkçe okunmalıdır." dediğinde Murat Belge, "Demiral faşizmini şaşırdı" diye yazmıştı. Ben, Demiral'ın çıkışının sivaşın istismarı ve Kürt düşmanlığı üzerine kuran faşizmin mantıkı sonucu olduğu kanaatindeyim.

Irkçılığın üzerindeki islami cila dökülmeye başlıyor. Bu anti-faşistlerin üzerinde düşünmek zorunda oldukları bir eğilimdir. 1940'ların kaba ve saldırgan anti-sovyet temelli Türkçülüğüne, 1996 yılında bu kez anti-Kürt temelli dönüş özlemleri, MHP'nin ehlileşmekte olduğu yolundaki kimi "iyimser" yorumların aksine saldırganlaşmaya başlayan bir tehditle karşı karşıya olduğumuzu gösteriyor.

"OHAL bölgesinde" savaşın fiilen sürdürücülüğünü üstlenen MHP'nin, haritanın bu tarafında, barışın ve gönüllü kardeşliğin en samimi savunucusu olagelmiş Türk solunun toparlanmasına kayıtsız kalacağını sanmak safdillik olur...

Yazıyı, bir öneriyle bitirmek istiyorum: Gelin biz de 3 Mayıs gününü ırkçılık ve faşizm teşhir edildiği bir güne çevirelim. Faşist olmakla övünen Atsız'ın çömezlerinin karşısına faşizmi altetmiş direnişçilerin mirasçıları olarak dikilelim. Bütün halklar; Kürtler, Yahudiler, Ermeniler, Çingeneler,Türkler olarak, işçiler, kadınlar, erkekler, gençler, eşcinseller, sosyalistler, sosyal demokratlar ve sakatlar olarak hep birlikte!

1 Mayıs ve anımsattığı bazı sorumluluklar

Mustafa YAVUZ

1 Mayıs'ta gelişen olaylar üzerine yapılan yorumların önemli bir kısmı, sendika bürokrasisinin de katkısıyla, işçi sınıfıyla alakası olmayanların, işçi sınıfının eylemini sabote etmeleri ve hatta emeğin kürsüsünü işgal etmelerinin eleştirisi üzerine yoğunlaşmış bulunuyor. Bu eleştiriden çıkan sonuç ise, işçi sınıfını ve onun eylemini bu yabancı unsurlardan "kurtarmak" biçiminde formüle ediliyor. Bu bakış açısının, devletin solu ve işçi hareketini tecrit etme politikasıyla örtüştüğü görülmüyor.

1 Mayıs'ın kitlesel olarak kutlandığı 1976 yılından bu yana egemenlerin ve devletin 1 Mayıs'ı "ayak takımı"nın terör uygulamak için bahane aradığı, sokağa çıkılmaması gereken bir korku günü olarak yansıtmaya çalıştığını yaşanan deneyimlerden biliyoruz.

'77 1 Mayısı'nın nasıl kana bulandığını, sorumlularının hala bulunmadığını; 1979 ve '80 1 Mayıs'larının İstanbul'da yasaklandığını; '80 sonrasında ilk yasal 1 Mayıs mitinginin gerçekleştirildiği yıla değin 1 Mayıs'ı kutlamak isteyen topluluklara şiddetle saldırıldığını, bu 1 Mayıs'ların ölümlere, yaralanmalara, gözaltına almalara karşın gerçekleştiklerini hafızalarımızı zorlayarak anımsatmakta sayısız yarar olduğu son yaşananlardan sonra açık olsa gerek.

Sosyalistlerin ve işçi hareketinin payı...

Bütün bu tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkan olumsuzluklarda sosyalist hareketin ve işçi hareketinin payı yok muydu? Özellikle '77 1 Mayısı'nın işçi hareketi ve sosyalist hareketin bir kesiminin vahim tutumları nedeniyle egemenlerce provoke edildiği göz önüne alındığında bu "pay"dan hiç tereddütsüz söz edebiliriz. Ama bu "pay" egemenlerin ve devletin 1 Mayıs'a karşı sınıfsal tutumlarının, şiddet ve provokasyonlarının üzerinin örtülmesinin aracı olamaz.

Sınıf mücadelesi, ülkenin özgün koşulları içerisinde gelişiyor, savaşım halindeki güçler daha çok 1 Mayıslar gibi belli anlarda karşı karşıya geliyor, zayıf olan geriletilip ezilmeye çalışılıyor.

'96 1 Mayısı'nda egemenlerin yaptığı tam da budur.

'96 1 Mayıs'ı, '77 1 Mayıs'ından sonra gerçekleşmiş en büyük kitle gösterisidir. Aynı '77 1 Mayısı'nda olduğu gibi, cuntadan sonra yükselen muhalefetin önemli bir anını temsil etmektedir.

Salt işçi hareketinin değil, kent yoksullarının, Kürtlerin, emeği ile geçinenlerin, ezilenlerin sesinin giderek yükseldiği bu evre aynı zamanda sosyalist hareketin giderek güç kazanmaya başlamasıyla karakterize oluyor.

Önemli uğrak

Türkiye'de sol, henüz seçimlerde aldığı oylarla gücünü ölçebilecek bir olgunluğa erişmemiş durumda. Ancak, solun gücünün ölçüleceği önemli bir uğrak, 1 Mayıslar'dır diyebiliriz. 1 Mayıslar ve ortaya çıkardığı gerçekler solun, toplumsal muhalefetin gelişimi, gücü ve geleceği hakkında önemli ipuçları sunması bakımından önem taşıyor.

'96 1 Mayıs'ı solun yeniden atağa geçtiği, geniş yığınlarla buluştuğu bir evreye işaret etmesi bakımından önem taşıyor. Solun marjinalliği efsanesi paramparça edilmiş bulunuyor. Egemenlerin ve medyanın saldırganlığının altında yatan nedenlerden birinin bu olduğu açıktır.

1 Mayıs'ı yabancı unsurlardan kurtarmak ve "olaysız" gerçekleştirmek tezi, işçi sınıfını, kamu çalışanlarını yandaşlarından koparmak, tecrit etmek, devletin güdümüne sokmaktır. İşçileri 1 Mayıs gösterisine çağırma yeteneğini dahi yitirmiş sendikal bürokrasinin böyle bir tutumu olayların ardından gündeme getirmesi ise gülünçtür.

'96 1 Mayıs'ı işçi hareketinin sendikal örgütlenmesinin sınıf sendikacılığı temelinde yeniden inşasını ve birliğini sosyalist hareketin önüne tüm yakıcılığıyla koymuş bulunuyor.

Bu doğrultuda atılacak adımlarda militan tarzda gelişen kamu çalışanları hareketi önemli imkan sunuyor. Mücadeleci bir zeminde yükselen ve bu yüzden mücadelenin öne fırlattığı öncülerle kendini kuran kamu çalışanları sendikal hareketiyle, işçi hareketini ilişkilendirecek imkanların yaratılması için harekete geçmek gerekiyor.

İşçi hareketi ve kamu çalışanları hareketinin sendikal birliği sürecinin, sınıf sendikacılığı zemininde şekillenmeye başlaması, emekçi hareketinin militan, anti–bürokratik temelde ileri bir örgütlülük düzeyine sıçramasını beraberinde getirecektir.

Bir politik eksen

İşçi sınıfının ve kamu çalışanları hareketinin omurgasını teşkil ettiği bir siyasal hareket şekillenmeksizin, böylesi bir politik eksen yaratmak için çaba göstermeksizin yol alınamayacağı ortaya çıkmış bulunuyor.

Bu sınıfsal ve politik eksen, kent yoksulları hareketiyle ilişkilenmeli midir? İlişkilenebilir mi? Bu sorulara ikircimsiz yanıt vermek gerekiyor.

'Maceracılar' diye küçümsenen sol siyasal hareketler, geniş kent yoksulları kitlesiyle organik ilişkiler geliştiriyorlar ve kitleselleşiyorlar. Genel olarak solun varoşlarda yoksulların sözcüsü olacağını gösteriyor 1 Mayıs '96.

Anımsanırsa '94 yerel seçimlerinde RP patlama yapınca, varoşlar ve kent yoksulları toplumun gündemine girmişti. Kapitalizmin yıkımına karşı direnen kent yoksullarına RP'nin bütünlüklü bir dünya sunduğu, solun argümanlarını kullanarak kurtuluşa çağırdığı, solun yenilgisinin bu gelişmelerde önemli bir faktör olduğu ileri sürülüyordu. Solun kısa sürede politik yaşama müdahale edemeyeceği varsayılarak, varoşlar RP'nin politik istismar alanı olarak algılanır olmuştu.

Ancak Gazi Mahallesi'nde patlayan olaylar varoşların bir başka yüzüne dikkat çekmişti: Varoşlarda devrim ve sosyalizm şiarı altında düzene şiddetle karşı çıkarak gelişen bir sol hareketе... 1 Mayıs '96, "kent yoksullarının sosyalizmle ve işçi hareketiyle ilişkilenmesi sorununun imkanları nelerdir", sorusunu gündeme getirmiş bulunuyor. Yoksa kent yoksullarının "vandalizmi" üzerine iç çekmeyi değil!

Savaş politikalarının muhatabı

1 Mayıs '96, savaşın salt Kürtlerin sorunu olmadığını, aynı zamanda Türklerin de sorunu olduğunu yakıcı bir şekilde göstermiş bulunuyor. Savaşın sürmesi halinde egemen ulus emekçilerinin de savaş politikalarının nasıl muhatabı olacakları bir kez daha ortaya çıkmış bulunuyor. Bu durum, işçi, emekçi hareketiyle Kürt dinamiğinin tutarlı bir zeminde gerçekleştirecekleri güçbirliğinin önemine işaret ediyor.

1 Mayıs '96 aynı zamanda; gelişen işçi ve emekçi hareketinin etkin bir mesleki ve politik örgütlenmeden yoksun oluşunun, hareketi egemenlerin saldırıları, provokasyonları karşısında ne denli çaresiz kıldığını göstermiştir.

Kitle hareketinin bir sendikal ve politik otoriteden yoksun oluşu, küçük ama disiplinli–örgütlü "sol"cu grupların mücadeleyi nasıl olumsuz etkileyebileceklerini göstermesi bakımından 1 Mayıs '96 hayli zengin dersler sunmuştur.

Tam bu noktada, "saldırıya geçmiş devrim güçleri" hayali görerek, 1 Mayıs '96'da yaşananları "zafer" olarak niteleyenlere kızmak yerine, hareketi bu tür zaaflara karşı tahkim etmenin ertelenemez bir görev olarak karşımıza dikildiğini saptamak her zamankinden fazla önem kazanmış bulunuyor.

Bu durumun aşılamaması halinde, egemenlere hareketi geriletmek için bulunmaz fırsatlar verileceği ortadadır.

1 Mayıs, sol ve sendikal hareket

Günay KUBİLAY

KESK, DİSK, TÜRK–İŞ ve HAK–İŞ'in birlikte organize ettiği Kadıköy (İstanbul) 1 Mayıs'ı devletin geleneksel politik tutumu ve bilinçli çabaları sonucu bir kez daha kana bulandı. Daha mitingin başında iki emekçinin katledilmesi devletin nasıl bir 1 Mayıs istediğinin ilk işaretini vermiş oluyordu. İki emekçinin öldürülmesiyle yetinmeyen polisin, militarist tutumunu sürdürerek gerilimi artırması, sonuçta kent yoksullarının birikmiş öfke selini yatağından boşaltarak bilinen kaotik duruma yol açtı. Devlet böyle bir akılcı yönlendirmeyle istediği sonuca ulaştı.

Burada "devlet böyle bir akılcı bir yönlendirmeyle...." saptamasını yaparken devletin engin deha sahibi olduğundan söz etmiyoruz tabii ki... rin bugüne dek izledikleri politikaların (toplumsal, siyasal, sosyal, ekonomik vb...) ezilenlerde bıraktığı derin izler ve birikmiş öfkenin; verili örgütlenme bilinç düzeyleri de dikkate alındığında ne türden sonuçlara yol açabileceğini son birkaç yıldaki bazı deneylerden öngörebilmiş olması ve toplumsal muhalefeti bastırabilmede bir manivela olarak kullanmasıdır.

Kadıköy 1 Mayıs'ında yaratılan bu tablonun; devletin bilinçli bir eylemi ve yönlendirmesi olmadığını, tersine birkaç kışkırtıcının işi olduğunu iddia edebilmek çok güçtür. Bunu düşünmek bile akıl karı değildir. Linç edilmeye çalışılan polise hiçbir kurtarma müdahalesinin yapılmaması "polisin pasifliği" ile açıklanabilir mi? Birkaç saat içinde üç insanın yaşamına son verdikten sonra sokak aralarına çekilmesi ve kamuoyu önünde rülmüş bir durum mudur? Üstelik polisin insan öldürmede bu kadar rahat ve cömert davranabildiği bir siyasal ortamda...

Herhangi bir gösteri günü değil

Sermaye ve devlet bu evrede Kürt halkı ve emek, barış, özgürlük güçlerini kuşatmak, köşeye sıkıştırmak için geleneksel anlayışına yeniden meşruiyet kazandıracak bir araca ihtiyaç duymuş ve 1 Mayıs'ı tercih etmiştir.

Çünkü 1 Mayıs herhangi bir gösteri günü değildi. Emeğin ve ezilenlerin her düzeydeki örgütlenmesinin bütün renkleri ve çeşitliliği ile bir arada olduğu/olacağı ender günlerden biriydi. Toplumsal ve siyasal olarak diğer mücadele günlerinden farklı içerik ve anlam(lar)la yüklüydü. Ve 1

Bu anlamda egemenlerin Kadıköy 1 Mayıs politikası geçmiş ile gelecek arasında bir köprü kurulması amacıyla sistematize edilmiştir. Bugüne dek emeğine, özgürlüğüne, barışa, demokrasiye; özcesi geleceğine sahip çıkanlara uygulanmış her türden baskı ve şiddetin toplum nezdinde aklanması ve yeni evredeki baskı ve şiddetine süreklilik kazandıracak toplumsal onayın alınması öngörüsüne bağlı olarak bilinçli bir yönlendirmeyle başlatılmış ve bitirilmiştir.

Kabul etmek gerekir ki, resmi basın ve yayın kuvvetlerinin de desteğinde devlet 1 Mayıs'tan umduğu (değindiğimiz) sonucu elde edebilmiştir. Egemen anlayışını ve şiddetini toplumun dokularında yeşerten, şiddetten başka sorun çözme (!) yöntemi tanımayan devlet, kent yoksullarının birikmiş öfkesini ve tepkisini yatagibi, hiç yakıp yıkmamış gibi; kırıp dökmenin, yakıp yıkmanın ne denli gayriinsani bir davranış olduğu üzerine propaganda yapabilecek kadar ileri gidebilmiştir. Bu olanak farkında olunmadan, dolaylı bir biçimde sağlanmıştır.

1 Mayıslar'da devlet eli

Yakın tarihimizi belleğinde canlandırabilenler ülkemizde 1 Mayıs'lara hemen her zaman devlet elinin şu veya bu biçimde uzandığını, demoklesin kılıcı gibi sallandığını anımsamakta zorlanmayacaklardır.

Buradan öteye " .... dolaylı biçimde..." diye bağlanan cümle üzerinde ısrarla durmak gerekmektedir. Açık ki, bilinen toplumsal, siyasal, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı kent yoksullarının ve bir bütün olarak ezilen ve sömürülenlerin bu düzene/sis-

1 Mayıs 1996: Sonuçlar, olasılıklar ve ÖDP

Kemal İNAL

1 Mayıs 1996 akşamı Ankara'nın varoşlarıyla sınır olan evimde, TV'lerin haberlerini izlerken bir kez daha insanlığımdan, toplumbilimciliğimden, akademisyenliğimden utandım, sıkıldım, öfkelendim, heyecanlandım ve derin bir hüzne kapıldım. Üç genç öldürülmüş. Üç genç kafa ve göğüslerinden vurulmuş. O dudakları boyalı, pahalı giysiler içindeki, o bilmem hangi lüks semtinde arz–ı endam eden spikerler, hiç utanmadan–sıkılmadan kırılan üç kuruşluk camlara feryat–figan ederken, dünyada her şeyin ölçüsü olması gereken insanların ölümünü utanmazca geçiştiriyorlardı. Bu kukumav kuşlarını dinlerken bir kez daha beynime saplanan o uğursuz cümleyi hatırladım: "Adale(t) mülkün temelidir." O üç genç emekçi için kürsüden kan anonsu yaptırmayan (bizler o kanlarımızı yaralı polislere verecek kadar da insanız, bunun böyle olduğunu ambülanslardaki devrimci–demokrat hekimler yaralı polislere yaklaşımlarıyla da göstermediler mi?), ama koşa koşa Koçlar'ın, Sabancılar'ın cenazelerine giden Rıdvan Budak'ı düşündüm. Bir de DİSK'i. Çok yazık! DİSK'li işçilere çok yazık, çünkü böyle bir adam hala onların başkanları.

1 Mayıs 1996'dan en fazla ders çıkarması gereken herhalde ÖDP'liler olmalıdır. Eğer İstanbul'daki alana girmede gecikme yaşanmasaydı, muhtemelen ÖDP'liler de o hengamenin içinde, belki de ortasında kalacaklardı. Belki de provokatörlerin bu parti içinden çıktığı bile söylenebilecekti. Ama her şeye rağmen oradaki tüm ÖDP'liler de diğer herkes gibi birlik ve dayanışma gününün kana bulanmasından sorumludurlar. Ancak, önce ÖDP açısından bu tarihsel güne ilişkin bazı sonuçlar çıkarmak gerekir.

Birinci olarak:

Özelleştirme, eğitimde harç alınması, devletin refah ve sosyal güvenlik harcamalarının kısılması, emeklilik yaşının yükseltilmesi, IMF reçetelerinin daha etkili uygulanması, kamu çalışanlarının sendikalaşmalarının kesin biçimde önlenmesi vb. için siyasal iktidar muhalefeti susturmaya niyetli görünmektedir. Siyasal iktidar ve onun borazanı olan medya, halk nezdinde daha fazla puan toplamak için kitle gösterilerinde bundan sonra sık sık kan akıtma iznini yukarıdan almıştır. İşaret verilmiştir ve sürek avı başlatılmıştır. Bu yüzden bundan sonra düzenlenecek olan her yasal eylemin güvenliği çok önemli görülmektedir. Bir de provokatörleri hep resmi güçlerin içinde aradık. Ya içimizdekiler!

İkinci olarak:

Demokratik hak kazanımlarının budanacağı gün gibi aşikardır. O da kör-topal kullanılan bu hakların korunması için ÖDP'lilerin örgütlenmesinde, yasal sokak eylemlerinde, kurumsal iç işleyişinde, sistemi eleştirmesinde var olan tarzların dışına çıkıp, yeni demokratik tarz'ını yaratması zorunlu görünüyor. Yeni demokratik tarzımızın sokak eylemlerinde dahi rap-rapçı olmayan disiplini gösterebilmesi için kör şiddetin, yıkıcılığın nedenlerini klişe laflar etmeden araştırmalıyız.

Üçüncü olarak:

Ülkede sefalet arttıkça, medyada mutlu azınlıklar boy gösterdikçe umutsuz ve bir o kadar da öfkeli ve namludan fırlamaya hazır genç sayısı artacaktır. ÖDP'nin, son olayların da gösterdiği gibi hala eğitim, kültür, sanat, ulaşım, çevre vb. gibi doğrudan gençleri ilgilendiren bir gençlik politikası yoktur. Partinin gençlere ilişkin politikası olmadığı sürece, kısa ömürlü ve sonuçsuz eylemlerden medet umacak genç sayısı yükselecektir. Bu gençler, solcu olabileceği gibi şeriatçı ya da ırkçı da olabilecektir. Yoksul gençlerin partiye kazandırılması, her şeyden önce onların ailelerini, özlemlerini, umutlarını, kültürlerini tanımayı gerektirmektedir.

Dördüncü olarak:

Ankara, İstanbul ve İzmir'in nüfuslarının yarıya yakını ya da daha fazlası gecekondularda yaşamaktadır. Ankara gecekondularında araştırma yapmış biri olarak şunu rahatça söyleyebilirim: Gecekondulu ne köylüye ne de kentliye benzer. Hiç beklemediğin bir anda beklenmedik ölçülerde patlayabileceği gibi, bazen de onca sefalete rağmen yerinden kıpırdamaz ve şükreder. Bu insanların ne tür sorunları olduğunu, ayrıntılı olarak ülkede sadece toplumbilimciler bilmektedir. O da akademik düzeyde. Eğer son 1 Mayıs ertesi boyalı medyanın Amerika'yı yeniden keşfeder gibi kamerasını oralara çevirip 'bu insanlar sefil, ondan camları kırıyorlar' demesine tekrar acı acı gülmek istemiyorsak, üçüncü tarzı bulmalı ve işletmeliyiz. ÖDP'nin mutlaka bir Bilim Kurulu olmalıdır. Sorun tespit etmek ve çözüm önermek, aynı zamanda bir bilim işidir ve bilimsel değil (boyalı medyanın yaptığı gibi), bilimsel bir yöntem kullanmayı gerektirir. Partide üç tane akademisyen ya da ağzı mürekkep yalamış aydın, pekala bu işin hesabını-kitabını bir ön hazırlık biçiminde yapabilir.

Beşinci olarak:

1 Mayıs 1996'da bir kez daha görülmüştür ki, ÖDP'nin yan yana durabileceği, ittifak yapabileceği oluşumlar bellidir. Diğerlerine hiçbir zaman yaranamayacağımız ortadadır. Bizleri ödleklikle, döneklikle, yeni dünya düzeni taraftarı olmakla, kapitalistlikle suçlayan ve karalayan bu örgütlerle aynı eyleme bile katılmak zorlaşabilir. ÖDP kitleselleştikçe ve emekçi sınıflarla bağlarını güçlendirdikçe parti faaliyetlerine, simgelerine, elemanlarına müdahale soldan da gelebilecektir. Şu anda bile partiye soldan gelen eleştirilerin sağdan gelenleri aratmaması, geleceğe ilişkin öngörülerde dikkatli olmayı gerektirmektedir. İttifak kurabilmek, öncelikle çamur atmamayı gerektirir. Atılan çamurlara hala pişkince gülüp geçebiliyorsak, hiç yazılı ya da sözlü yanıt vermeksizin "aman sol-içi çatışma olmasın diye sesimizi çıkarmayalım" diyebiliyorsak, bunda bir kişiliksizlik ve sakatlık vardır. Bu politikadan bir an önce vazgeçilmelidir. ÖDP, karalamalara verdiği yanıtlarla, sistemin eleştirisine yönelik olarak hazırlayıp basın açıklamaları biçiminde sunacağı raporlarla, istatistiki verilere ve olgulara dayanarak oluşturacağı alternatif çözümlerle emekçilere bir üçüncü tarzın olabileceğini gösterebilmelidir. 1 Mayıslar'ın kırmak-dökmek ya da salonlara tıkılmak dışında kutlanabileceğini göstermek zorundayız.

Ortak bir dil yaratmak

Emekçilerin kümelendiği gecekondularda etkin bir siyasi özne yaratmanın önkoşulu, o kitleyi siyasi nesne olma durumundan çıkaracak bir kimlik kurmaktan ve bu kimlikle ortak bir dil yaratmaktan geçer. Onları kurtarmak söylemi de eskimiştir ve dönem ortak, birlikte bir şeyler yapıp etme dönemidir. Bu insanların yol-su-elektrik sorunlarını çözerek etkin siyasi özne oluşturmak zamanı gerilerde kalmıştır. Bu insanların işsizlik, eğitim, tatil yapamama gibi sorunları önplana çıkmaya başlamıştır. Değişen sorunlar yelpazesi değişik talepleri gündeme getirmektedir. TV'lerin birinde varoştan bir gencin derdi, lüks semtlerden kovulduğuna, bir diğerininki hayvan yerine konulduğuna ilişkindir. O halde ÖDP, oluşturacağı kendine özgü siyasi pratikle bu insanlara öncelikle insan olduklarını anlatabilmenin araçlarını yaratabilmelidir. Nasıl mı? Örneğin, onlara zengin, meslek sahibi, entelektüel her insan kadar ya da onlardan daha değerli olduklarını hissettirebilmeyle. Ama asla kurtarıcı misyonuna sığınıp şeflik taslayarak değil. Çünkü siyasi bir oluşumdaki şef, devlet babadan ya da biyolojik babadan daha otoriter ve totaliter olma potansiyeline sahiptir. ÖDP ise türlü türlü patronaj ilişkilerinden hiçbirini dahi kaldıracak güçte değildir. 1 Mayıs 1996, bunun açık bir örneğidir.

şımaları ve gerektiğinde meşru müdafaa haklarını kullanmalarından daha doğal ne olabilir?

Ancak, bu öfkenin, karşı olmanın ya da şiddetin bilinçsiz, hedefsiz, öngörüsüz biçimde bilinen kalıplara dökülmesinin, ilkel biçimlere bürünmesinin emeğin ve ezilenlerin haklı ve meşru mücadelesine, birleşik eylemine ve birliğine katkısı olduğunu söyleyebilmek olanaklı değildir. Sendikal düzlemde de " kürsü işgalleriyle" bürokratik sendikal eğilimleri "temizleyecek"leri varsayımı dikkate alındığında bizim "olanaksız" dediğimiz şeyin bazı politik akımlar nezdinde olanaklı olduğunun ve bunun herhangi bir tutum olmaktan öte, bir politik tarzda içselleştiğinin altını çizmek gerekir.

Ne var ki, ülkede; monolitik sosyalizmi yeniden üreten sekterizmle malul bu politik akımların tutumlarından dolayı bir bütün olarak sosyalist ve devrimci hareketi sorumlu tutmak ve suçlamak doğru değildir. Zira bu akımların sekter tutumlarına takılarak bir kere tarih sayfasına geçtikten sonra ortak değerimiz haline gelen değerlerimize duyarsızlık göstermek ise akıl alır gibi değildir. Hepimizin bildiği kanısındayım. Şu ya da bu biçimde devrimci mücadelede yaşamını yitiren bir devrimcinin, bir sosyalistin, bir emekçinin partisi, örgütü olmaz. Onların partisi de, örgütü de farklılıklarla açıklanamaz. Mustafa Suphi'den Nazım'a, Deniz'den Mahir'e, İbrahim Kaypakkaya'dan Zeki Erginbay'a, Necdet Adalı'dan Erdal Eren'e... Bunu böyle algılamak, buna uygun davranmak devrimci erdem(ler) olmak durumundadır. Ve metropollerde derin uçurumlarla ayrılmış iki farklı yaşam tarzının ürettiği anti kapitalist birikim ve devrimci dinamizm, sekterizmin sığlığına kurban edilmemelidir.

Bürokratik eğilimler

Bazı politik akımların merkezi karar(lar)ı olduğu dikkate alındığında –bunu bazı yayınlar yazdı– bu akımların bürokratik sendikal eğilimleri kürsü işgalleriyle aşabilecekleri bir politik tarzı sergilediklerine tanık olduk. Böyle bir politik tarzla işçi sınıfının sendikal hareketini bürokratik ve uzlaşmacı eğilimlerden arındırmak/aşmak bir yana, şu ya da bu düzeyde sosyalist ve devrimci harekete yakınlaşma eğiliminde olan işçi ve emekçileri uzaklaştırdıkları bir gerçektir.

Emeğin ve ezilenlerin sorunlarını ve taleplerini, örgütlenme ve bilinç düzeylerini gözetmeden, onları değiştirip dönüştürecek politikalar izlemeden, bürokratik sendikal girdaptan sendika işgalleriyle kurtulacaklarını sananlar şiddetle yanılmaktadırlar.

Bilinmektedir ki, bugün işçi sınıfının sendikal hareketi bir kriz içindedir. Ve krizin odağında sermayenin saldırılarının yanı sıra esasta sendikaların sermayeye eklemlenme sorunu yatmaktadır. Böyle bir olumsuz atmosferde soluklanmaya çalışan sendikal hareket bürokratik sendikal eğilimlerin elinde "toplumsal konsensüs"ün aracı haline getirilmişlerdir. Bu anlamda sendikal hareketin geleneksel "devlet sendikacılığı"ndan kopuş halkasını yakalayabilmesinin önemli ögelerinden biri sosyalistlerin bu alanlarda bir düzeyi yakalayarak örgütlenmesi, sendikal süreçlere yön vermesi ve bu dolayımla programları örtüştükçe –ne kadarsa o kadar– ortak mücadele kanallarını açması gerekiyor. Bu nedenle de sendikal hareketin işçi sınıfının toplumsal, sosyal vb. çıkarlarına denk düşen bir perspektif ışığında birlik ve yeniden yapılanma sorunu ertelenemez bir görev olarak kabul edilmelidir. Özellikle 1 Mayıs değerlendirmeleri sırasında DİSK, HAK–İŞ ve TÜRK–İŞ başkanlarının sendikal hareketi sosyalist hareketten daha da uzaklaştırma yönündeki mesajları, herkes açısından öğretici ve sağlıklı bir politik tarza/ilişki biçimlerine ve yöntemlerine ihtiyacımız olduğunu göstermek bakımından çarpıcıdır.

Kaldı ki, işçi sınıfının ve ezilenlerin birikim ve değerlerini toplumsal ve tarihsel dayanaklarından kopararak sermayeye ve devlete daha fazla yedeklemek isteyenler her ne kadar sendikal hareketin içinde olduğu bu momentte, sendikaların varlık nedenini de ortadan kaldıracak ve kendi sonlarını da hazırlayacak olsalar da; bu durum sekterizmin yakınlaştırıcı ve birleştirici değil, itici ve uzaklaştırıcı olduğu gerçeğini perdelememelidir.

Bu kısa değinmelerden de anlaşılacağı gibi, sosyalist ve devrimci hareket ile, işçi hareketi arasındaki ilişkileri, biçimleri, gerekse de metropollerin varoşlarında mayalanan devrimci dinamizmi sekterizmin sığlığından çıkaracak bir politik tarz üzerinde yoğunlaşmak gerektiği açıktır. Ancak önümüzdeki süreç itibariyle bu iki hareket arasındaki değme noktalarının/yakınlaşmanın konjonktürel olarak daha olanaklı hale gelmesine karşın Kadıköy pratiğinin bu olanaklı durumu zayıflattığı bir gerçekliktir.

Diyarbakır/Hançepek/Diyarbakır...

Muhteşem yoksulluğun kalbinde...

Baki KOŞAR

Diyarbakır ve "Hançepek" denince, benim aklıma hemen İstanbul ve Hacıhüsrev gelir. Hem Diyarbakır'ı, hem de İstanbul'u bilenlerin, böylesi bir çağrışıma aşina olduklarını sanıyorum. Ama Hacıhüsrev'de olan her şeyin Hançepek'te olmadığını, yaşanmadığını, aynı zamanda Hançepek'te olan, yaşanan her şeyin de Hacıhüsrev için geçerli olmadığını ısrarla vurgulamak gerekiyor.

"Hançepek", nitelik olarak Diyarbakır'ın en yoğun varoşlarından biri. Dört tarafı surlarla çevrili bir kent Diyarbakır; bilirsiniz belki... Bu gizemli ve özgün Güneydoğu kentinin dışlarına kovulmuş harap "üvey" surlarından birinin içlerine kurulmuş yapay bir mahalle burası; bir yoksullar ve itilmişler gettosu.

Genelde anlaşılan biçimiyle bir "getto"yu kastetmiyorum ama; dışlanmış, iğdiş edilmiş, ezilmiş, yalnız bırakılıp terkedilmiş insanların atıldığı ve oluşturduğu bir yer olarak "getto" kavramını kullanmak mümkün sanırım. Böyle bir yerde yaşayan, yaşamaya mecbur bırakılan insanların yine zorunlu ve umarsız olarak nasıl bir yaşamsal pratiğe yönelebileceklerini tahmin etmek ve anlamak pek güç olmasa gerek. Nitekim, bu bölgeye ilişkin kayıtlardaki kriminal suç ve suçlu sayısı aklınızın alamayacağı kadar çok.

Her kendine özgü bir dünyanın olduğu gibi Hançepek'in ve Hançepek'lerin de bir "racon"u varmış. Bu raconda "namus", "onur" ve "haysiyet" en önemli kavramların başını çekerken, öte yandan, "icabında gözünü kırpmadan her zaman bedenlerin değişik yuvalarında taşınan kamalar gibi adam doğranırmış..."

Şehir artık çok gerilerde

Jilet atmak, iskambil kartlarıyla bir meydan oyunu (kumarı) oynamak, özellikle oto teyp soygunculuğu ve benzeri eylemler ise neredeyse Hançepek'in tarihiyle eş bir ritüelmiş...

"Getto"ya şehrin Tekkapı semtinden, ana cadde boyunca gelişigüzel sıralanmış devasa mağazaların, modern binaların, vitrinleri rengarenk çeşitli dükkanların arasından, "kenti yararak" girdiğinizde ters çevrilmiş büyük, geniş ve hayli pörsümüş bir U harfi biçimindeki sur kapısı karşılar sizi... Şimdi, artık saniye hesabıyla yarıp geçtiğiniz ana şehir ansızın çok ama çok gerilerde kalmıştır... Siz, artık farklı bir dünyadasınızdır, o dünyaya ilk adımınızı çoktan atmışsınızdır artık...

Sağlı sollu kahvehanelerin, birbirlerini, aynı kaderi paylaşıyor ve ruhlarının içini çok iyi anlayabiliyor olmalarının kattığı esmer, siyah bir hüzünle seyrettiği dar bir sokaktan geçerken, bu dünyanın aktörlerini (her yaştan Hançepek'leri), ait oldukları bu dünyanın vazgeçilmez varyantlarından olan bu

mekanlarda, kürsülere oturmuş, ağır demli çaylarını yudumlar ve cigaralarını çekerken görürsünüz. Sizi handiyse ürkütücek kadar keskin ve bir o kadar da sessiz bakışlarla izlediklerini farkedersiniz; çünkü siz, bir "yabancı"sınızdır...

Kahvehanelerin önünde ise genç Hançepek'lerin kaynayan "delikan"larının sizi görünce nasıl daha da dalgalanarak kabardığını, köpürdüğünü ve hüzün esmeri yüzlerindeki damarların, hatların nasıl daha da gerginleştiğini farkediverirsiniz...

Yüreğinin bir yerlerinin, mutlaka, bir biçimde onlara ait olduğunu bilen ve hisseden birinin, bu gerilimden ve o anda çıkabileceği sezilen "fırtına" öncesi sessizlikten korkmasına, ürkmesine hiç gerek yoktur ama. Çünkü onlar, bunu hemen alırlar, anlarlar ve "kabul ederler" sizi. Gizli, sessiz, sözsüz bir anlaşma, bir iletişimdir bu; alfabesi, sözlüğü, bu yüzden de bir "jargon"u olmayan ama çok evrensel, çok insani bir "racon"dur.

("Hançepek" dışındaki semtlerde oturan, nispeten daha "kentli" Diyarbakır'lıların hemen hepsi, "Hançepek'e de gitmek istiyorum," şeklindeki cümleme "Aman, ne yapıyorsun, hiç tavsiye etmem, boşver orayı!" filan dediler. Onlar bile, Diyarbakır'lılar bile sevmiyor demek ki Hançepek'leri...)

İç karartıcı bir yoksulluk

Önyargı ve peşin hükümlülük, her şeye ket vurandır, risktir. Doğru ve sağlıklı biçimde tanımayı, hatta sevmeyi bile engeller.

Nitekim, ben Hançepek'te iç karartıcı bir yoksulluk, ezilmişlik, mazlumluk, dışlanmışlık ve aşağılanmışlık gördüm daha çok. En çok da kadınlar ve çocuklar etkiledi beni. Duruşlarından konuşmalarına, bize bakışlarından her "rica"mızı bile sanki çok önemli bir "emir"miş gibi algılamalarına kadar onlara ilişkin her detayda yakalamak mümkün bu ezikliği ve iğdiş edilmişliği...

Dünya hızla değişir ve coğrafi açıdan birbirlerine uçurumlar kadar uzak mesafelerdeki kutup ülkeleri dahi başdöndürücü teknolojik kolaylıklar sayesinde birbirlerine çok yakınlaşırken bu kadınlar, bu çocuklar ve bu erkeklerin dünyası sadece ve sadece yaşamaya tutsak edildikleri bu mahalleden ibaret. Bu hep böyleydi ve galiba hep böyle de kalacak. Onlar, hiçbir zaman değil başka bir ülkeyi, kenti, kendi şehirlerindeki başka bir mahalleyi dahi görme şansına sahip olamayacaklar belki de. Teknoloji ise hızla ilerlemeye, bütün dünya ülkeleri de birbirlerine değecek kadar yakınlaşmaya devam edecek oysa ve bunlardan onların asla haberi olmayacak belki de. (Çoğunun evinde televizyon bile olmadığını gördüm.)

Kucağında çocuğu, kırık dökük bir bakkal dükkanının önünde, öbür komşu kadın arkadaşlarıyla birlikte bizi tanımı güç bir mahcupluk, merak ve utangaçlıkla izleyen gençten bir kadına, zaman zaman kendi mahallesi dışına da çıkıp çıkmadığını sorduğumuzda, yanıtı oradaki bütün kadınların verdiği yanıtın aynısıydı: "Yok..."

İstanbul, onlar için çok ama çok uzak ve tahayyül edilmesi dahi güç bir başka dünya, bir uzak ülke belki de... İşte bu dünyadan gelmiş bir insana nasıl bakabileceklerse öyle bakıyorlardı bana da. Bir iç ezikliği, bir sancı ve sanırım bir de utanma duygusu yokladı yüreğimi.

Son derece kötü, olumsuz, sağlıksız yaşam koşulları... Surların etrafına, kenarlarına kurdukları, hatta surlardaki oyuklardan oluşturdukları döküntü barınaklar...

Beş bin liranın kıymet-i harbiyesi

Burada beni çok etkileyen çarpıcı bir detaya daha tanıklık ettim: Şu anda yaşamakta olduğumuz 1996 yılının ekonomik (veya başka bir deyişle "kapitalist") çarkının dayattığı koşullar içinde, İstanbul'un, örneğin Etiler veya Taksim semtlerinde beş veya on bin Türk Lirası'nın hiçbir kıymeti harbiyesi yoktur. Gelgelelim, Hançepek çocuklarına beş veya on bin Türk Lirası'nı armağan ettiğinizde (!) kazandıkları coşku, benim yüreğimi ezdi. Onların yaşadığı bu anlık mutluluk, aksine, yüreğime bambaşka bir mutsuzluğun çökmesine yol açtı.

Hançepek bölgesini ve Hançepek'leri sevdim. Onların yüreğimde, beynimde bir yerlerde, kökeni ta Batman'lı oluşuma kadar uzanan uzak ve kıraç bir toprak parçasının ortak sahipleri oluşunu yokladım yeniden; evet, öyleydiler ve oradaydılar...

Diyarbakır'da en çok kaldığım otelde değil de yeni açılan bir otelde kaldık bu kez. Henüz çok yeni olan, bu yüzden de birçok eksiği olan bu otelde, yoğun ve stresli bir iş gününün gecesinde neden bilmem, uyuyamadım bir türlü. Güneydoğu, giderek eski, alışılmış sıcaklarını da mı kaybediyor ne, baharın bu en taze demlerinde bile serindi. Biraz da üşüdüm gece...

Resepsiyonda oldukça modern, şık kızlar duruyordu. Biri sarışın ve renkli gözlüydü bunların. Diyarbakır'lı olup olmadığını sordum. Buralıymış. Oysa Kürt denince hep esmer bir ten gelir akıllara genellikle, değil mi?.. (Aslında ari Kürtler'in esmer değil, tıpkı bu genç kız gibi açık tenli, renkli gözlü, hatta sarı saçlı olduklarını ben daha önce işittiğim için çok şaşırmadım, ama yine de nüfusunun yüzde seksen beşi filan ortak bir esmerlik taşıyan Diyarbakır'da, hatta daha da genelleştirerek söylersek Güneydoğu'da insana ilginç geliyor bu renkleri taşıyan biri...)

Giyimleri, tavırları son derece batılı, modern ve şık ancak öz, son derece kültürlerinin doğal bulduğum bir uzantısı olarak konuşmaları, ne kadar "düzgün" olsa da "şivesel"; yani Diyarbakır'a özgü bir konuşmanın şivesini taşıyor belli belirsiz... ama bu da hoş bence, bu da "insani"...

Diyarbakır'ı en son bir yıl önce görmüştüm. İnanır mısınız, uzak kaldığım bu bir yıl içinde bile, Güneydoğu'nun bu çok kendine özgü ve egzantrik kentinin çok büyük gelişmeler katettiğini gözlemledim. Fakat şöyle bir gelişme: Kent, içsel anlamda yavaş yavaş, usul usul kabuk değiştiriyor, ancak kentin çok "oraya ait" kimi figürleri, kimi kahramanları, kimi detayları olduğu gibi kalıyor. Çok terbiyeli, çok bilinçli, çok sessiz ve çok derinden bir gelişme bu. Türkiye, bazı Avrupa ülkeleri gibi, hem öz kabuğu koruyup, hem de modernleşmeyi başaramadı, başaramıyor ama Diyarbakır, kendi kaderine bırakılmış, hatta terkedilmiş olsa da bu işi bir biçimde kendi kendine, tek başına beceriyor anlaşılan..

Bir eroinmanın son sözleri...

Asya DERELİ

Aylar önce, bir tesadüf sonucu Beyoğlu'nun bir sokağında tanıştığım ve röportaj yaptığım Can'ın ölüm haberini televizyondan öğrendim. Diğer eroinmanlar gibi, o da sokakta ölü bulunmuştu. Ve yine diğerleri gibi aynı sonuçla, "aşırı dozda eroinden" yitirmişti canını.

Faili meçhul cinayetlerin, kayıpların hemen her gün yaşandığı bu ülkede, bu gençler de "kayıp"tı bir bakıma. Çaresizliğin ortasındaydılar. Ve onların hayatı sadece TV programlarına malzeme oluyordu artık. Ne var ki, sadece öldüklerinde gazete sayfalarında, TV ekranlarında yer alıyorlardı. Ratingi yüksek haberler arasında uyuşturucu yer almıyordu artık. Oysa aylarca haber yapılacak kadar eroin vakası yaşanıyordu. Ne yazık ki bu korkunç maddeye bağımlı olan gençler her gün çoğalıyordu. Bu haber değildi artık medya için. Can'ın ölümünün hemen ardından, kapalı mekanlarda sigara içilmesini yasaklayan bir kanun teklifinin Meclis'e verilmesi manşet olarak gazetelerde yer almıştı. Eroinmanlar her geçen gün çığ gibi artarken sigarayı yasaklamak! '90 kuşağının bu kayıp gençleri sigarayı, hapı ve esrarı çoktan keşfetmiş, eroinle oyalanıyordu artık. Ve o kanun teklifini verenler daha oralarda değillerdi!

Suçluyu gerçekten arıyorlar mı?

Bir eroinman öldüğünde "suçlu"yu aramaya koyuluyorlardı. Her gün Beyoğlu'nda çok sayıda eroinman genç dolaşıyordu. Tanınıyorlardı. (Şimdi bu haberi okuyan Beyoğlu Cumhuriyet Savcısı, dergiye iki polis memurunu gönderip 'kim o gençler tanıyor musunuz' diye sorduracak büyük bir ihtimalle! O memurlar, bu tür haberleri yazan gazetecilere sormasınlar. Zahmet edip Beyoğlu dolayında bir-iki saatlik bir araştırma yaptıklarında, çok sayıda "eroin vakasını" kolaylıkla saptarlar. Haberin kaynağının her zaman 'gizli' olduğunu onlar da biliyor herhalde.)

Açıkça onların eroin kullandığını hemen herkes biliyordu Beyoğlu'nda. Hergün, Galatasaray Meydanı'da eroin parası için dilenen H. E.'den de mi haberleri yoktu. Can ölünce mi keşfettiler H.'yi. Bu gençlere eroin satanlar kimdi? O satıcıları başkaları görüyor, polis niye görmüyordu. Eroin birini öldürdüğünde, polis "varlığını hissettirmek" üzere "suçluyu" aramaya koyuluyordu. Tek tek kişiler üzerinde dönüyordu kovalamaca. Kim satıyordu bu eroini? Ganalı "Escobar" mıydı sadece suçlu. Yüzlerce satıcı hergün gözler önünde gençlere eroin satıyordu. Polisler ne yapıyordu? "Paralarını alıyorlar ve çekiliyorlar"dı Can'ın söylemiyle. Son konuşmamızda böyle demişti.

9 EYLÜL 1995 — TOPLUM 23

'Benim oğlum bir eroinman'

Onunla son röportaji ben yaptım. Ölümünü öğrenmemin ardından yeniden gözden geçirdim o röportajı. Can'ın son sözleri her şeyi açıkça ortaya koyuyordu. Bir eroimanın hayata bakışının yanı sıra, dersler de veriyordu Can "büyüklerine".. Ve eroini merak eden yaşıtlarına da mesaj veriyordu aslında.

İşte Can'ın son sözleri

"Genel olarak bu toplumdan sıkılmıştım. Sürekli insanlar üstüme geliyordu. Bu beni rahatsız ediyordu. Daha 15 yaşındaydım. Gerçeğin peşine düştüm. Hayatın bir maskeli balo olduğunu düşünüyordum. Aslında sorunum kendimleydi ve insanlarlaydı. Yalnız başıma olmak istedim. Hep bir gezegende tek başıma kalmak istedim.

3.5 senelik uyuşturucu geçmişim var. İlk başlarda sürekli hap kullanıyordum. Bir seneden fazla esrar kullandım. Bir süre sonra her gün içtiğim bu ot beni tatmin etmez oldu. Başka şeylere yöneldim. Sadece meraktan başladım eroine. Sadece merak. Nasıl bir şey olduğunu merak ettim, ondan sonra gerisi geldi.

Eroin bir zincir sonuçta. İlk başladığım zamanlarda böyle değildim. Bu beni rahatsız etmeye başladı. Yapabileceğim artık hiçbir şey yok şu anda. Bir çıkmazın içine girdim. Artık eroin de keyif vermiyor bana.

Bu eroin insanın duygularını körelten bir olay. Dışarıdan gelen iyi tepkiler olsun, kötü tepkiler olsun, ilgilenmiyorsun. Bu betonların arasında, bu insanların arasında eroin beni koruyor. Çünkü duygularımı köreltiyor. Dışarıdan gelecek kötü tepkilere karşı koruyor.

Gerçek insanı arıyorum ben. İnsanlar sürekli bir maske takıp öyle dolaşıyorlar ve bu beni korkunç rahatsız ediyor. Şu anki toplumdan korkunç rahatsızlık duyuyorum.

Ben çalışıp, masa başında bir iş yapmak istemiyorum. Nasıl bir şey hayal ediyorum biliyor musunuz? Bir yerden gelen param olacak, evimde oturacağım, resim yapacağım.

Eroini biz gidip alıyoruz. Onlar da (satıcılar) kendileri gösteriyorlar.

Devlet bu işten para kazanıyor

Polis mi? Polisler paralarını alıp, çekilip gidiyorlar. Bin tane satıcı varsa iki ayda bir iki kişiyi yakalıyorlar. Gazetelerde haberler çıkıyor polis şunu yakaladı diye. Ben kendim tanık oldum. Gidiyorlar paralarını alıp, çekiliyorlar.. Önlemiyorlar çünkü, devlet bu işten para kazanıyor.. Polis, bu devletin temsilcisi. Para kazanıyorlar bu işten.

Eroin öyle bir şey ki, mücadele hiç kullanmamışlara yönelik olmalı. Eroinmanları bir kenara itsinler!. Çoğalmamaları için daha önce hiç kullanmamış insanlara yönelmek gerekiyor. Onları bilgilendirmek gerekiyor.

Herhangi bir satıcıyı yakaladığınız zaman onun boşluğunu mutlaka başka biri dolduruyor. Arz talep meselesi. Bunun önüne geçilmesi artık zor.

Şu an zaten ben şuna inanmıyorum; 'Eroin satıcıları yakalanacak, içiciler yakalanacak. Tedaviye girecekler'. Ben buna inanmıyorum.

Şu an Avrupa'da satanlara ve içenlere yönelik değil mücadele. Henüz hiç kullanmamış olanlara yönelik kampanyalar düzenleniyor. Şu an eroine başlamış insanlar yüzde 95 kurtarılamaz. Bilimsel olarak böyle.

Eroin kullanmayan insan bunu bilemez. Nefret ediyorsunuz eroinden. Ama mutlaka bulup yapıyorsunuz. Her şey bu işte.

İnsanı tutsak ediyor

Dört kere hastaneye yattım. Bırakmayı istemek yeterli değil.

SÖZ 23 EYLÜL 1995 — TOPLUM 14

Daha önce babasıyla görüştüğümüz eroinman K.C. ile de konuştuk

'Korkunç bir esaret... Ama, eroin be...

'Vildan benim çok yakın arkadaşım. Bu ay iki kişi öldü ve ikisi de bizim çevreden. Benim arkadaşım ikisi de. Vildan'ın alışveriş yaptığı kanal, ('kanal' deniyor eroin alınan yere) şimdi büyük bir popülarizm sağladı. Çünkü iyi mal satıyor. İyi mal sattığına göre ölüyor! Ve müşterileri çoğaldı! Kimse 'aman Vildan öldü ondan ... duralım' ... Demek ki ...

Çok güçlü olmak gerekiyor. Benim 24 saatimin 23 saati eroinle geçiyor.

Eroin öyle bir uyuşturucu ki, insanı tutsak ediyor ve bileklerinden zincirliyor. Büyük bir tutsaklık bu.

Benim çevremde 30-40 tane insan var eroin kullanan. Bunlar kültürlü ailelerin çocukları. Ve ölümden korkmayan insanlar. İnsanlar bir şekilde öleceklerini biliyorlar. Buna rağmen kullanıyorlar. Ölümden korkan insan zaten eroin kullanmaz. Değişik tatlar arıyorlar, çünkü hepimiz bu dünyadan sıkıldık.

Nasıl bir insanın cezaevine girmesini istemezsiniz eroini de tavsiye edemezsiniz. Ama çok merak eden insan var ve son iki senede korkunç bir patlama var kullananların sayısında.

Kulaktan kulağa yayılıyor eroin. Çok küçük kızlar kullanıyor. 13-14 yaşından başlıyor ve bu tırmanıyor. İki sene önce 3 kişi kullanıyorsa şimdi herkes kullanıyor. Hiç inanamayacağınız insanlar kullanıyor. Merak ediyor ve arkadaşları kullandığı için kullanıyor. Belki arkadaşlarına uyum sağlamak için kullanıyor. Özellikle genç kesim onların işine daha çok geliyor. Çünkü genç insanların daha fazla kullanım ömrü var. Büyük bir artış var yani. Bu artışın nedeni... Sonuçta mafyanın elindeki fazla eroni tüketmesiyle ilgili.

Ama çevreden kaynaklanıyor. Şu an Beyoğlu'nda öyle bir çevre yerleşti ki. Barlara takılan insanlar olsun, Rock barlara takılan insanlar olsun, en az yüzde 50'lik bir kısmı içiyor. Bar sahipleri? Onlar karşı gözükseler de sonuçta bu insanlardan para kazanıyorlar.

Bir arayış

Genellikle tuvaletlerde kulanıyorlar. Fast food, Mc Donalds ve Borsa'nın tuvaletlerinde ve evlerde kullanıyorlar. Artık satıcıların da hiçbir şey yapmasına gerek kalmadı. Biz burada üç kişi oturuyorsak, üçüncü kişi kullanmıyorsa o da merak ediyor. Ve bir kereden bir şey olmaz mantığı her zaman bu işin başlangıcı oluyor. Bir-iki kere kullanıyorsun. Bu hoşuna gidiyor. Bir ay sonra kullanmak zorunda oluyor o ağrılara dayanabilmek için. Diğer insanlar için mesaj istiyorsanız eğer, bu kesinlikle merak edilecek bir şey değil. Merak edilecek, yaşanacak o kadar çok şey var ki.

önceden günde iki defa sinemaya gidiyordum, derneklere gidiyordum, kültür merkezlerine gidiyordum. İnsan bir arayış içinde. Doyumsuzluk, tatminsizlik..

Tatmin edecek şeyler arıyorum ve bunu eroin de sağlamıyor artık. Başka bir boyut arıyorum. Boyutlar arasında bir gezinti gibi bir şey. Mesela bir koridora giriyorsunuz. Bir sürü kapı var. Bütün kapılardan girip çıkıyorsunuz. Ve bir kapıya giriyorsunuz. Orada da eroin var ve bir daha kapı dışarı çıkamıyorsunuz. O gezintinin son durağı belki. Bu gezintinin riski belki. Büyük bir risk.

Birçok odaya girdim, çıktım. Hoşuma gitti. Ama sonuçta yüzde yüz tatmin olamadığım için değişik odalara girdim, çıktım.

Son girdiğim odadan henüz çıkmış değilim. Oradan çıkıp çıkamayacağımı bilmiyorum.. Girdim ama.. Yani korkunç bir şey. Kurtulmak da bir o kadar korkunç.

Aradığım şeyi bulamadım. Mutluluk benim için en üst nokta. Ulaşmak için her şeyi denedim, her şeyi denedim. Denediğim o şey bir bataklık gibi. Önümü kesti.

Eroin korkunç bir şey. İnsan nefret ediyor, ama bir o kadar da seviyor. Çok daha değişik şeyler yapmak isterdim. Ama son durak gibi görüyorum. Her halde bundan öleceğim...."

Bu yaz yine kayıplara mı karışacağız?

"Bu bahar Gazi Mahallesi'nin sakinleri kuş seslerini duymayacaklar.
Çünkü devlet kuşları sevmiyor.
Bu bahar Ümraniye'de çiçekler ve bademler geç açacaklar.
Çünkü devlet çiçekleri sevmiyor.
Bu bahar aşık olmayacağım, çünkü devlet insan sevmiyor.
Devlet, kuşsuz, çiçeksiz ve insansız devlet istiyor.
Devlet yine gençliğimizin ve sevgimizin 25 rengini sildi.
Bu bahar elimizde kala kala bir kırmızı kaldı.
İstanbul'un başı sağolsun..."

Kuşlama

Sezai SARIOĞLU

Kuşların oturduğu yeri, kaybedilen arkadaşlarımızı anımsadığımız, sesimizi yükselttiğimiz bir mekan olarak gelenekleştirenlere teşekkür ederek başlamalıyım. Özellikle ve öncelikle kadınlara...

Bu hafta, kuşların oturduğu yerde 52. kez oturulacak.

Elli iki kere maşallah... Bir daha oturulmaz inşallah!

Yine de parola; kuşların olduğu yer...

İşaret, yüreklerimizdeki cankırıkları...

Geçen hafta yine Galatasaray'daki 51 kere maşallah oturmasındaydı cumartesi tiryakileri... Uluslararası Af Örgütü üyesi, üç insan hakları savunucusu konuğumuzdu: Çinli kadın öğretmen Mo Lihua, Amerikalı Avukat Bryan Stevenson ve Polisario Cephesi üyesi El-Khadir Daoud...

Mo Lihua, elinde karanfiller bir kuşlara, bir çocuklara, bir de bizlere bakıp ağlıyordu... Şıpıl şırıl, minicik şirincik Çince ağlıyordu... Bir damla elindeki karanfil, bir damla Mo Lihua ağlıyordu... Tam on altı yıl, hiç kimsenin bilgisi olmadan cezaevinde devlet tarafından "kaybedilen" ve yine "devlet eliyle" ortaya çıkarılan El-Khadir Daoud, sanki Polisario'lu esmer arkadaşlarıyla çölde bir vahada oturuyordu sakince...

O sırada Habitatzede yolun ucundan HAZIMALTAYRUHİMARTI görünüyor elinde ikametgah adresi: DiyarbekirİstanbulBurkinaFaso...

Fotoğraf makinasını çantamdan çıkarırken, Berlin'de yayınlanan Kuşlama şiir dergisinin "düzyazı eki", Latin Amerikalı kayıp yakınlarının gönderdikleri, yere saçılan mektupların arasına düşüyor...

Kayıplar... Kuşlar... Kuşlamalar... Kayıp yakınları...

Bize sizi gerek sizi...

En yeni kayıp Talat Türkoğlu komünist bir muhalifti. Cezaevi arkadaşımızdı, içimizden dışımıza volta atmış, adımlarımızı ve düşlerimizi birbirimize bağışlamıştık. Diğer kayıplarımız gibi onu da küçük adıyla çağırabilirdik:

Nerelerdesin Talat, hangi cehennet'te kaldın!

Sahi hangi cehennet'teydi... Hangi cehennet... Hangi...

Ortadan kaybolmak yok... Kurşundan bir fazla insan, savaştan bir fazla barış gerekir demiyor muyduk hep beraber...

1 Nisan Pazartesi günü ailesini ziyaret ettiği Edirne'den İstanbul'a dönerken kaybedilen Talat Türkoğlu'nun eşi Hasene Türkoğlu'nun cümleleri kısaca öze sesleniyordu...

Öyle ya, kartal özündeki yarayı kanadından bilirdi... Özünden konuşuyordu Hasene...

"Başıma gelince daha iyi anladım..."

O bir anneydi, ama devlet anneleri sevmiyordu...

Bir kadındı, ama devlet kadınları sevmiyordu...

Kadının, annenin, çocukların ellerinde karanfiller ve fotoğraflar vardı.

Devlet, çiçekleri / karanfilleri / çocukları / insanı / aşkı /şarkıları / Kürdü / öteki olanı / sivil renkleri / barışı / aslımızı ve fotoğraflarımızı hiç mi hiç sevmiyordu.

İki gözüm önüme aksın ki sevmiyordu...

Ortada devlet vardı... Kayıplarımız ve Talat yoktu...

Önceki günlerde, bir basın mensubunun, basın toplantısında TÜRKOĞLU ailesine sorduğu, "herhangi bir düşmanı var mıydı?" sorusu geliyor aklıma...

Bu sorunun cevabını veriyorlar oturanlar her cumartesi günü...

Çoğalan sesleriyle güneşi müteakip veriyorlar...

Nasıl bilirsiniz devleti sorusunun cevabını veriyorlar...

Fail biliriz... Başka bilmeyiz...

17-18 Mayıs günü İstanbul'da, İTÜ Maden Fakültesi G Amfisi'nde saat, 09.00-17.00 arasında yapılacak "Uluslararası Gözaltında Kayıplar Kurultayı"nı düşünüyorum...

Her isteyen gelebilir, her isteyen arayabilir, kaybedilen arkadaşlarımızı... Duyduk duymadık demeyin, tarihin izniyle hepimizin arama izni var... Devlete inat bir yere kaybolmak yok...

Devletin olduğu her yere bir göz atın...

Yetişmemiz lazım zamana, en hızlı yüzmetremizle, en tempolu maratonumuzla koşup yetişmeliyiz kaybolanlarımıza, pes etmeden peşlerinden gitmeliyiz...

Gittikçe geç kalıyoruz duygusuna kapılıyorum. Kayıp yakınlarından bir çocuk elindeki karanfili koparıyor:

Bulunacak... Bulunmayacak... Dönecek... Dönmeyecek...

Bir ara gölgeler beliriyor sağımızda solumuzda... Kuşlar ürkerek daha ötelere uçuyorlar... Çocuklar hem annelerinin, hem de çiçeklerin ellerine sıkıca sarılıyorlar. Yukarıya bakıyoruz, telgrafın tellerine konmuş kuşlar... Aşağıya bakıyoruz, biz kayıp yakınları... Sağa bakıyoruz... Aşina görüntüler...

Gölge etme başka devlet istemez, diyoruz koro halde...

Ürken bütün kuşlar gerisin geriye dönüp dallarımıza konuyor...

Bir kuş, bir çiçek, bir çocuk, bir kadın, bir erkek, tümümüz, tüm-tek sırayla sesleniyoruz:

Sakın geç kalma erken gel...

Düşbaşına... Düşbaşına...

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

● **Sahibi:** Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK ● **Koordinatör:** Seyfi ÖNGİDER
● **Yazı İşleri:** Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● **İdare:** Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● **Sorumlu Müdür:** Hüseyin AYIK
● **Ankara Temsilcisi:** Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

● **Almanya Temsilciliği**	**Tel :** 0049.69.7075714 **Fax:** 0049.69.625645
● **Fransa:** Y. Mustafa ÖZKAN	**Tel :** 0033148572114 **Fax:** 0033148571691
● **İsviçre:** Süleyman ÖZGÜR	**Tel :** 004113415213
● **İngiltere:** Ahmet SAYER	**Tel :** 00441814826280